Aleksander Jelski.
Dominium Zamość.
~~Gubernia Mińska~~
poczta i telegraf Uzlany.

1

/ II /

Z archiwów familijnych

[illegible] Dopisano

Manuskrypt Tadeusza Lipskiego Kasztelana Łęczyckiego z lat 1764–65 – Zawiera w sobie wiele ciekawych materjałów do historji pierwszych chwil panowania Stanisława Augusta. Ważniejsze są: Obrzęd Koronacji Króla Stan. Augus. Inwestytura Księcia Piotra Birona na Księstwo Kurlandzkie Emigracja z kraju Księcia Karola Radziwiłła Komunikacja Katarzyny Carowej o śmierci Iwana VI go zabitego w Szlisselburgskiej twierdzy i wiele pomniejszych [illegible] tu dokumentów historycznych objaśniających dzieje owe

Szkoda tylko że manuskrypt zachował się tylko w całości do Strony 184 – reszta gdzieś zaginęła w czasie zaburzeń krajowych –

[illegible]

Data roku 1867 5 Października

DZIEIE
za Panowania Krola Jmci
Stanisława Augusta

1764
September

Dnia 7 Septembris, to iest tegoż samego, ktore-go Elekcya zakończyła się, Nayiaśnieyszy Król Jmć pisał o wybraniu siebie y wyniesieniu na tron oznaymuiąc do Imperatorowy Jeymości Rossyi-skiey w te słowa:

Madame ma Soeur.

Le choix unanime de ma Nation venant de me placer sur le Trône de Pologne, Je m' empresse d'en faire part à Votre Maiesté Imperiale en y joignant les remercimens les plus expressifs dictés par la plus vive reconnoissance pour tout ce qu'il y a plû á Sa Grandeur de ame de faire pour amener cet evenement á une heureuse fin. La respectable recommendation de Votre Maiesté Imperiale a éte reçüe de la Nation avec la deference, qui Lui est due. Les Polonois ont pensé que certainement celui-lá meritoit la Couronne, le quel Vôtre Maiesté Imperiale en jugeoit digne. Agréer, Madame,

mes voeux ardens, pour que mon Election devienne l'epoque et la base de la meilleure intelligence possible de l'inalterable amitié et du bonheur reciproque de ces deux Etâts. J'aime á penser, que si mon Regne est heureux, Vôtre Nom Madame sera benien Pologne par la posterité. Je ne puis mieux reconnoitre les obligations, que Je Vous ai, qu'en adressant au Ciel la plus fervente priere, dictée par mon coeur, qu'il daigne veiller de la maniere la plus particuliere sur Vos jours precieux, les rendre fortunés, et me mettre á même de vous prouver, Madame la verité et l'étendue des sentimens avec lesquels je suis, Madame ma Soeur de Vôtre Maiesté Imperiale le bon frere ami et voisin. Stanislas August Roi. á Varsovie ce 7 Septembre 1764.

Do Oyca Swiętego

Sanctissime ac Beatissime in Christo Pater Domine Domine Clementissime.

Post oscula pedum Sanctitatis Vestræ, mei, Regnique ac Dominiorum meorum humillimam Commendationem. Quod factum singulari Dei munere cum maxima admiratione suspicio, illud ut

primum ex Me, quam
ex quopiam prius alio
Sanctitas Vestra edoceatur,
vehementer percupio.
Cogitanti mihi dies noc:
tesque semper, ut de Pa-
tria mea quam Optime
mereri possem, placuit im:
primis DEO Optimo Maxi-
mo tum vero universa Rei:
publicae Polonae Me ad
summum Dignitatis Regiae
fastigium unanimi volun-
tate evehere. Non possum
itaque nec spero posse
Me felicius Regnum
meum auspicari, quam
cum pro singulari San:
ctitatis Vestrae eousque
Reipublicae Polonae exper=
ta benevolentia maxi=
mas rependam gratias,
maiorique semper in
dies me ac Regnum
meum Commendem,
cujus Sanctam initiis
Regni mei exposcens
benedictionem, maneo
Sanctitatis Vestrae Obe=
dientissimus Filius. Sta=
nislaus Augustus Rex.
Varsaviae, die 7 Septe 1704.

Intitulatio

Sanctissimo ac Be:
atissimo in Christo Patri
ac Domino Domino Cle=
menti Divina Provi=
dentia Papae Ejus Nomi:
nis XIII Sacro Sanctae Ro=
manae ac Universalis Eccle=
siae Pontifici Maximo Do=
mino Clementissimo.

Do Krola Jmći Pruskiego

Monsieur Mon frere,
L' Election unanime, qui

vient de Me placer sur
le Trône de Pologne etant
un évenement desiré par
Vôtre Maiesté, Je m' em-
preße de Lui en faire part,
en exprimant en même
tems les sentimens de reco-
nnoißance particuliere,
qui Vous sont dûs á si
juste titre de Ma part.
Agréer, Sire, les remerci-
mens d'un Roi, qui envi-
sage le bonheur de Son
Etât dans Vôtre amitié,
et qui sent tout l'avan-
tage de pouvoir se dire
avec verité inalterablement
Monsieur mon Frere de
Vôtre Maiesté le bon Frere,
ami, et voisin. Stanis-
laus Augustus. á Var-
sovie ce 7 Septembre 1764.

Tegoż dnia po zaprowadzeniu Nayiaśnieyszego Pana na Zamek gdy między innemi Jmć Pan Potocki Woiewoda Kijowski przystępował do pocałowania Ręki Pańskiey, rzekł do niego Król Jmć: że lubo nic dobrego w sobie niewidzę tym przecie szczycić się mogę, iż Kochaiących mnie Kocham, a Ktory mnie niekochaią, Starać się będę, abym ich mógł affekt pozyskać. Na co Jmć Pan Woiewoda Kijowski odpowiedział: Wierność moia Monarchom przeszłym dochowana tak była szczera y przychilność ku Nim tak przywiązana, żem się nieraz Familii W: K: Mści naraził, bądź że Nayiaśnieyszy Panie pewny, że y ku W: K: Mści nienaruszenie w dowodach nayżywszych Wierności y przychilności moiey zostawać będę.

Dnia 8 7bris Król Jmć pisał z doniesieniem o wywyszeniu swoim na Tron do Króla Jmći Angielskiego w te słowa

Monsieur Mon frere.

C'est avec un empreße-
ment tout particulierque
Je fais part á Vôtre Maie-
sté de l'Election unani-
me, qui vient de Me

porter sur le Trône de Po-
logne. Le bonheur d'
avoir vû l'Angleterre
de mes yeux, celui d'avoir
été personnellement con-
nû, et si favorablement
accueilli par Vôtre Ma-
jesté alors Prince de Gal-
les, a laißé dans mon Coe-
ur des impreßions ineffa-
çables d'attachement et
de consideration pour
un Prince et une Nation
außi respéctables. C'est
dans ces sentimens, que
Je me dis avec la plus
grande Verité Monsieur
Mon Frere de Vôtre Ma-
jesté le bon Frere et ami,
Stanislas Auguste Roi.
a Varsovie ce 8 de Septem-
bre 1764.

Do Króla Jmći Duńskiego

Monsieur mon Frere.
Il m'est d'autant plus
agreable de faire part à
Vôtre Maiesté de le Elec-
tion unanime, qui vient
de me placer sur le Trône
de Pologne, que mes senti-
mens personnels sont
connûs depuis longtems
à Vôtre Maiesté pour Sa
Personne, et les avanta-
ges de Sa Couronne. Il m'
est doux de me souvenir
que Je Vous les ai dû Com-
me particulier. Il me
sera bien agreable de
Vous en faire éprouver
toute l'étenduë de la
part de celui qui est Veri-
tablement Monsieur
Mon Frere de Vôtre Ma-
jesté le bon Frere et ami.
Stanislas Auguste Roi.
a Varsovie ce 8 de Septembre
1764.

Dnia 9 tegoż miesiąca Imć Pan Poniatowski Brat Królewski Generał Woysk Austryackich wyiechał do Wiednia częścią dla ułatwienia trudności które Dwor Cesarski oświadczał względem rekognoskowania Króla Imci, częścią też dla sporządzenia w pomienionym mieście Ekwipażu dla Dworu Królewskiego.

Tegoż dnia Król Imć uwiadomił Krola Imci Sardynskiego o wstąpieniu swoim na Tron Polski następuiącym Listem:

Monsieur Mon Frere.

Le Election entierement libre et unanime de ma Nation venant de Me placer sur le Trône de Pologne, il m' est d' autant plus agreable d' en faire part à Vôtre Maiesté, que cet heureux évenement a été accompagné de la plus parfaite tranquillité. J' espere d' avoir la consolation d' en faire ressentir les effets á Mon Royaume, en reconnoissance de l' affection que les Citoyens m' ont temoignée dans cette circonstance. Je desire aussi d' être á même de prouver á Vôtre Maiesté les sentimens avec les quels Je suis trés sincerement Monsieur Mon Frere de Vôtre Maiesté le bon Frere et ami. Stanislas Auguste Roi. á Varsovie ce 9 Septembre 1764.

W tych dniach rozgłoszona tu była /: umyślnie czyli przypadkiem :/ wieść, iakoby Imperatorowa Jeymć Rossyiska determinowana była rezygnować rządy Rossyi a dla Syna swego Wielkiego Xiążęcia Regencyą ustanowiwszy za gwarancyą Berlinskiego, Szwedzkiego, y Dunskiego Dworow, z Królem Imcią naszym związkiem dożywotniey przyiaźni złączyć się, owszem mowili że iuż Akt Szlubu tegoż dnia którego tu zakonczyła się Elekcya, odprawił się w Petersburgu gdzie Osobę Królewską miał prezentować do tego Aktu Imć

Pan Rzewuski Pisarz Polny Koronny, który przy Dworze tamecznym w Charakterze Posła Rzeczypospolitey rezyduie.

Dnia 10 Septembris datowanym listem, który się tu przyłącza, naypierwszy Król Jmć Pruski oświadczył, Nayiaśnieyszemu Panu rekognicyą, y powinszowanie wstąpienia na Tron w te słowa:

Monsieur Mon Frere.

La novelle, que Vôtre Maiesté me donne par sa Lettre du 7me de ce mois de son Election unanime au Trône de Pologne, est un evenement au quel Je prens une part d'autant plus sinceres qu' il repond parfaitement á mes desirs, et Je me flatte que les sentimens d'estime et d'amitié que J'ai conçûs pour Vôtre Maiesté rencontreront toujours de sa part le retour, que J'ose en esperer á si juste titre, La priant d'etre apsurée que Je serai inalterablement Monsieur Mon Frere de Vôtre Maiesté le bon Frere, ami et visin. Frederic. á Berlin ce 10 de Septembre 1764.

Intitulation.
A Sa Maiesté le Roi de Pologne.

Dnia 11 tego miesiąca około północy w Stayniach XX Karmelitów Bosych Warszawskich przypadkiem wszczęty Ogień, przez szturm wiatrów na ów czas trwaiących nagle będąc rozszerzony wiele Domostw y cztery Kamienice na Przedmieściu Krakowskim spalił.

Dnia 12 Nayiaśnieyszy Pan doniosł Królowi Jmći Szwedzkiemu o Elekcyi swoiey listem tenoris sequentis:

Monsieur Mon Frere.

Le Election libre et unanime venant de Me placer sur le Trône de Pologne J'en fais part á Vôtre Maiesté avec de autant plus de satisfaction que cet evenement a été accompagné de la plus parfaite tranquillité, et d'un accord exemplaire dans toute ta Nation. Je me flatte qu'il sera agreable à Vôtre Maiesté par les circonstances, qui ont contribué á un heureux succés, et par l'interêt, que Sa Maiesté l'Imperatrice de Russie a bien voulû prendre a mon élawation. D'ailleurs les Sentimens que J'ai pour la Nation Suédoise, m'étant laisses comme un heritage paternel Je desire également déprouver a Vôtre Maiesté ceux avec les quels Je Suis Monsieur Mon Frere de Vôtre Maiesté le bon Frere et ami

Stanislas Auguste Roi.
a Varsovie ce 12 Sept. 1764.

Dnia 13 Ejusdem Nayiaśnieyszy Pan wykonał przysięgę Super Pacta Conventa w Kościele Kollegiaty Warszawskiey y odebrał Diploma Electionis z Rąk Xięcia Jmci Prymasa. Tego Aktu zupełne opisanie znayduie się przy Dyaryuszu Elekcyinym á Fol:

Dnia 14 Septembris Ministrowie Rossyiscy podali Dworowi względem Dyssydentów nastepuiący Memoryał:

Le obligations qui imposent á Sa Maiesté l'Imperatrice de toutes les Russies Notre trés Gracieuse Souveraine les Traités qui subsistent entre Elle et la Republique de Pologne,

Obowiązki ktore wkładaia na Nayiaśnieyszą Imperatorową Jmci całey Rossyi NayMiłościwszą Panią naszą, Traktaty między nią y Nayiaśnieyszą Rzplitą Polską zachodzące, iako też interess naygodnieyszy

względ

außi bien que l'interêt le
plus respectable qui l'unit
avec ceux des Siyets de la
Republique, qui profeßent
la même Religion que Sa
Maiesté Imperiale, et les
autres qui y sont connûs
sous le nom de Dißidents,
ne Lui permettent pas de
regarder avec indifferen=
ce l'étât opprimé, oû se
trouve une partie consi=
derable de la Nation pour
être attachée á des croya=
nces, publiquement ado=
ptées et suivies par tant de
Grandes Puißances, Etâts
et Nation de l'Europe, et au
torisées outre cela par les
Loix fondamentales de la
Republique même. Ces Dißi=
dents étant traites comme
des Sectateurs obscurs et
sans aveu, et se voyant
non seulement depouilles
depuis quelque tems, surtout
sous le dernier regne par
des Constitutions surprises,
et par des voies illegales,
et violentes des differents
droits, libertés et prerogati=
ves dont ils jouißoient en
Vertu des Loix fondamenta=
les d'un Etât libre, qui aßu=
rent á tous ceux, qui le Com=
posent une parfaite égali=
té; Se voyant outre cela,
genés au supreme degré
dans ce qui regarde le Cul=
te et l'exercice public de
leur religion: C'est en Con=
formité des Ordres, qu'ont
reçû les Soussignés Ambaß=
sadeur Extraordinaire, et
le Ministre Plenipotentiaire
de Sa Maiesté l'Imperatrice
de toutes les Rußies, qu'ils
ont l'honneur de represen=
ter trés humblement á Sa
Maiesté le Roi de Pologne

wzgledow, Który Są tacry z
poddanemi Rzecrypospolitey,
iednegoż wyznania Wiary z
Nayiasnę Imperatorową Jmćią
będących, y innych, Którzy
są tu znani pod imieniem
Dyßydentów, niepozwalaią
Sey patrzać z indyfferencyą
na Stan uciemiężenia, w
Którym się znayduie część
znaczna Narodu dla tego
tylko, że iest tego wyznania,
Które publicznie przyięte
od tylu Wielkich Potencyi
Stanów y Nacyi Europeyskich,
a oprocz tego Prawami fun=
damentalnemi Samerze Rze=
czypospolitey Polskiey auto=
ryzowane. Ci Dyßydenci bę=
dąc tu poczytani niby za
Sektarzów potaiemnych y
bez wiadomości zostaiących,
oraz widząc się być ogołoco=
nemi od niciakiego czasu,
osobliwie pod ostatnim Pa=
nowaniem przez Konstytucye
podsunione sposobami bez=
prawnemi y gwałtownemi,
z rożnych praw y wolności,
y prerogatyw, Których zaży=
wali mocą praw fundamen=
talnych Wolnego Narodu,
Które waruią wszystkim
tym, co go składaią dosko=
nałą równość, oprocz tego
widząc się bydź w cięzkim prze=
szkadzaniu temu wszystkiemu
co należy do Nabożenstwa
y publicznego ich religii
wyznawania: Stosuiąc się tedy
do rozkazow, Które odebrali
niżey podpisani Poseł Wiel=
ki Extraordynaryiny y Mini=
ster Pełnomocny Nayiasnię=
Imperatorowy Jeymci całey
Rossyi maią honor reprezen=
tować iak nayuniżeniey Nay=
iasnę: Królowi Jmci Pol=
skiemu przez Memoryał,
ażeby raczył łaskawie Kon=
trybuować, gdyby Dyßydenci

par le present Memoire, de vouloir bien gracieusement contribuer à ce que les Dissidents, tant nobles, que de moindre condition soient ecoutés et retablis conformement aux Loix et aux Constitutions generales et fondamentales de la Republique dans la pleine possession de tous les droits, libertes et prerogatives, dont ils ont jouis notoirement par le passé, et nommement de ceux qui concernent en quelque façon que ce soit, le libre exercice de leur religion; Droits qui leur appartiennent incontestablement en qualité d'indigenes et Citoyens libres, fideles, irreprochables de la Republique, et qui par surabondance leur ont été confirmés reiterativement par plusieurs Loix et Constitutions des plus authentiques.

Persuadés que Sa Majesté le Roi de Pologne dont les qualités eminentes viennent de remporter un prix si glorieux par le choix unanime et sans exemple, que la Nation vient de faire en Sa Personne Sacrée voudra bien employez toute son autorité pour que ces representations ayent bientôt l'effet desiré et que par là les Traités qui subsistent entre les deux Etats soient religieusement observés, Les Soussignés Ministres attendront pleins de confiance le succés de la Commission, dont ils ont été chargés et qui ne pourra pas manquer de reserrer les liens de l'amitié et de la

tak Szlacheckiego iako y niższego stanu byli wysłuchani y przywróceni, stosuiąc się do praw y Konstytucyi generalnych y fundamentalnych Rzeczypospolitey do zupełnego osiągnienia wszystkich praw wolności, y prerogatyw, których dawniey według publiczney wiadomości używali, a naybardziey tych które należą do wszystkiego tego, co się tylko może wolnością nabożeństwa nazwać; Praw które bez Kontradykcyi im należą iako indigenom, y Obywatelóm wolnym, wiernym, y nieposzlakowanym tey Rzeczypospolitey, y którym nad to wszystko też Prawa po tylekroć były potwierdzone wielą Konstytucyami nayautentycznieyszemi.

Wypersuadowani będąc że Nayiaśnieyszy Król Jmć Polski którego wysokie przymioty chwalebną odnieśli wygraną przez iednomyślnych głosów y bez przykładu na Tron obranie które Naród uczynił w Jego poświęconey Osobie, zechce taskawie wszystkiey swoiey zażyć powagi żeby teraznieysze remonstracye mieli w krótce pożądany sukcess, y żeby przez to zachodzące między temi obiema Narodami Traktaty były świętobliwie utrzymane. Czekać będą niżey podpisani Ministrowie w zupełney dufności skutku Kommissyi na nich włożonego, który nie uchybi zmocnić związki przyiaźni y dobrey harmonii tak szczęśliwie y od niema

bonne harmonie, qui subsistent si heureusement, et depuis si long tems entre les deux Etâts. A Varsovie le 14 Septembre 1764.

Hermann Charle Comte Kayzerling.

Nicolas Prince Repnin.

tego czasu między Obiema Narodami zostaiacey. W Warszawie d. 14 7bra Roku 1764.

Hermann Karol Graff Kayzerling.

Mikołay Xiąże Repnin.

Tegoż dnia Ministrowie Pruscy Karol Xiąże de Karlat Poseł Pełnomocny, y Jmć Pan Gedeon Benoit Rezydent podali Dworowi naszemu Imieniem Monarchy Swego w tymże Dyssydentów interessie, Memoryał, który że się słowo w słowo z poprzedzaiącym zgadza, przeto się nie powtarza.

Podtymże samym dniem Xiąże Jmć Prymas odebrał od Króla Jmci Pruskiego, na list swóy do Niego pisany z doniesieniem o zakonczoney Elekcyi Króla Jmci respons następuiący:

Mon Cousin!

Vous m'avés causé une satisfaction trés particuliere, en m'apprenant par Vôtre lettre du 7me de ce mois, l'Election unanime, qui vient de placer le Comte Poniatowski Stolnik de Lithvanie sur le Trône de Pologne. C'est un evenement auquel je prends d'autant plus de part, qu'il repond également á mes souhaits, et aux veritables interêts de la Pologne, lesquels j'ai eu uniquement en vuë en recommendant le Roi de Pologne aujourd'hui regnant. Trés sensible aux égards, qu'on

a voulu avoir a ma recommendation, je felicite Vôtre Altesse et toute la Republique sur un choix, qui tant en soi même, que par la maniere dont il a été executé, fait un honneur infini a la Nation Polonoise, et lui promet en même tems un regne du plus heureux, pour le quel je fais de mon côté des voeux ardens et sinceres. Sur ce je prie Dieu, qu'il vous ait, mon Cousin, en Sa Sainte et digne garde, Vôtre affectionné Cousin Frederic. A Berlin ce 14 de Septembre 1764.

Dnia 15 Praesentis Król Jmć doniosł listownie Królowi Jmci Polskiemu Stanisławowi Xiążeciu Lotaryńskiemu o wywyższeniu swoim na Tron Polski w następuiące słowa:

Monsieur Mon Frere.

L'Affection naturalle, que Vôtre Maiesté a conservée pour Nôtre Nation, et son amour pour Nôtre Patrie commune, ne me laissent pas douter, qu'Elle ne soit sensible á tout ce qui regarde son bonheur et sa tranquillité. C'est donc avec un vrai plaisir, que Je fais part á Vôtre Maiesté de la reunion de tous les suffrages pour me placer sur le Trône de Pologne par une Election aussi libre que legale, qui vient de finir le tems critique de l'Interregne dans un Paix et une sureté entierés; Rien ne me satisfera devantage dans cette place, où la volonté de Dieu et les voeux de la Nation ont voulû m'avoir, qu'en replissant les engagemens

pris pour procurer, autant qu' il sera en moi, la feli=cité d' un Peuple dans toute sa liberté fidele a ses Rois, de prouver en même tems á Vôtre Maiesté les sentimens d' un Coeur tendre, que Je berite de mon Pere pour Sa Personne, que Je conserverai toujours inalterablement, et avec lesquels Je suis Monsieur Mon Frere de Vôtre Maiesté le bon Frere et ami. Stanislas Auguste Roi. á Varsovie ce 15 Septembre 1764.

Pod tymże dniem Gazeta publiczna Warszawska nastepuiącą Imperatorowy Jeymci Rossyiskiey Deklaracyą względem Smierci Xiążęcia Iwana Pretendenta Tronu Moskiewskiego zadaney Mu w Fortecy Schlissemburgu dnia 5 Lipca terazniey szego Roku publikowała:

Wstaw dokument

Z Bożey Łaski My Katarzyna Druga Imperatorowa y Samodzierżyca całey Rossyi, Wiadomo Każdemu w szczegulności czyniemy czyniemy: Gdy się Bogu podobała, podług iednomyślnego Wiernego Ludu naszego żądania osadzić Nas na Rossyiskim Cesarskim Tronie, y gdy Nam niebyło tayno, że Xiąże Iwan spłodzony z Xiążęcia Antoniego Ulryka z Brunswik Wolffenbuttel, y Meklemburgskiey Xiężniczki Anny zaraz prawie po Narodzeniu swoim niesprawiedliwie do Osiągnienia Rossyiskiego Tronu wybrany, z tego w dzieciństwie ieszcze swoim za zrządzeniem Naywyższego na zawsze wyzuty został, y Berło prawdziwey Dziedziczce Piotra Wielkiego Corce, a naszey naymilszey Ciotce, w Bogu spoczywaiącey Imperatorowy Elżbiecie Petrownie dostało się: przeto po uczynionych Opatrzności z uwielbieniem dziękach żądaliśmy, y staraliśmy się nayusilniey przez wrodzoną Ku ludziom miłość tego Xiążęcia z Tronu za dopuszczeniem Boskim straconego, w umartwionym od dzieciństwa życiu los ile możności znośnym uczynić. Zaraz wtedy wzięliśmy rezolucyą widzieć się z nim, abyśmy doświadczone sobie maiąc umysłu iego przymioty, spokoyne życie, naturze y wychowaniu iakie dotąd

odebrał, przyzwoite, sprawić mu mogły. Ale iak żywo
nas dotknąć niemiało, gdyśmy go /: pominąwszy ciężką
y innym niezrozumiałą prawie mowę :/ od rozumu
oddalonego, y bez żadney ludzkiey znaleźli poiętności.
Wszyscy na ten czas przytomni świadczyć mogą, iak
mocno taki widok litością y nayżywszą przeraził Nas
dotkliwością. Każdy widział, że dla tak nieszczęśliwie
urodzonego Xiążęcia żadna inna nie zostawała
pomoc, iak go na tym samym mieyscu zostawić,
gdzieśmy go zastali, we wszystko tylko co do wygody
życia potrzebne bydź mogło opatrzonego. Tym Koń=
cem wydaliśmy zaraz nasze rozkazy, lubo zmys=
ły iego niebyły sposobne czuć y miarkować lepszy
Stan swóy od przeszłego, kiedy ani ludzi poznawał,
ani tyle miał rozsądku, aby dobre od złego rozez=
nawał, tym bardziey, aby czas sobie czytaniem
Ksiąg słodził y skracał, owszem szczęśliwość swoię
na tym szczegulnie zasadzał, takiemi cieszyć się
myślami, które przewrotność immaginacyi przy=
nosiły. Żeby zaś zuchwały iaki złośnik nieza=
myślał kiedy iakim kolwiek celem wzruszać spo=
koyność iego lub tegoż Osoby na wzniecenie iakie=
go między ludem zamieszania zażyć chciał,
rozkazaliśmy Wartę mu dostateczną z dwoma pocz=
ciwemi y wiernemi z Garnizonu Officyerami
przydać. Ci byli Kapitan Własieff y Porucznik
Czekin, którym prócz tego tak za ich wieloletnie
Woienne usługi, y nadwątlone na nich zdrowie,
iako też przez względy ich niedostatku, Spokoyne
mieysce z należytą sufficyencyą na Schyłku ich
życia w nagrodzie należały. Obudwóm zale=
ciliśmy baczność y Staranie mieć o nim. Atoli
Wszystko to niemogło złości y zdradę takiey między
ludźmi szkarady odwrócić, iaka teraz w Schlussem=
burgu, z niegodziwym zamysłem, y niebespieczeń=
stwem życia pokazała się. Pewny Porucznik
z Regimentu Smoleńskiego Infanteryi, nazwiskiem
Wasiley Mirowicz, rodem Ukraińczyk, Mirowicza
pryncypalnego przy Mazeppie zdraycy Wnuk,
Który zdaie się, że duch zdradziectwa przeciwko
swey Oyczyźnie ze Krwią razem miał w sobie
wpoiony, cały życia swego przeciąg na hultaystwie
y rozpuście przepędziwszy a zatym odiąwszy sobie
przez to przyzwoite przyścia do honoru y szczęścia
sposoby, praw Boskich y zaprzysiężoney Nam wiernoś=
ci zapomniał tak dalece iż lubo mu Xiążę Iwan

z Imienia tylko, y od głosu był znaiomy, o którego umysłu y Ciała dyspozycyach bynaymniey niewiedział, obrał go sobie iednak za cel, aby przez natężoną między ludem krwawą rebellią szczęście swoie wyniosł. Dla uskutecznienia tak bezbożnego y spokoyności Oyczystey niebespiecznego, y względem siebie bardzo desperadzkiego zamysłu, uprosił sobie pozwolenie, mimo nieprzypadaiącą na siebie Koley ciągnąć w Fortecy Schlissenburgu na Wartę w tydzień luzuiącą się, a to uczynił w czasie podróży nayiey do Prowincyi Baltyckiemu morzu przyległych. Między czwartym y piątym przeszłego miesiąca o godzinie drugiey po pułnocy rozkazał Kommendzie swoiey w Fortecy na haupstwachu stoiącey, nagle ią pierwiey zbudziwszy, przed frontem stanąć, y broń dobrze nabić. Skoro Kommendant Berednikoff ten hałas usłyszał, wyszedł z swoiey Kwatery, y pytał się samego Mirowicza o przyczynę tegoż, zamiast odpowiedzi uderzył go ten buntownik Kolbą w głowę, y ranionego tym sposobem y na ziemię obalonego pod wartę wziąść kazał. W tym z wielką furyą natarł na małą liczbę ludzi Wartę trzymaiących u Xiążęcia Iwana w osobności swoiey znayduiącego się, którą z ręczney strzelby attakował, znalazł iednak w obóch tych nie luzuiących się, a przy Xiążęciu nieodstępnych Officyerach tak mężny odpor, iż cofnąć się był przymuszonym. Z osobliwszey Boga Opatrzności stało się, że w tym Ogniu tak dla spadłey wielkiey mgły, iako przez mieysca Sytuacyą, żaden z obóch stron ani zabitym, ani ranionym niezostał. Ten pierwszy krok lubo mu się nieudał nie mógł go iednak od zamierzonego zdradliwie ku Oyczyznie odwrócić przedsięwzięcia; ostatnia owszem, która w nim iawnie skutkowała, desperacya, pobudziła go wziąść Armatę z wszelką ammunicyą z bastyonu, iakoż niezwłocznie to wykonał. Kiedy za tym Kapitan Własrieff y Porucznik Tzekim taki gwałt, któremuby oprzeć się żadną miarą niemogli, przed oczyma mieli, y przewidzieli, że za uwolnieniem tego, który im był powierzony nie ochybna wielu niewinnych ludzi przez takowe między ludem wzniecić się mogące wzruszenie, nastąpiłaby zguba; zdobyli się między sobą na ciężką w prawdzie, lecz ostatnią rezolucyą zapobiedz tym wszystkim fatalnościom

przez skrocenie życia człowiekowi do nieszczęścia prócz tego urodzonemu. Zważyli przytym iż gdyby Areştanta którego im tak gwałtownym Sposobem wydrzeć usiłowano z rąk swych wypuścili, sami by naysurowszey podług Praw nie uniknęli kary, dopełnili zatym swoią rezolucyą w odebraniu mu życia. Nieodstraszała ich bynaymniey boiaźń podania się na okrutną śmierć z strony tak bezbożnego złośnika, który przeciwnie tak był tym przypadkiem przerażony: iż skoro zobaczył przed sobą trupa, sam natychmiast własną złość y zuchwałość wyznał, prawdziwą śmierci tegoż przypisuiąc sobie przyczynę, y żal swoy oświadczył zaraz żołnierzom, których przed godziną sam przez zdradę y perswazyą wspoł występcami swemi uczynił był. Gdy więc tym sposobem wzmiankowani dway Officyerowie bunt w źrzodle zatamowali, zdrayce tego porwali, będącego w areszcie Kommendanta uwolnili, żołnierzy do posłuszeństwa przyprowadzili, y wiadomość zaraz o tym fatalnym w prawdzie, lecz z przeyrzenia Boskiego Wielką nieszczęśliwość odwracaiącym przypadku, posłali naszemu aktualnemu taiemnemu Konsyliarzowi y Senatorowi Panin, któremu podlegli byli. Pomieniony Senator Panin gdy przez Ordynowanego tamże Obersztleytnanta Woyska naszego Kaszekina wydał rozkazy dostateczne do ubiespieczenia przywroconey spokoyności, wysłał zaraz do Nas Kuryera z doskonałym tey całey okoliczności opisem.

Rozkazaliśmy zatym Generałowi Lieutenantowi Weymarn tę sprawę na mieyscu inwestygować którą inkwizycyą przez nakazane y dopełnione pytania, odpowiedzi, świadectwa, dowody, na ostatek przez własno tak bezbożnego złośnika winy swoiey wyznanie, tenże Generał sam dokończył, y nam teraz oddał. Gdyśmy przeto wielkość występku poznali, który mógłby wewnętrzną całego naszego Państwa wzruszyć spokoyność, rozsądzenie tey Sprawy zdaliśmy na nasz Senat, Któremu rozkazuiemy wspolnie z Synodem y Osobami pierwszych trzech rzędów, równie iako y Prezydentom wszystkich Kollegiów, aby tę Sprawę przez Generała Lieutenanta Weymarn, który iey zupełnie dochodził przełożoną sobie mieć chcieli, a potym podług Praw Państwa decyzyą swoią wyrazili y tę przy wszystkich podpisach Nam do podwierdzenia podali. Katarzyna.

Dan w Petersburgu dnia 17 Sierpnia 1764.

Dla

Dla pokarania iakie prawo miał do Tronu Rossyiskie=go zabity Xiąże Iwan, przyłącza się Genealogia panuią=cey w Moskwie Familii.

Tegoż samego dnia w Warszawie za ziechaniem się do Konwentu O.O. Bernardynów Xcia Jmci Woiewo=dy Ruskiego Konfederacyi Koronney y Jmci Pana Brzo=stowskiego Koniuszego Litewskiego, Litewskiey Generał=nych Marszałków, iako też wielu innych Jchmciow Urzę=dników Konfederackich zapisany był Akt przystąpie=nia Stanów z konfederowanych Wo Xa Litewskiego do Stanów Koronnych. Który to Akt znayduie się przy Dyaryuszu Electionis, wraz z Jnstrukcyą daną Dele=gowanym Postóm od teyże Konfederacyi do Króla Jmci, Fol:

W tych dniach za nadeyściem wiadomości ze Lwowa że Jmć Pan Potocki Kasztelanic Lwowski Starosta Kaniowski w Grodzie tameczným zaniosł Manifest przeciwko Elekcyi Nayiaśnieyszego Pana, Woysko Moskiewskie pod kommendą Generała Stoffel Konsystuiące na Wołyniu y Podolu odebrało Ordynans maszerowania do Woiewodztwa Ruskiego y lokowania się w Okolicach Lwowa.

Dnia 17 tegoż miesiąca Delegowani na dniu onegdayszym od ziednoczonych Obóyga Stanów Koron=nych y Litewskich Konfederacyi generalnych do Jo K. Mci Jchmć Panowie Zamoyski Woiewoda Jnowrocławski Godzki Woiewoda Podlaski Platter Woiewoda Mścisławski Postowie mieli publiczną audyencyą których mowy są przy Dyaryuszu Elekcyi inne.

Dnia 18 tegoż miesiąca Miasta Pruskie Toruń, Gdańsk Elbląg przez Rezydentów swoich oświadczyli Nayiaśnieyszemu Panu rekognicyą.

Dnia 19 7bris Jmć Pan Rzewuski Starosta Doliński maiąc audyencyą u Króla Jmci podczas Którey Jo K. Mci prezentował Recess Oyca swego Jmci Pana Woiewody Krakowskiego Hetmana Polnego Kor. od Manifestu zaniesionego w Grodzie Warszawskim przeciwko Seymowi Convocationis,

uprapał Nayiaśnieyszego Pana, ażeby należąca pensya Buławie Polney Koronney za rok teraźnieyszy wypłacona była z Skarbu Rzeczypospolitey Jmćiu Panu Hetmanowi Oycu Jego, na co odebrał rezolucyą, iż ponieważ Jmć Pan Hetman z wyroku Rzeczypospolitey na Konwokacyi ferowanym Urząd swoy Hetmański nie sprawnie sprawiedliwa rzecz iest, ażeby zastępuiący mieysce Jego był uczestnikiem tey nadgrody, która iest pro exercitio tey Funkcyi wyznaczona.

Dnia 20 Xiążę Jmć Czartoryski Łowczy W. Korony od Dworu naszego w Poselstwie do Krola Jmći Pruskiego wyiechał, którego Poselstwa ta była przyczyna. Od tygodnia ustawiczne z Prowincyi Wielko Polskiey zachodziły do Dworu użalenia o praktykuiące się w Woiewodztwach tameczných przez exorbituiące Woysko Pruskie Wiolencye y Krzywdy, których takową in Publico głoszono okazią. Pewny człowiek rodem Szlązak poddany Króla Jmći Pruskiego, podczas ostatney Woyny od Sturbyl Woyskowey Pana swego dezertorowawszy, przyięty był od Xiążęcia Jmći Augusta Sułkowskiego do Nadworney Jego milicyi, u którego przez czas nieiaki zabawiwszy, y exceß pewny popełniwszy, równie dezerterował z Moderunkiem wszelkim. Wysłał pomieniony Xiążę za nim w pogoń kilkunastu ludzi, którzy uciekaiącego, w granicy Szlązkiey iuż będącego dopędzili, a tam bez względu na Państwo, w którym się znaydowali, broniącego się dezertora y bronionego od Szlązkich Chłopów zabili. Informowany o tym postępku Król Jmć Pruski actu na ten czas w Wrocławiu zostaiący, y wzruszony o nadwerężone bespieczeństwo w Kraiu swoim resentymentem umyślił zażyć mocy dla uczynienia sobie Satysfakcyi, iakoż kilka set ludzi Kommenderowanych z rozkazu Monarchy tego wpadłszy do Rydzyna Garnizon tameczny zabrali y Zamek splondrowali. Prócz tego znaczne Corpus woyska Pruskiego wtargnąwszy w kray Polski pod pretextem dla rekuperacyi zbiegów swoich ludzi wybierało, uroszczone do Obywatelów Polskich nie sprawiedliwie pretensye płaćić pod exekucyą woyskową przymuszało, opieraiących się

się niedyskretnie traktowało. Jmci Pana Sokolnickiego Podkomorzego Kaliskiego pod mocnym Konwoiem do Wrocławia zaprowadzono, y dobra Jego zniszczono. A gdy poznieysze doszły wiadomości że iuż exerbituiący Prussacy iuż w Xięstwie Łowickim grassować zaczęli, Xiąże Jmć Prymas obligował Ichmciów Panów Posłów Moskiewskich, ażeby dla zasłonienia tego Xięstwa iakowe Corpus Woyska Rossyiskiego dysponowali, co uczynili daiąc Ordynans ażeby grassatorow łapali y do dalszey rezolucyi w detencyi trzymali. Przed wysłaniem Xięcia Jmci Łowczego Kor. do Berlina trzy razy złożona była Rada, na ktorey wszyscy przytomni w Warszawie Panowie zasiadali. Werwany też był na tęż Radę Xiąze Jmć Poseł Pruski, który się niewiadomością złożył, twierdząc iż żadney o tym Armii Pruskiey postępku od Dworu swoiego niemiał wzmianki, do którego się zyczył referować.

Dnia 22 Eiusdem Ichmść Panowie Maryan Starościc Trabowski Sniatyński Błoński Starostowie y Piotr Woiewodzic Wołyński Potoccy z aresztu, w którym w Stanisławowie od dnia 9 Augusti zostawali, uwolnieni. Ci Ichmść uczynili byli de d. 23 Iulii Anni Currentis Rekonfederacyą w Ziemi Halickiey obrawszy pierwszego z między siebie Marszałkiem oney, a to przeciwko Generalney Konfederacyi Warszawskiey. A gdy tenże Jmć Pan Marszałek dnia 8 Augusti Rekonfederatóm do popisu pod rzeczonym Miastem wyznaczył był tegoż samego dnia Woysko Moskiewskie pod Kommendą Jmci Pana Branickiego Starosty Halickiego pod też miasto przymaszerowało, Reyterowali się wnet do Fortecy Ichmć Rekonfederaci, lecz gdy zrozumieli, że Moskale rezolwowani są attakować one, niebawiąc y siebie y Fortecę na dyskrecyą poddali. Jey Mość Pani z Potockich Kossakowska Ka=

Kasztelanowa Kamienska, Siostra Jmć Pana Marszałka Rekonfederackiego, która się pryncypalnie y powagą y Sumptem do tey Konfederacyi przyłożyła była przymuszona była schronić się na Wołoszczyznę.

Dnia 25 Septembris datowanym listem pisanym od Imperatorowy Jeymości Rossyiskiey Król Jmć odebrał rekognicyą, który to list w następuiący sposób był ułożony.

Monsieur Mon Frere

J'ai reçû du Comte Rzewuski la lettre que Vôtre Majesté m'a écrite le 7 de Septembre. La nouvelle de Vôtre Election unanime a la Couronne, ne pouvoit que me causér une vive satisfaction. Je Vous dois de bien sinceres felicitations sur cet heureux évenement, bien moins pour l'acquisition d'un Trône, que pour le champ libre, qui Vous est ouvert de faire le bien selon toute l'etendüe et la superiorité de vos talens. Vôtre Majesté n'a que peu de remerciments á me faire de la recommendation, que J'ai faite de Sa Personne pour la Couronne. J'en reçois dejá, J'en attends, J'en recevrai continuellement de toute la Pologne, dont Vous porterez la gloire et le bonheur au plus haut degré, dont Elle se souvient. Vers la fin du dernier Regne, où l'aspect de la concorde étoit peu riant dans les circonstances encore plus critiques de l'interregne. J'ai été

trés attentive á prevenir tout sujet de discussions entre Nos deux Etâts. Je suis assurée, qu'une ámitié etroite et solide subsistera sans la moindre alteration entre Eux pendant notre Regne, les vuës de Vôtre Maiesté á cet égard ne pouvant etre plus propres á aider aux succés des miennes. Elles seront toujours entretenuës et fortifiées par l'estime aussi parfaite, que veritable, avec la quelle Je suis Monsieur Mon Frere de Vôtre Maiesté la bonne Soeur, amie, et voisine Catherine. a Saint Petersbourg ce 25 Septe: 1764.

Intitulation
Á Sa Maiesté le Roi de Pologne.

W tych dniach doszła wiadomość że Expedycya J. K. Mći przesłana przez Kuryera do Wiednia z uwiadomieniem o wstąpieniu Króla Jmći na Tron Polski od Dworu Cesarskiego nie przyięta, ale nazad do Warszawy odesłana.

Miedzy dniem 26 y 27 Præsentis woda przybrawszy nagle na Wisle, Most pod Warszawą na przeszłą Elekcyą wystawiony, który miał bydź na zawsze Sumptem Rzeczypospolitey konserwowany, znacznie zruynowała.

Die 29 Septembris Jmć Pan Herman Karol Graff Kayserling Poseł Wielki extraordynaryiny Rossyiski po kilkomiesięczney na suchoty słabości ten Swiat pożegnał w Warszawie w roku wieku swego

Swego 60 z wielkim tak Polskiego iako y Moskiew-
skiego Dworów żalem. Ten sławny Minister przez
lat przeszło trzydzieści sprawował u różnych Dwo-
rów z zaszczytem imienia swoiego od Dworu
Petersburgskiego Poselstwa, osobliwie iednak
podczas teraźnieyszego Bezkrólewia wsławił się
był, w którym interessa Dworu swoiego do poża-
danego we wszystkim przyprowadził końca.
Ciało iego transportowane było do Kurlandyi
y tam w Grobie Familii złożone.

Przy końcu teraźnieyszego Miesiąca doszła
do Warszawy wiadomość iż Xiążę Jmć Karol
Radziwiłł Woiewoda Wileński z Wołoszczyzny
przeniosł się z całym Dworem swoim do Węgier
gdzie będąc zaszczycony protekcyą Cesarstwa Ichm.
za zezwoleniem Ich w Mieście Preszowie rezyden-
cyą swoią założył. Pomieniony Xiążę Jmć po uczy-
nionym w Warszawie wraz z innemi Ichmciami
die 7 Maji przeciwko Seymowi Convocationis Ma-
nifeście, nazaiutrz wyiechał do Dobr swoich Biały,
gdzie in casum attaku prowidował się w ludzi y
ammunicye, lecz zasłyszawszy, iż Woysko Konfede-
rackie złączone z Moskiewskim naiechawszy Nieś-
wież, Zamku tamecznego dobywać zaczęło, on
zebrawszy Nadworną swoią milicyą udał się nią
do Terespola dobr Jmci Pana Flemminga Pod-
skarbiego Wielkiego Litewskiego krwią y sentymen-
tami z Familią Xiążąt Ichmościów Czartoryiskich
złączonego, gdzie sto kilkadziesiąt ludzi Nadwor-
nych dyzarmował, Dwa tysiące Czerwonych Złotych
Kontrybucyi wybrał, y Skarbiec zrewidował.
Z kąd udawszy się do Brześcia Litewskiego dnia
10 Junii Anni Currentis następuiący w Grodzie tame-
cznym uczynił Manifest: "Comparens perso-
"naliter Xiążę Jmć Karol Radziwiłł Woiewoda
"Wileński Manifestuie się przed Bogiem, który
"czystę intencyą widzi, a event rzeczy powszechnie
"decyduie, przed Nayiaśnieyszą Rzecząpospolitą,
"której iest Synem, y równą wszystkich współ-
"obywatelów częścią, przed Nayiaśnieyszemi Euro-
"peyskiemi osobliwie Sąsiedzkiemi Potencyami,
"które przez iednomyślne iakoby deklaracyę
"całości wolności y praw naszych, a w tey całości
"bezpieczeństwo Osob każdego w szczególności oby-
"watela ostrzegły, iż w sentymentach o Oyczyste

„swobody. gorliwych z żalem y przeniknieniem ser=
„ca na wzniecone prywatne ambicye, Domowe roz=
„ruchy zapatruiąc się, przez czas tak długi w spo=
„koynym umyśle, y dziełach w dobrach swoich w
„Woiewodztwie Brzeskim leżących mieszkał, z
„których gdy do Dobr w Woiewodztwie Nowogrodz=
„kim leżących przenieść się zamyślał, w pierwszych
„tey podroży początkach uczuł ukaraną inaczey
„swoią przez smutne a żadney wątpliwości y obo=
„iętności nie podległe doniesienia, nauczony iako
„od równego sobie w dawnych y ninieyszych zasz=
„czytach Domu, równy wspoł=Obywatel, żadnym
„przewodem prawa nie przekonany, w pośrzód
„naygłębszey spokoyności rożnie zgromadzonym
„Żołnierzem, orężem, Armatami w własnym Domu
„w Mieście Nieświeżu iest naiechany, y uciśniony,
„nauczony przez też doniesienia, razem iako do
„obserwowania podroży Iego do wzięcia tyłu z in=
„stynktu tegoż niechętnego Domu, y złączoney
„z nim przez krew Familii na różnych traktach
„rozstawieni ludzie zbroyni, w Oręże y Armaty opa=
„trzeni, przekonany oprawdę wiadomości doświad=
„czeniem, w Terespolu dobrach JWo Jmii Pana
„Podskarbiego Wielkiego Litewskiego sto kilkadzie=
„siąt ludzi zbroynych na trakcie swoim zasadzo=
„nych znalazłszy, których przez Reguły powinney
„stanowi swemu Ostrożności gdy tak na funda=
„mencie własnych przestróg, iako przeyrzanego ży=
„ciu swemu y siebie otaczaiących nie bespieczeń=
„stwa za sobą zostawić nie mogł, bez naymnieyszę=
„go kryminału y boiu dyzarmował. Postępek
„takowy iako iest daleki od intencyi iakiegoż
„kolwiek gwałtu, lecz iedynie sposobem siebie u=
„bespieczaiącym, Bogło widzi, Rzeczpospolita, za
„której Prawa, Wolności, y swobody krew nie=
„oszczędnie ofiarować pragnę, świątobliwie upew=
„niam, Nayiaśnieyszym Potencyom oświadczam,
„Wspoł=Braci moich, z któremi mię Prawa y
„krew Szlachecka równa, przeciwko którey ucie=
„miężeniem y ich prerogatywy y bespieczeństwo,
„ostatnie siły moie z niemi wspólnie łożyć
„chcę, naysolenniey upewniam, wolną poprawę
„tego Manifestu sobie zostawuiąc Karol Xią=
„żę Radziwiłł Woiewoda Wileński mpp
O tymże czasie Xiążę Jmi Woiewoda wyprawił
był do Króla Jmii Pruskiego Jmii Pana Paca Sta=
rostę Ziołowskiego, przekładaiąc mu uciśnienia,

które poniosł, y uprapaiąc, ażeby go Protekcyą swoią zasłonił. Lecz niepomyślną odebrawszy rezolucyą, że okoliczności teraznieysze niepozwalaią Królowi Jmci Pruskiemu, żeby mógł dać iaką pomoc Xięciu Jmci, powtornie Xiąże Woiewoda listem de d. 18 Junii pisanym Suplikował Królowi Jmci Pruskiemu ażeby go raczył wesprzeć y powagą swoią utrzymywać: Na co takowy odebrał Respons:

Monsieur le Prince Radziwitt.

Aprés avoir deja repondu á la lettre, que le Comte Pac m' a remise de Vôtre part, je viens de recevoir encoré celle, que Vous m' aves écrite en datte du 18 Juin. La situation embarraſsante dans laquelle Vous vous trouvés, me fait de la paine, et je suohaiterois, que vous n' euſsies aucun reproche á Vous faire á cet égard. Mais les demarches aux quelles vous vous étes porté, ne pouvoient qu' entrainer les suites, dont Vous vous plaignés aujourd'hui, et qu' une conduite plus moderée Vous auroit fait éviter. Il est dangereux de faire des premiers pas, qui dans des circonstances pareilles á celles, où le Royaume de Pologne se trouve aujourd'hui, peuvent donner lieu aux plus grands inconveniens. Le parti que Vous avés pris de raſsembler vos Trouppes, et de les faire agir á Graudentz, et dans plusieurs autres endroits contre vos propres Concitoyens, doit naturellement etre regardé comme la premiere cause des troubles actuels de la Republique, et de tout ce qui Vous arrive perennellement á Vous même

et

et il est difficile de conci=
lier les extremités aux que=
lles vous venés de Vous por=
ter encore tout nouvellem=
ent avec les devoirs d'un
citoyen envers sa Patrie,
et avec les sentimens paci=
fiques contenus dans Votre
lettre. Dans ces circon=
stances Vous sentirés de
Vous même, que je nessa=
uroit m'ingerer dans les
affaires, que Vous Vous etés
attirées, et qui sont d'=
ailleur du nombre de
celles, dont ma qualité
de Voisin et d'ami de la
Republique ne me per=
met pas de prendre con=
noissance. Il ne me re=
ste par consequent, qu'á
Vous rappeller de nouve=
au les Conseils, que Je
Vous ai dejà donné dans
ma précedente. Et sur ce,
je prie Dieu etc

Frederic á Berlin
ce 3 de Juillet 1704.

W tym gdy Xiąże Jmć Woiewoda z milicyą swoią Nadworną z Brześcia Litewskiego ku Słonimowi ciągnął dnia 20 Junii pod Słonimem na Pięćset kilkadziesiąt Moskalów pod Kommendą Pułkownika Bocka napadł, y przez pięć godzin z ręczney strzelby y Armat onychże attakuiąc, ktorych by był znacznie poraził, tylko że trzysta Koni Kommendy Xięcia Dołhorukiego na Sukkur Moskalom przyszło, Którzy tak zmocnieni przymusili Xięcia Jmći Woiewodę z Stratą ludzi swoich reyterować się ku Pinskowi, a gdy ze wszystkich stron Woyska Rossyiskie ścigały Xięcia Jmći Radziwiłła y wypoczać mu nigdzie nie dały, przymuszony był ku Wołyniowi uchodzić, a widząc że się nie mogł oprzeć Potencyi Moskiewskiey sam, postał był do Jmći Pana Woiewody Kijowskiego upraszaiąc o Sukkurs, o ktorym, iako mowiono, miał być wprzód upewniony, lecz teraz odebrał nie pomyślną rezolucyą, że Jmći Pan Woiewoda Kijowski dla swoiey

tylko obrony y bespieczeństwa ludzi chowa, a widząc iż z nikąd spodziewać się niemoże pomocy, przedsięwziął rezolucyą Salwować się za granicę, iakoż wziąwszy z Sobą kilkaset ludzi tylko, a reszcie kazawszy pod Kommendą Jmći Pana Trzeciaka Generała Maszerować za sobą, udał się ku Podolu, wraz z Xiężną żoną swoią, która przez całą tę podróż na Koniu ieżdżąc równe z Xięciem Mężem swoim trudy y fatygi ponosiła, a tam w Mohyłowie Podolskim przez Dniestr na Wołoszczyznę przeprawił się; Kommenda zaś Jmći Pana Trzeciaka obskoczona ze Wszystkich stron od Woyska Rossyiskiego częścią dyzarmowana, częścią rozproszona została. W tym też czasie Moskale Nieśwież, Białę, Słuck y Ołykę Zamki y Miasta Xcia Woiewody y inne Wszystkie Dobra poodbierali, w których nie tylko w Jnwentarzach ale y Skarbcach znaczna nastąpiła ruina. Nim iescze Xiąże Jmć Woiewoda za granicę był wyiechał Jmć Pan Aloy Rezydent Królewica Jmći Karola Xiążęcia Kurlandzkiego dawał mu listownie radę, ażeby po Wszystkich dobrach swoich obwołać kazał, że każdy poddany iego, któryby Moskala zabił, wolnością na zawsze darowany będzie; lecz gdy ten list przeięty został, Rada w Warszawie prytomna rozkazała Jmći Panu Aloemu we 24 godzinach z Warszawy, a w Miesiącu z Polski wyiechać, co on wykonał udawszy się do Saxonii.

A gdy w miesiącu Auguście Konfederacya generalna Wº Xª Litewskiego w Grodnie Sądy Konfederackie złożyła, pomieniony Xiąże Jmć Radziwiłł dekretem przez nią de dę 16 tegoż miesiąca ferowanym naypierw odsądzonym został od Woiewództwa Wileńskiego, które pro vacanti deklarowane, potym Wszystkie dobra Jego wyznaczonym Tutorom to iest Xięciu Jmći Czartoryskiemu Kanclerzowi, Ogińskiemu Marszałkowi Wielkim Litewskim, Massalskiemu Wileńskiemu, Szeptyckiemu Płockiemu Biskupom, Massalskiemu Hetmanowi Wielkiemu, Przezdzieckiemu Referendarzowi Litewskim, Zamoyskiemu Woiewodzie Jnowrocławskiemu y Xciu Jmći Radziwiłłowi Ordynatowi Kleckiemu w Administracyą oddane. Którzyby pomienionemu Xięciu maiącemu zawsze w Zamku Słuckim rezydować na rok 40000 Złotych na Sustencyą dawali, ieżeli by zaś za granicą przebywał, tedy tylko 20000 co rok mu płacili, resztę zaś na uspokoienie długów obracali. Ichmć Panowie Rzewuski Chorąży

Litewski Szwagier tegoż Xiążęcia, y Jmć Pan Pac Podstoli Litt na 6 lat od Urzędów swoich suspendowani, Jmć Pan Wołodkiewicz na gardło, a Jmć Pan Bohusz ad domum Correctionis skarani tymże Dekretem, Ci Jchmć dway ostatni, Których dobra skonfiskowano wraz z Xięciem Jmcią za granicę salwowali się.

October.

Dnia 1 tego miesiąca Jchmći Tutores Dobr Xięcia Jmći Radziwiłła przeszłego Woiewody Wileńskiego zaczęli do exekucyi przyprowadzać Dekret Konfederacyi Litewskiey odbieraiąc w administracyą swoią Dobra tegoż Xięcia od dnia dzisieyszego, Którego Ministrom Rossyiskim przy Dworze tuteyszym bawiącym podali Memoryały, aby Imperatorowa Jeymć Milicyi swoiey w Dobrach pomienionego Xcia Jmći stoiącey ustąpić kazała, srebra w Ołyce zabrane, y Armaty z ammunicyami różnemi przywrócić zaleciła, a nadewszystko, aby przy ustąpieniu z Dobr żadna się szkoda nie stała, y w Jnwentarzach ruina. Pomienione tedy Memoryały Jchmć Ministrowie odebrali, y nieodwłocznie Imperatorowy Jeymći odesłali, Tegoż dnia Xiążę Jmć Kanclerz Litewski odebrał w dyspozycyą swoią Pałac Radziwiłłowski Warszawski, za Którego pozwoleniem publiczne w nim odprawiały się Reduty.

Dnia 2 datowanym listem Król Jmć Duński Nayiaśnieyszemu Panu powinszowanie wstąpienia na Tron y rekognicyą wyraził w te słowa:

Monsieur Mon Frere.

S'il est glorieux pour Votre Maiesté d'être appellée au Trône de sa Patrie par les suffrages unanimes de sa Nation, il est bien doux pour Moi d'avoir à la feliciter d'un evenement si conforme á mes voeux, et á mon atte=

atteinte. Je me hâtte de l'assurer de ces sentimens, et Je la prie de croire, que Je serai toujours trés empressé á meriter son amitié par la mienne, et a Lui prouver combien Je suis Monsieur Mon Frere de Votre Maiesté le bon Frere et ami. Frederic Roi à Friedensbourg le 2 Octobre 1764.

Tegoż dnia w Petersburgu na Wyspie był exekwowany Porucznik Mirowicz, który umyślił był Xiążęcia Iwana z Fortecy Schlisselburgu wyprowadzić, gdzie nayprzód głowę mu ucięto, a potym Ciało wraz z Teatrum, które było dla tey exekucyi wybudowane spalono. Wspołtowarzyszów iego ukaranych na Ciele do różnych Fortec w Syberyi leżących na wygnanie poodsyłano.

Dnia 3 tego Miesiąca Nayiaśnieyszy Król Jmć pisał do Elektorów Duchownych y Swieckich Rzeszy Niemieckiey, tudzież do Rzeczypospolitey Hollenderskiey y Szwaycarskiey z doniesieniem o wstąpieniu swoim na Tron Polski, następuiące listy.

Do Elektora Moguntskiego

Mon Cousin.
Appellé au Trône de Pologne par le choix unanime de ma Nation, et par une election ausi libre que paisible. J'en fais part á Vôtre Dilection, avec d'autant plus de plaisir, que cet évenement finit le tems critique de l'Interregne, et conserve heureusement la plus parfaite tranquillité dans ce Royaume. C'est ce qui

me fait croire, qu' Elle en apprendra la nouvelle avec Satisfaction, et qu' Elle agreera l'assurance de l'amitié et de la consideration parfaites avec les quelles Je suis, Mon Cousin Vôtre bon Cousin. Stanislas Auguste Roi. à Varsovie ce 3 d'Octobre 1764.

Au dessus l'inscription:

A mon Cousin l' Archeveque de Mayence Prince et Electeur du St Empire Romain.

A l' Electeur de Cologne
Do Elektora Kolońskiego

Mon Cousin.

Il a plû à la Providence Divine de m' elever sur le Trône de Pologne en reunissant les suffrages de Ma Nation, dans une Election aussi libre, que conforme aux loix prescrites à cet égard, et Je remplis une de mes premieres attentions, pour en faire part à Vôtre Dilection, me flattant que cet evenement, qui finit heureusement pour ce Royaume le tems critique de l' Interregne, et y conserve la plus parfaite tranquillité, Lui donnera de la satisfaction. J'en aurai une Veritable de Lui temoigner aux Occasion, qui pourront se présenter, et que Je saisirai, les sentimens d'amitie

et de la consideration parfaites, avec la quelle Je suis, Mon Cousin Vôtre bon Cousin. Stanislas Auguste Roi, à Varsovie ce 3 d'Octobre 1764.

La dessus.

A Mon Cousin l'Archeque de Cologne, Prince et Electeur du St Empire Romain.

Do Elektora Trewirskiego

Mon Cousin.

Le choix unanime de Ma Nation, m'ayant appellé au Trône de Pologne par une Election également libre et conforme aux Loix prescrites à cet égard, Il m'est d'autant plus agreable d'en faire part à Vôtre Dilection, que par cet evenement, qui finit le tems critique de l'Interregne, la tranquillité dans ce Royaume se trouve heureusement conservée. Je serai cependant attentif à saisir les occasions, où Je pourrai Lui temoigneur l'amitié et la consideration parfaite avec les quelles Je suis, Mon Cousin Vôtre bon Cousin Stanislas Auguste Roi. à Varsovie ce 3 d'Octobre 1764.

La dessus

A Mon Cousin l'Archevêque de Treves, Prince, et Electeur du St Empire Romain.

Do Elektora Palatina Renu.

Monsieur Mon Frere.
Élevé sur le Trône de Pologne par les suffrages unanimes de Ma Nation, une de mes principales attentions est, d'en faire part à Vôtre Serenité, et Je ne doute point, que cet evenement, qui par mon Election aussi libre que conforme aux Loix prescrites à ce Sujet, finissant le tems critique de l'Interregne, et conservant une entière tranquillité dans ce Royaume, remplit les voeux de ses Citoyens, ne soit par cette même consideration agréable à Vôtre Serenité, dont Je desire l'amitie avec assurance de chercher les occasions, où Je pourrais Lui prouver les sentimens reciproques, et la consideration parfaite avec la quelle Je suis, Monsieur Mon Frere Vôtre bon Frere. Stanislas Auguste Roi. à Varsovie ce 3 d' Octobre 1764.

Le dessus
A Monsieur mon Frere l' Electeur Palatin.

Do Elektora Bawarskiego

Monsieur Mon Frere
Comme il a plû à la Providence Divine de me placer sur le Trône de Pologne,

en réunissant tous les suffrages de Ma Nation en ma faveur, Je ne saurois manquer à une de mes principales attentions de faire part à Vôtre Altesse Royale de mon Election, qui étant faite avec une entiere liberté, et une parfaite tranquilité, finit heureusement pour ce Royaume le tems critique de l'Interregne. Je me ferai un vrai plaisir de Lui temoigner dans toutes les Occasions les sentimens de l'amitié, et de la plus parfaite consideration avec lesquelles Je suis Monsieur Mon Frere Vôtre bon Frere Stanislaus Auguste Roi. à Varsovie ce 3 d' Octobre 1764.

La dessus
A' Monsieur Mon Frere
l'Electeur de Baviere.

Do Stanow Generalnych Hollandyi.

Hauts et Puissants Seigneurs. Le tems critique où la Republique de Pologne se trouvoit pendant cet Interregne, étant fini par la Providence Divine, qui a réuni les suffrages de la Nation, pour me placer sur le Trône, l'amitié qui a toujours subsisté heureusement entre cette Republique et la Vôtre, Ma fait croire, que l'attention avec laquelle Je fais part à Vos Hautes Puissances de

de cet évenement, Leur sera d'autant plus agréable que Mon Election également libre et conforme aux Loix prescrites à cet egard, conserve une entiere tranquillité dans le Païs, où Elle pourra, comme Je le disire bien sincerement devenir la source d'avantages reciproques entre les deux Etâts, Je saisirai avec plaisir toutes les occasions, où Je pourrai temoigner à Vos Hautes Puissants Seigneurs Vôtre bon ami Stanislas Auguste Roi. à Varsovie ce 3d. Octobre 1764.

Le deßus
A Leurs Hautes Puissances Meßieurs les Etâts Generaux des Provinces Unies des Pays — Bas.

Do Kantonów Szwaycarskich.

Meßieurs mes chers amis. Les suffrages unanimes de deux Nations Polonoise et Lithvanoise m'ayant placé sur le Trône de ce Royaume par une Election libre, tranquille, et legale. Je regarde comme une de mes prémieres attentions celle d'en faire part à Vos Hautes Puissance, et Je ne doute point, que par la consideration du bien, qui resulte de la conservation de

de la tranquillité dans ce Païs, la quelle influe souvent sur celle de l'Europe, cet évenement ne leur soit agréable, Vous assurant d'ailleurs, que j'aurai un vrai plaisir de rencontrer des occasions pour Vous prouver les sentimens dans les quels Je suis sincerement Messieurs mes chers amis Vôtre bon ami. Stanislas Auguste Roi. A Varsovie ce 3 d'Octobre 1764.

Le dessus
A Messieurs les Bourgues Maitres, advoyers, Landamans, Conseils, et Communauté des Treize Cantons Helvetiques.

Dnia 5 Praesentis Rezydenci miast Pruskich na mianey audyencyi u Króla Jmci uskarżali się Imieniem Miast swoich, że Jmć Pan Mostowski Woiewoda Pomorski Marszałek Konfederacyi Generalney Pruskiey do przystąpienia do teyże Konfederacyi one forsuie, a w ten związek wchodzić niechcące za buntowników w Dekretach uznawać y deklarować Karze: aby więc od węzłu Konfederacyi pomienione Miasta wolne były, y więcey nieinkwietowane od Konfederatów Prowincyi Pruskiey Pańskiey Króla Jmci prosili protekcyi. Lecz Król Jmć za sprawiedliwą sądząc przerzeczoną Konfederacyą, dał to poznać z siebie iż doświadczony Miast Pruskich upor zawsze się sprzeciwiaiących tę Konfederacyą nie wymaga Konsekwencyą, aby się sam Król interessował, y że rządy Jego inne będą od przeszłych, oraz do Konfederacyi przystąpić życzył.

Dnia 6 Król Jmć uwiadomił o swoiey Elekcyi Xiążęcia Jmci Arauzykańskiego Stadhudera Hollandyi następuiącym listem:

Mon Cousin.
Les suffrages unanimes de Ma Nation m'ayant

placé sur le Trône de Pologne par une Election legale et tranquille, Je Vous en fais part avec d'autant plus de plaisir, que Vous devez mieux sentir l'avantage de gouverner un Peuple libre, Vos illustres ancêtres fondateurs glorieux de cette Republique, où Vous occupez avec tant de distinction la premiere place, Vous ayant fait connoitre le prix attaché à l'amour du Genre humain, et Vous ayant laissé des exemples, que Vous imitez parfaitement. Je me flatte, que par cette consideration, Vous Voudrez bien prendre interêt à cet évenement, comme Je me ferai une vraye satisfaction de Vous prouver les sentimens d'amitié avec les quelles Je suis Mon Cousin Vôtre bon et affectionné ami. Stanislas Auguste Roi. à Varsovie ce 6 d'Octobre 1764.

Le dessus
A Mon Cousin le Prince d'Orange Stadthouder des Provinces unies des Pais = Bas.

Tegoż dnia w Rynku Warszawskim przez Mistrza był palony Skrypt drukowany w Lipsku, w którym Autor dowodził prawo legalne Królewica Jmci Karola do Xięstwa Kurlandzkiego twierdząc że dwa Stany podczas Seymu Convo=

cationis niemogły w tę materyą wchodzić. Ten Skrypt skoro się do Dworu dostał, zaraz Sądy Konfederackie w Warszawie złożone były na których Jmć Pan Oginski Marszałek Wielki, Xiążę Jmć Kanclerz W. Litewscy, y Jmć Pan Podowski Wojewoda Płocki zasiadali, tę sentencyą ferowawszy, aby publicznie przez Mistrza był spalony, u kogo by się zaś pomieniony Skrypt znaydował, aby w terminie trzech tygodni do Sądu oddany pod karą wygnania ostrzeżono.

Tegoż dnia Oyciec Swięty pisał do Króla Jmći z powinszowaniem szczęsliwego wstąpienia na Tron, y oswiadczeniem rekognicyi List następuiący:

Clemens Papa XIII.
Charissime in Christo Fili Noster Salutem et Apostolicam Benedictionem.
Iucundissimæ Nobis acciderunt Literæ Maiestatis Tuæ, quæ nobis afferunt ab inclyta Poloniæ Republica Regnum Maiestati Tuæ summa Omnium consensione fuisse delatum. Quod ut Tibi, et Christianæ Reipublicæ et Catholicæ Religioni felix, fortunatumque sit, ut primum literas Tuas accepimus, Deum impensissima prece rogavimus. De præclaris Virtutibus Tuis Regia dignitate plane dignis jam dudum laudes audivimus, quas virtutes Te in Ecclesiæ bonum, et istius Reipublicæ utilitatem, explicaturum confidimus. Nec dubitamus, quin Regia Maiestas Tua in omnibus actionibus repræsentatura sit Religiosam voluntatem Suam et devotionem in hanc Beati Petri Apostolicam

Sedem, quam ad bene
de Temerendum semper
experiere paratissimam.
Ac de Majestatis Tuæ
erga Nos studio indi=
cium dedisti satis lu=
culentum, cum jucun=
dissimum de Electione
Tua nuntium ad Nos
quam celerrime allatum
Volueris, ne Tuas quis=
quam litteras antever=
teret, sed Tibi omnium
primò tantam Nobis
nuncianti Voluptatem
deberemus gratiam
præcipuam. Quod Regiæ
Majestatis Tuæ officium
gratissimo animo ac=
cepimus et Occasionem
præstolantes rejpsa de=
clarandi singularem
Caritatem erga Te
Nostram, interea to=
tius Regiæ gubernati=
onis Tuæ auspicem
intimo cordis nostri
affectu Apostolicam
Benedictionem Ma=
jestati Tuæ amantissi=
me impertimur. Da=
tum in Arce Castri
Gandulphi Albanen=
sis diœcesis sub Annulo
Piscatoris die VI Oc=
tobris **MDCCLXIV.**
Pontificatûs Nostri
Anno Septimo.

Michaël Angelus
Giacomellus.

Intitulatio
Carissimo in Christo
Filio Nostro Stanis=
lao Augusto Poloniæ
Regi Illustri.

Przez dni 6, 7, y 8 teraznieyszego Miesiąca Xiąże

Jmi Prymas zapadłszy na zdrowiu w Warszawie, w tak niebespiecznym stanie zostawał, że opatrzony Wszystkiemi Sakramentami y Benedykcyą Papieską z Indulgencyami od Jmci Xiędza Nuncyusza odebrawszy ostatniego momentu do wypełnienia wyroków Boskich oczekiwał, lecz od dnia następuiącego lepiey się mieć począł.

Dnia 9 Król Jmć Angielski powinszował Nayiaśnieyszemu Panu wstąpienia na Tron y oświadczył rekognicyą listem de tenore sequenti:

Monsieur Mon Frere.

C'est avec la plus grande satisfaction, qui J'ai appris l'agréable nouvelle de l'Election de Vôtre Majesté au Trône de Pologne par la lettre particuliere, qu' Elle vient de m' ecrire. Une Election si tranquille et si unanime ne peut, que faire honneur aux anneles de ce Royaume, et ses Sujets ont tout lieu de se promettre de jouir de plus grand bonheur sous le Gouvernement d'un Souverai qui aprés avoir vû et comparé celui des differens Etâts de l'Europe comme Personne privée, sera d' autant plus porté à conserver et à proteger leur loix et leur libertés comme Roi. Le plaisir, que Je trouve à me rappeller l' estime, que Je Vous avois vouée dans cette prèmiere qualite, augmente de beaucoup la satisfaction, avec laquelle Je felicite Vôtre Majesté sur son nouvel Etât, et Je saisis avec empressement cette occasion de l' assurer de la

sincerité de l'amitié et de l'affection avec les quelles Je suis Monsieur Mon Frere de Vôtre Majesté, le bon Frere et ami, George Roi. A' S. James ce 9 Octobre 1764.

Intitulation.
A' Monsieur Mon Frere le Roi de Pologne.

Dnia 11 Jmć Pan La Roche zostaiący tu od wielu lat w Charakterze Rezydenta Hospodara Wołoskiego z specyalnego Porty rozkazu był u Xiążęcia Jmći Repnina Ministra Rossyiskiego z doniesieniem onemu, iż Porta Ottomańska wielce się dziwuie, dla czego tak liczne Woyska w granice Polskie wkroczyły, których ewakuacyi wielce sobie życzy. Xiąże Jmć Repnin żadney na tę propozycyą Kategoryczney niedał rezolucyi, ale do Dworu swego w tey mierze referować się przyrzekł.

Dnia 13 tego Miesiąca Król Jmć Sardyński powinszowanie wstąpienia na Tron y rekognicyą Nayiaśnieyszemu Panu w następuiącym Liście wyraził.

Monsieur Mon Frere
J'ai reçû avec beaucoup de plaisir la lettre du 9 du mois passé, par la quelle Vôtre Majesté a bien voulû Me faire part de Son elevation au Thrône de Pologne par une Election entierement libre et unanime. Plus cet heureux evenement cause de Satisfaction à Vôtre Majesté par la tranquillité dont il a été accompagné, plus J'y prens de part. Je suis trés sensible à l'empressement qu'Elle s'est fait de me l'annoncer, Je m'em=

presse aussi à La feliciter, et à l'assurer, que rien ne Me sera plus agreable, que si Je trouve des occasions de Lui prouver les sentimens de cordialité avec les quels Je suis Monsieur Mon Frere de Vôtre Majesté le bon Frere et ami. C. Emmanuel Roi. A' Turin ce 13 d'Octobre 1764.

Intitulation.
A Monsieur Mon Frere le Roi de Pologne.

Tegoż dnia Jmć Pan Branicki Kasztelan Krakowski Hetman W. Korny. powrocił do Białegostoku ordynaryiney rezydencyi swoiey. Ten Jmć Pan Hetman uczyniwszy wraz z innemi Jchmościami Senatorami y Posłami niektoremi Manifest w Grodzie Warszawskim de dato 7 Maii Anni Currentis. przeciwko Seymowi Convocationis naraziwszy wyiechał z Warszawy, Dnia 12 Ejusdem z Wyroku Stanów Skonfederowanych odięta Mu była Kommenda Woysk Koronnych, a oddana Xięciu Jmćiu Czartoryskiemu Woiewodzie Ruskiemu. W Piaseczynym dni kilka zatrzymawszy się Jmć Pan Hetman, udał się do Kozienic, a tam będąc, gdy został informowanym, że z decyzyi Stanów Woyska Rossyiskie z pod Warszawy pod Kommendą Jchmciów P.P. Podkomorzego Kor. y Generała Woysk Austryackich, tudzież Branickiego Starosty Halickiego na ściganie Jego pomaszerowało, pospieszył do Lublina, z tamtąd daley dążąc w Solcu przez Wisłę przeprawił się, z tamtąd do Mościsk, a z Mościsk do Sambora przybył: gdzie będąc od Woyska Rossyiskiego otoczony, zaczął był przez Jchmciów Panów Starzeńskiego Brańskiego y Malczewskiego Petryńskiego Starostów traktować z

Jchmć

Jchmć Panami Poniatowskiemi Podkomorzym Kor. y Generałem Austryackim, a gdy wysadzeni punkta do ugody układali, Jmć Pan Hetman tym czasem z Woyskiem reytorował się do Krosna; W tym Jchmość P.P. Poniatowscy do Warszawy powrócili, a Jmć Pan Starosta Halicki do Krosna z Woyskiem Moskiewskim udał się, gdzie nakoniec wszystkie prawie Woysko Komputowe odstąpiło Jmći Pana Hetmana y poszło pod Kommendę Jmći Pana Starosty Halickiego, a consequenter Xiężcia Jmći Regimentarza. Zaś Jmć Pan Krakowski do Węgier udał się, gdzie zabawiwszy czas nieiaki, y złożywszy Radę, na którey się y Xiąże Jmć Biskup Krakowski znaydował, powrócił na Spiż, gdzie w Lubowli do Elekcyi Króla Jmći przebywał, po którey do Białegostoku powróciwszy, przysłał Nayiaśnieyszemu Panu Recess od Manifestu zaniesionego przeciwko Seymowi Convocationis, który gdy Jmć Pan Lewicki Podstaroṥci Przemyski J.K.Mci na audyencyi prezentował, dla niektorych terminów w oboiętności wyrażonych y klauzul przyięty nie był, dla czego inny Recess Jmć Pan Hetman przysłał.

Dnia 20 Octobris Xiąże Jmć Sołtyk Biskup Krakowski przestawszy wprzód Recess od Manifestu, który był przeciwko Konwokacyi w Grodzie Zakroczymskim d. d. 14 Maij Anni praesentis uczynił, Sam dla oświadczenia Rekognicyi Królowi Jmći do Warszawy ziechał. Nie stał iednak w Pałacu swoim dla uniknienia zażywania przy dawaniu audyencyi Baldachimu, który samym tylko Prymasom przez Seym Convocationis Anni Currentis pozwolony.

Dnia 21 tegoż Miesiąca Elektor Palatinus Rhenu pisanym listem oświadczył rekognicyą Królowi Jmći z przytączonym powinszowaniem dostąpionego Tronu w te słowa:

Serenissime ac Potentissime Rex.

Qua=

Quatenus Regiæ Maiestati Vestræ unanimi Nationis Polonicæ suffragio Regnum delatum fuerit ex amicissimis Ejus Literis die 3tia hujus mensis Varsaviæ datis, non sine ingenti gáudio intelleximus. Dumque istud benevolentiæ suæ signum per grato animo excipimus, insimul Regiæ Maiestati Vestræ de felicissimo illo eventu totamente gratulamur, atque Ipsam Regnumque suum Divinæ tutelæ enixé commendamus, nec non Ei studia nostra cultumque officiosissimum integerrime addicimus. Dabamus Manhemii Die 21 Octobris 1764. Regiæ Maiestatis Vestræ Obsequentissimus et Obligatissimus Servus.

Carolus Theodorus Elector.

Intitulatio.

Serenissimo et Potentissimo Principi Domino Stanislao Augusto Regi Poloniæ, Magno Duci Lithvaniæ etc. Domino Nostro Charissimo.

Dnia 22 Xiąże Arauzykański Stadthuder Hollenderski powinszował Królowi Jmći wstąpienia na Tron Polski następuiącym listem:

Siré.

Sensible á l'attention dont Vôtre Maiesté vient de m'honorer, en me nótifiant Son avenement

au Trône de Pologne; Je
me hâte de Lui en temoi=
gner ma parfaite recon=
noißance en y joignant
mes felicitations sur cet
heureux évenement.
S'il est glorieux de nai=
tre avec le Diademe, il
l'est plus encore de le
devoir á ses vertus,
et aux suffrages unani=
mes d'une Nation libre,
au milieu de la quelle
Vous étes né, qui á été
á même de les conno=
itre, et dont le choix
en couronnant Vôtre
merite, aßure son pro=
pre bonheur. Je souha=
ite, Sire, qu'un Regne
long et heureux rem=
pliße l'attente de la Na=
tion Polonoise, et les
voeux, que Je fais pour
Vôtre gloire. Et j'ai
l'honneur d'étre res=
pectueusement, Sire,
de Vôtre Majesté le
trés humble et trés
obeißant Serviteur.
Prince d'Orange. La
Haye ce 22 d'Octobre
1764.

Intitulation.
A' Sa Majesté Stanis=
las Auguste Roi de Po=
logne.

Dnia 23 Praesens Xiąże Elektor Moguntcki
z podobnym powinszowaniem nadgłosił się
do Króla Jmci w następuiącym liście wyra=
żonym:

Serenißime et Poten=
tißime Rex Domine
et amice observandißime.
Placuiße Divino Numi=
ni, quod Regia Majestas
Vestra per unanimia

Nationis suæ Vota et suffragia in Regem Poloniæ nuper electa fuerit ex humanissimis literis sub Btia hujus exaratis cum summo animi Nostri gaudio intelleximus; de felicissimo hoc eventu ex corde gratulantes, non dubitamus, quin Serenissima Respublica Regnumque Poloniæ ad cujus Solium Regia Majestas Vestra pro dignissimis suis meritis evecta est, omnibus iis in futurum perfrui lectetur quæ Summæ Ejus felicitati et Conservationi tranquillitatis internæ conveniunt. Interim Deum Optimum Maximum enixè rogamus, ut Regiam Majestatem Vestram per multos Annos sospitem semper et incolumem conservare non dedignetur, Qui Regiis suis favoribus nos recommendantes ad quævis obsequia semper permanemus Regiæ Majestatis Vestræ paratissimus Emmericus. Josephus Elector. Aschaffenburgi die 23 Octobris 1764.

Intitulatio

Serenissimo ac Potentissimo Principi Domino Stanislao Augusto Poloniæ Regi Domino et Amico Nostro observandissimo.

Die 24 8bris datowanym listem Elektor Jmć Koloński wyraził rekognicyą y powinszowanie J.o K. Mości wyniesienia na Tron w te słowa:

Sire'
Je viens de recevoir la très agreable nouvelle, qu'il a plû à la Providence Divine d'élever Vôtre Majesté sur le Trone de Pologne en reunissant les suffrages de Sa Nation dans une Election aussi libre que conforme aux Loix prescrites á cet egard. J'ai l'honneur d'en feliciter Vôtre Majesté de tout mon coeur, et de la remercier de l'attention qu' Elle a bien voulû me faire part de cet heureux évenement qui par les hautes ét eminentes qualités de Vôtre Majesté ne peut tendre qu'au bien de son Royaume et y conserver la plus parfaite tranquillité. J'y joins les voeux les plus sinceres, á fin que pendant son Regne Elle jouisse de toutés les prosperités desiderables; au reste, Je saisirai avec la joye la plus pure, toutes les occasions par les quelles Je pourrois La convaincre des sentimens de la plus parfaite veneration, avec les quels Je suis, Sire de Vôtre Majesté, le trés affectionné vrai

Serviteur, Maximilien Frederic Electeur, à Bonn le 24 d'Octobre 1764.

Intitulation.

À Sa Majesté le Roi de Pologne.

Dnia 28 Seymiki Przedkoronacyine tak w Koronie iako y w Wielkim Xięstwie Litewskim odprawiły się, dosyć wszedzie spokoynie procz że w Powiecie Grodzienskim nie iakie między Jmcią Panem Massalskim Kasztelanem Wilenskim Hetmanem W. Litt y Jmcią Panem Tyzenhauzem Pisarem Wielkim Litt podczas Seymiku zaszło było poroźnienie. Tegoż dnia Generał Prowincyi Pruskiey w Grudziądzu zaczął się agitować.

Stany Zkonfederowanych Provincyi Hollenderskich listem tegoż dnia datowanym z przyłączoną rekognicyą oświadczyły się powinszowaniem wstąpienia na Tron w te słowa:

Sire,

C'est avec la plus vive joye que Nous avons appris l'heureux nouvelle qu'il a plû à Vôtre Majesté de Nous donner de Son avenement au Trône de Pologne. La promptitude avec laquelle Vôtre Majesté a bien voulû Nous la communiquer ajoûte encore à Notre satifaction, et nous est garant de la justice, que Vôtre Majesté rend aux sentimens avec les quelles nous la recevons. Rien ne pouvoit Nous être plus agreable, que de voir la Nation Polonoise confirmer par

ses suffrages unanimes le jugement, que nous avions porté de la Personne de Vô=tre Majesté, et la haute estime, que Nous avoi=ent inspirée ses vertus, dés le tems, que Nous avions eû le bonheur de La poßeder au mi=lieu de Nous. C'est donc avec une entiere satisfaction, que Nous faisons à Vôtre Ma=jesté Nos felicitations sinceres sur son Electi=on tout à la fois si glorieuse pour Elle, et si eßentielle, non moins au repos de l'Europe, qu'au bonheur de la Pologne. Veuille la Divine Providence, qui Vous a placé sur le Trône, conserver lon=gues années Vôtre Majesté, et la faire jouir de tous les avan=tages, que Votre sageße, et Vos hautes lumieres promettent et à Vôtre Majesté, et à la Nation, qui Vous a choisi pour son Roi, Les dispositi=ons favorables, que Vô=tre Majesté nous mon=tre, nous sont trop precieuses pour que No=us ne desirions pas de tout nôtre Coeur de le cultiver pour l'avanta=ge et le bienêtre des Sujets respectifs. Vôtre Majesté Nous trouvera toujours prêts à aller au devant d'Elle dans tout ce qui peut contri=buer au maintien de l'harmonie et de l'uni=on, qui ont toujours

subsisté si heureusement entre les Predecesseurs de Vôtre Majesté, et Nôtre Republique. Nous sommes Sire, de Vôtre Majesté très affectionnés amis et Serviteurs. Les États Generaux des Provinces unies des Pays=Bas. Le Comte Wassenaer Twickel. Par Ordonnance d'Iceux W Fagel. À la Haye, le 28 d'Octobre 1764.

Intitulation.
À Sa Majesté Stanislas Auguste Roi de Pologne.

Tegoż dnia w Warszawie prezentował się Królowi Jmci Wielkolud, czyli Olbrzym, nazwiskiem Bernard Gilli, Trydeńczyk, maiący 26 lat, wzrostu na łokci pięć, piękny, proporcyonalny, y tak wysokiey Statury, że żaden człowiek nie znalazł się, któryby mu po Ramie głową dosięgć mógł. Od widzenia iego, każda mu Osoba z razu po Złoty k Trzy, a Państwo podług swoiey generozii płacili.

Przy końcu tegoż miesiąca Woysko Rossyiskie zostaiące po rożnych Woiewodztwach odebrało Ordynans ściągania się pod Warszawę.

W tymże miesiącu innotuit iż z rozkazu Porty Ottomanskiey Han Tatarski z Urzędu swego złożony y na Wygnanie do Wyspu Scio odesłany. Co takowym sposobem wykonano. Wysłani byli od Porty pod Oczaków y Bender Szpahowie pod pretextem reparowania tychże fortec, ktory oczekiwali tylko dnia tego, ktorego tenże Han udać się miał do miasta Rezydencyi swoiey Kauszany w Bessarabii leżącego, osadziwszy drogę tamtędy prowadzącą. Gdy zatym Han przeieżdżał, karetę, w ktorey iechał,

Turcy znagła otoczyli y przytrzymawszy ia, Kommendant tyckże Turków wdarł się do niego, y wrzucił mu gwałtem do Karety parę bótów starych na znak dysgracyowania iego, y lubo Chan wyskoczył z Karety, y Tatarów swoich na pomoc werwał, iednak nie wiele ich mu na pomoc przybyło, których gdy pokonali Turcy, wsadzili znowu Chana do Karety, y do Konstantynopola go poprowadzili. Zadano mu, że przeciwko Ordynansowi Sołtana bunty wszczynać zamyślał, y do interessów Polskich nad wolę Porty podczas Bezkrolewia implikować się był rezolwowany.

November

Dnia 1 Kommissya Skarbowa Koronna w Warszawie, a Litewska w Grodnie reassumowane, na których przez cały ten Miesiąc pryncypalnie około ułożenia Sprawiedliwey Cła generalnego Taryffy naradzano się.

Tegoż dnia Jmć Xiądz Wiskonty Nuncyusz Papieski oddał do Rąk Jo K. Mci na audyencyi prywatney Breve Papieskie, w którym Ojciec S. uznaie Nayiaśnieyszego Pana cum Benedictione Apostolica.

Dnia 3. Generał Prowincyi Pruskiey á die 28 Elapsi agituiący się w Grudziądzu, który ab Anno 1736 nigdy niedochodził, szczęśliwie stanął, pod laską Jmći Pana Piwnickiego Chorążego Malborskiego z przystąpieniem do Generalney Konfederacyi, y Obraniem Posłów na Seym Koronacyiny w liczbie Konstytucyą Konwokacyiney Seymu przepisaney, którym dana była Instrukcya, ażeby wszelkiemi sposobami Praw Ziem Pruskich bronili, y żeby doma

gali się o zniesienie Konstytucyi przez Kon=
wokacyą |: na ktorey Posłow Pruskich niebyło :|
ferowaney, o płaceniu Cła generalnego przez
Prowincyą Pruską, a na koniec między inne=
mi punktami, żeby się starali o mieysce w
Senacie dla Podskarbiego Ziem Pruskich.
Podczas agituiącego się tegoż Generału Wiel=
kie zachodziły trudności tamuiące onego
pomyślny skutek, osobliwie z przyczyny zasz=
tych kilka laty przedtym między Jmcią Panem
Mostowskim Woiewodą Pomorskim dyferen=
cyi, dla ktorych ułatwienia na ten kongress
Dwór wysłał był Jmci X:ca Ostrowskiego Bisku=
pa Kujawskiego Jchmciow Panow Mosczeń=
skiego Kasztelana Jnowrocławskiego y Dłu=
skiego Łowczego Lubelskiego męża gorli=
wemi o koło dobra Oyczyzny zapalczonego
sentymentami, Ci iednak Delegowani
Jchmość mimo usilnego starania swego nie
mogli przywieść przerzeczonych dwoch Sena=
torów do obopolney rekoncyliacyi, to iednak
na nich wymogli, iż obydwa niebyli
przytomni na mieyscu odprawuiącego się
Generału. Przy dokonczeniu tego kongressu
Prowincya Pruska zawdzięczaiąc fatygę
y pracę Jchmościow Delegatow Dworskich
podięte w doprowadzeniu do pomyślnego
skutku pożądanego dzieła, zaszczyciła onych
Jndygenatem swoim.

Dnia 4 datowanym Listem Elektor
Jmć Trewirski powinszował Nayiaśnieyszemu
Panu wstąpienia na Tron, ktorego listu
następuiący tenor: =

Serenissime ac Poten=
tissime Rex Domine
et amice Colendissime.
Regia Majestatis
Vestræ datas Varsaviæ
3tia præterlapsi mensis,
quibus delatum sibi Li=
bera et Unanimi Voce

Polonice Thronum poti=
ficare mihi placuit, ritè
percepi. Meum proinde
est, ut adeo felicem In=
terregni periculosi
Coronidem, non secus
Regiæ Maiestati Ve=
stræ ter_auspicatam,
ac pro longæva senectu=
te gloriosam eodem a=
nimi candore gratuler,
quo perenni cultu, qui
sum, subscribor, Regiæ
Majestatis Vestræ ad
Officia paratissimus,
Joannes Philippus
Archiepiscopus et Ele=
ctor. Dabam in Arce
mea Ehrenbreitstein
4ta 9bris 1764.

Intitulatio.
Serenissimo ac Po=
tentissimo Principi
Domino Stanislao
Augusto Regi Polo=
niæ, Magno Duci Lith=
vaniæ Russiæ Prussiæ,
Masoviæ &c Dño et Ami=
co Nostro Colendissimo.

Dnia 6. tego Miesiąca przybył do Warszawy Xiąże Piotr Biron Syn pierworodny y Sukcessor panuiącego Xiążęcia Jana Ernesta dla odebrania Inwestytury tak Oyca iako y swoim Imieniem podług obowiązku nań włożonego przez Konstytucyą Seymu Convocationis, od czego przez też Ustawę Xiąże Oyciec Jego przez wzgląd podeszłego wieku od Stanow Rzeczypospolitey był dyspensowany.

W tych dniach Expedycya Nayiaśnieyszego Pana do Dworu Francuskiego z notyfikacyą o wyniesieniu swoim na Tron przez Kuryera wypra=

wiona, narad nierozpieczętowana odestana.

Dnia 12 Currentis JmćPan Andrzey Poniatowski Generał Woysk Austryackich Brat Krola Jmci z Wiednia powrocił nieułatwiwszy trudności dla ktorych Dwor Wiedenski niechciał oświadczyć rekognicyi Krolowi Jmci. Pod bytnością swoią w Wiedniu wielu ludzi do Dworu Krolewskiego zaciągnał, nad to u Xiążęcia de Lichtenstein bardzo wspaniałą karetę z szorami y cugiem dzilnych koni, ktorych ten Xiążę na wiarę swoy do Frankfurtu w czasie Elekcyi Krola Jmci Rzymskiego w Miesiącu Kwietniu Roku tego zażywał, kupił, y do Polski dla Krola Jmci sprowadził.

Dnia 13. Ejusdem Xiążę Mikołay Repnin, ktory dotąd był Ministrem Pełnomocnym Jmperatorowy Jeymći Rossyiskiey u Rzeczypospolitey, odebrał Extraordynaryinego y Pełnomocnego Posła Charakter na mieyscu zmarłego Graffa Keyserlinga. Ktory tegoż dnia oddał Xiążęciu Prymasowi od Carowy Jeymći Pani swoiey Respons następuiący na List tegoż Xcia Prymasa pisany, ktorym wiadomość o Elekcyi Krola Jmci dawał:

Monsieur le Primat
Il étoit juste, que j'apprisse avec beaucoup de contentement l'Election aussi libre qu'unanime du Comte Poniatowski á la Couronne de Pologne, dont V. A. m'a fait part dans sa Lettre du 7 de Septembre. C'est l'evenement le plus heureux pour Votre Patrie, Je Vous en fais un Compliment d'autant plus sincere, que personne n'est aussi zelé, que Vous

pour son bien être. Vous l'avés prouvé par Vos soins infatigables, et Votre application Constante à secourir mes Vües pour la mettre a l'abri de tout orage pendant l'Interregne, et procurer l'Election d'un Piaste. Le seul Roi, qui pût faire revivre Vos Constitutions, rendre la vigueur aux Loix, assurer pleinement la liberté et l'égalité des Citoyens. Des efforts aussi louables, ont acquis pour toujours à V. A. mon éstime et ma bienveillance. Sur ce, Je prie Dieu, qu'il Vous ait, Monsieur le Prince Primat, en sa très sainte et digne garde. À St Petersbourg ce 30 Septembre 1764. De Vôtre Altesse la très affectionnée, Catherine.

Król Jmć Szwedzki listem pod Datą 13 Prasenće oświadczył Nayiaśnieyszemu Panu powinszowanie wyniesienia na Tron Polski, który to list w te słowa był ułożony:

Monsieur Mon Frere.

C'est avec plaisir, que j'ai reçû la Lettre de V. Majesté du 12 Septembre et la Nouvelle, qu'Elle me donne de son évenement au Trône de Pologne. Il est certainement

flatteur de l'avoir obtenû. Mais il l'est encore davantage de le posseder avec les vertus de ces Heros, qui l'ont occupé avant Vous. Ce sont elles, qui perpetueront en faveur de Votre Majesté les suffrages d'une Nation libre, dont le bonheur fait le principal objet de ses soins. Si la Suede s'est interessée à celui de la Maison de Poniatowski, elle peut aujourd'hui ces mêmes sentimens avec les liens de l'amitié, qui l'attachent à la Republique. Votre Majesté jugera par l'importance de ces motifs combien Je suis, Monsieur Mon Frere de Votre Majesté Le bon Frere et ami. Adolph Frideric. à Stokholm ce 13 Novembre 1764.

Dnia 15 Przybyła z Białegostoku Jeymć Pani z Poniatowskich Branicka Hetmanowa Wª Kor. Kasztelanowa Krakowska Siostra Krolewska do Warszawy na zbliżający się Akt y Seym Koronacyi dla wyrobienia, ażeby Jmć Pan Hetman W. K. mąż Jey mogł bydź z wyroku Rzeczypospolitey do Sprawowania Urzędu swego przywrocony, w czym iednak skutku pożądanego nieotrzymała.

Dnia 17 Ejusdem Xiąże Karol de Schonaich Poseł Pełnomocny Pruski odebrał od Monarchy swego rozkaz powrocenia do Berlina. Ten Xiąże Jmć Poseł pod bytność swoią

swoią w Warszawie oświad=
czył był intencyą swoią
iż żądał bydź policzonym
w poczet Szlachty Polskiey, w którym się iako twier=
dził, Antecessorowie Jego quondam znaydowali;
Lecz gdy odebrał rezolucyą, że do osiągnienia
żądzy swoiey skutku mógłby żadney nie mieć
trudności, y Rzeczpospolita łatwoby się do Jego
intencyi skłoniła osobliwie przez Szacunek
przyiaźni y zalecenia Monarchy Jego, byleby
mu Religia Protestanska z przepisu Praw
Narodowych do tego zaszczytu nietamowała dro=
gi, poprzestał dalszych w tey mierze kroków.

Dnia 19. w Warszawie w Pałacu Ichmciów
Panów Potockich Woiewodziców Poznanskich
reprezentowana była Tragedya Francuska przez
Xiężne Jmća Lubomirską Strażnikową Kor. Czar=
toryską Generałową Ziem Podolskich, Xcia
Sułkowskiego y Jmći Pana Brühlla Generała
Artylleryi Koronn., na którey Król Jmć był przy=
tomny, po zakonczeniu zaś Oney Xiążę Jmć
Kancler W. Lit. Bal okazały dawał, z okolicz=
ności przypadłey na dniu dzisieyszym Uroczys=
tości S. Elżbiety Patronki Xiężny Strażni=
kowy Kor. Synowicy, y Xiężny Generałowy Ziem
Podolskich.

Dnia 21 Præsenę pisanym Listem Kanto=
ny Szwaycarskie Królowi Jmći wstąpienia
na Tron powinszowanie Oświadczyły, w te
słowa:

Sire.

La joye que l'eleva=
tion de Vôtre Majesté
au Trône de Pologne
a repandû par tout,
et à la quelle Nous
avons pris la part
la plus sensible, a
été augmenté chez
Nous de la maniere
d'autant plus flatte=
use, qu' Elle a daignée

nous notifier par sa très gracieuse Lettre cet heureux evenement. En effet il ne pouvoit rien arriver de plus avantageux à la conservation de la paix à peine retablie en Europe, qu' une Election si unanime et si tranquille, qui à placé V. M: sur le Trone. Et puisque deux Nations puißantes, ont si heureusement reunis leurs suffrages pour la Personne Sacrée de Votre Majesté, C'est une marque des plus convaincantes de ses Vertus, et de ses éminentes qualités Personnelles, qui Lui ont attiré une consideration universelle et ont mise toute l' Europe dans l' admiration. Quoique éloigné mais cependant attentifs à tout ce qui regarde le bonheur des Etâts, c' est avec un vrai plaisir, que nous en felicitons V. Mte ayant la confiance fondée sur ses vertus, que son Regne glorieux affermira cette precieuse tranquillité, qui n' a ~~pait~~ point été alterée par son Election, et que la sageße et la Magnanimité de V. Mte procurera aux deux Nations tous les avantages les plus

ra

rares, qu' Elles ont lieu d'attendre de son gouvernement. Au reste ayant l'honeur de presenter à V. M.te notre respecteux devouement Nous prenons la liberté de recommander Nous et Notre état dans sa bienveuillance avec les voeux les plus sinceres pour ses plus parfaites prosperités jusqu' au tems le plus reculé. Donné et scelle en Nôtre nom Commun du Sceau Secret de la Ville de Zurich le 21 Novembre 1764. De Vôtre M.te vrais Serviteurs. Bourgue Maitres, Avoyers, Ammans, et Conseilliers des XIII Villes et Cantons de la Confoederation.

W tych dniach pokazał się był in Publico Skrypt, od Magistratu Gdańskiego wydany pod Tytułem Obrona Praw Miasta Gdańska etc: w którym pryncypalnie wyrażono było: że deklarowana na Seymie Convocationis o różne Skargi y Kwerele Kommissya, a w Paktach Conwentach po przysiężona od Nayiaśnieyszego Pana przyięta od pomienionego Miasta Gdańska niebędzie, ponieważ Seymy bez Generału Pruskiego czyli raczey Postów Prowincyi Pruskiey odprawione, iako Kognicyi Praw Ziem Pruskich niemaiące na Miasta Pruskie Konstytucye uformowały, wyrażaiąc temi słowy: Quae illae exorbitantiae sint, nescimus, forsan et illi nesciunt, qui hanc in Nos Constitutionem formarunt. Nos certe omni ope annitemur, ut Cives nostri et tota Provincia immunitate sua fruantur, eamque per praesentis Interregni Legen, in quam

ne.

neque consensimus, neque consentire potuimus, eripi haud patiemur. Na ostatek w tym Skrypcie ominnia sobie, że iako S. P. Anna Imperatorowa Rossyiska za siebie y następców swoich w Roku 1736 całość Praw ich warowała, tak y teraznieysza Carowa Jeymść zechce ie mieć nienaruszone.

W tych Dniach Woysko Moskiewskie które się było w znaczney liczbie pod Warszawę ściągnęło odebrało Ordynans do oddalenia się od niey, y maszerowania ku Prusom Polskim co w tameczney Prowincyi osobliwie iednak w Gdańsku wielką konsternacyą sprawiło.

Dnia 22 Na appartamentach u Króla Jmci zgromadzeni Goście, Damy y Kawalerowie ciągnęli losy, kto z kim y które na przyszłym Balu Poniedziałkowym nazajutrz po Koronacyi miał posiadać mieysce.

Dnia 24 Król Jmć korrespondendo zwyczayney dewocyi Królów w Krakowie, który w Wigilią Koronacyi bywali na Skałce, poiechał do Kościoła Sgo Krzyża na Krakowskie Przedmieście w assystencyi wielu Panów, y tam zadosyć czyniąc do Sgo Stanisława Nabożeństwu od innych Królów zachowanemu, spowiadał się y ciało Pańskie przyiął, oraz iałmużny hojnie rozdawał.

Rok Pierwszy Panowania Króla Jmci Stanisława Augusta

Dnia 25. 9bris

Gdy wszelkie przygotowania do Aktu Koronacyi Nayiaśnieyszego Pana były, O godzinie Osmey z rana Jchmość XX Biskupi tam Latini iako et Graeco-Uniti Ritûs Pontificaliter przybrani z licznie zgromadzonym Duchowienstwem z kościoła Kollegiaty So Jana na Zamek Processionaliter udali się, gdzie Jmć X. Sierakowski Arcybiskup Lwowski iako pierwszy in ordine Biskupow (: ile że Xiąże Jmć Prymas został się był w kościele czekaiąc z przywitaniem Króla Jmci :) stanąwszy w Pokoiu Królewskim, Króla Jmci na ten że Akt Koronacyi, maiąc mowę Jmieniem całego Narodu zapraszał, y zaraz Nayiasnieyszego Pana Jchmość przytomni Biskupi iako też Senatorowie y Ministrowie ubierać zaczeli iako to, w Sanduty, Albę, Dalmatykę y Kapę. Nayiaśnieyszy Pan wychodząc z Zamku, szli naprzód Rycerstwo, Urzędnicy Ziemscy, Urzędnicy Koronni, potym Clerus, Ministrowie y Senatorowie następowali, Senatorowie Insignia Krolewskie na aksamitnych wezgłowiach niosiąc, to iest Xiąże Jabłonowski Woiewoda Poznanski Koronę, Jmć Pan Wielopolski Woiewoda Sendomirski Berło, Jmć Pan Massalski Kasztelan Wilenski Hetman Wielki Litewski Jabłko złote, Jchmość Xiąże Lubomirski Koronny, Oginski Litewski Miecznikowie Miecze, w nie bytności zaś Chorążych Wielkich Koronnego y Litewskiego, Jmć Pan Mniszek

Chorąży Nadworny Koronny, a Jmć Pan Krasicki Chorąży Nadworny Litewski Litewską Choragwie nieśli. Krol Jmć między Jchmość Arcybiskupem Lwowskim y Xiążęciem Sołtykiem Biskupem Krakowskim pod baldachimem, ktory sześciu Kasztelanow mnieyszych niosło, ruszywszy się z Zamku, co daniem ognia z Armat ogłoszono, z tą liczną assystencyą po moście suknem przykrytym umyślnie wystawionym do Kościoła Sgo Jana prowadzony był, gdzie JO Xiąże Prymas przywitawszy, do Ceremonii Koronacyi przystąpił, a gdy namaścił Nayiaśnieyszego Pana, Jo K. Mość przybrany w ubior Krolewski, to iest, Paludament ponsowy Axamitny gronostaiami podszyty, z Koroną na głowie Berło y Jabłko w ręku trzymaiąc zasiadł na Tronie, przygotowanym w Kościele, Xiąże Prymas Te Deum laudamus &c. zaspiewał przy biciu z Armat, y Mszą spiewaną zaczął, podczas ktorey Jmć Xiądz Hrabia Krasicki Proboszcz Przemyski ex Themate: Tulit ergo Samuel cornu olei, et unxit David in medio fratrum ejus 1mi Reg. Cap. 16. wyborne miał Kazanie. Po Mszy Jmć Pan Oginski Marszałek Wielki Litewski /: zastępuiący mieysce Marszałka Wgo Kgo :/ po trzykroć: Vivat Stanisław August z Bożey Łaski Krol Polski y Wielki Xiążę Litewski, ogłosił, co wszystek zgromadzony lud w Kościele powtorzył. Po skończoney Mszy Krol Jmć w ubiorze Krolewskim, to iest w Koronie na głowie, z Berłem y Jabłkiem w rękach w Paludamencie Krolewskim, ktory Podkomorowie Wielcy Koronny y Litewski unosili, w assystencyi Senatorow, Ministrow, Urzędnikow y Rycerstwa powracał pod Baldachimem do Zamku, y w Pokoiach Krolewskich powinszowania od przytomnych odbierał, po ktorych Jmć Xiądz Nuncyusz, Jchmość Rossyiski y Pruski Posłowie Wielcy, tudzież

Rezydenci Angielski, Dunski, Pruski, Moskiew=
ski y Kurlandzki swoie powinszowania
Krolowi Jmci złozyli.

Potym Nayiaśnieyszy Pan trzy Ordery
Orła Białego konferował, to iest: Xiążęciu
Repninowi Posłowi Rossyiskiemu, Xiążęciu
Czartoryskiemu Generałowi Ziem Podolskich
y Jmci X[ks] Michałowi Poniatowskiemu Ka=
nonikowi Krakowskiemu Bratu swemu.

Udał się tandem Krol Jmć do Stołu
nagotowanego, czterema gradusami wywy=
szonego, gdzie sam zasiadł, przy Senatorowie
y Ministrowie u dwoch innych Stołów w
teyże Sali siedzieli, Urzędnicy zaś Koronni
y Litewscy do Stołu Krolowi Jmci służyli,
Ktory to Obiad przy muzyce y spiewaniu
Koncertów oraz y biciu z Armat trwał
kilka godzin.

W wieczor, gdy całe miasto illumi=
nowane było, Krol Jmć wyiechał Konno w
liczney assystencyi, y po mieście y przedmieściach
przeiezdzał się.

Damy dystyngwowane dnia tego w
Robbach umyślnie na ten Akt sporządzonych
prezentowały się.

Dnia 26 to iest w Poniedziałek zaraz
z rana wszystkie Cechy miasta Warszawy w
paradzie szykowały się, osobliwie zaś Konfra=
ternia Kupiecka wybornym stroiem przybrani
iedni po Szwaycarsku, drudzy w Mundurach
Dragonii dystyngwowali się y uszykowani Kro=
la Jmci w paradzie od Zamku przez całe Mia=
sto czekali, Magistrat tuteyszy udawszy się na
Zamek, J.K.Mć do odebrania Hołdu, na ktory
koniec w Rynku przed Ratuszem wystawiony
Tron znaydował się, zaprosił, Krol Jmć z licz=
ną assystencyą tak Rycerstwa, Urzędnikow Ziemskich,
Koronnych y Litewskich, iako też Ministrow y
Senatorow z Zamku pod Baldachimem, ktory

szesciu Radcow Miasta tego niesli po moscie wystawionym suknem wybitym, między Cechami uszykowanemi udał się do Ratusza, przed ktorym wystawiona była wspaniała Brama, y Krol Imc na Ratuszu przybrawszy się w ubior Krolewski, y z Ratusza zszedłszy na przygotowanym wspaniałym zasiadł Tronie, gdzie Imc Pan Dulfus Radca Imieniem całego Magistratu Warszawskiego y Pospulstwa wyraziwszy ustnie powinną Krolowi Imci submissią, y hołd, ktore od miasta oddał, ktoremu Imieniem Krolewskim Xiążę Kanclerz Wielki Litt odpowiedział.

Po ktorey odpowiedzi Warszawski, Krakowski, Poznański, Wileński, Lwowski, y Lubelski Magistraty tudzież Communitas Miasta tuteyszego klęknawszy, y zniosłszy do gory dwa palce przysięgę wierności wykonali.

Potym Imc Pan Marszałek W. L. rekommendowanych ad Equitatum auratum wokował to iest Czterech z Magistratu Krakowskiego PP. Balcera Hintzego, Iozefa Faistemantelego, Iana Kozłowskiego, y Macieja Bayera, iako też z Rady, y Miasta Warszawy sześciu, to iest, PP. Franciszka Witofa, Michała Sacresa, Pawła Andrychowicza, Iana Dulfusa, Antoniego Frysa, Kazimierza Czepińskiego, ktorych Krol Imc mieczem lekko dotknawszy, kreował Equites Auratos.

Po skonczonym tym Akcie Krol Imc w tey samey assystencyi do Zamku był odprowadzony z kąd na Obiad do Xiążęcia Prymasa wyiechał, gdzie sollennie był traktowany.

W wieczór zaś w Zamku kilka stołów na sto kilkadziesiąt Osob przygotowanych znaydowało się, z ktorych do pierwszego Krol Imc zasiadszy, Damy zaś Posłowie y Rezydenci Cudzoziemscy, tudzież Senatorowie według losow, ktore d. 22 Praesentis na Assamblach ciągneli, swoie mieysca u tych Stołów mieli, Po skonczoney Kollacyi Bal w Pokoiach Krolewskich zaczął się y trwał przez całą noc aż do godziny Osmey z rana nazajutrz.

Dnia 27 z rana o godzinie dziewiątey wszystkie Chorągwie y Kompanie mieyskie, tudzież Cechy z swoiemi Kapelami wzdłuż Krakowskiego Przedmieścia od Zamku aż do Kościoła S. Krzyża uszykowane stanęły, Król Imć około południa konno przy assystencyi Senatorow, Ministrow y Urzędnikow Oboyga Narodow na podziękowanie Panu Bogu przez Te Deum laudamus, udał się był do pomienionego Kościoła, gdzie Mszy S. przez Xiążęcia Czartoryskiego Biskupa Poznańskiego mianey słuchał.

Przez całe Przedmieście Krakowskie aż do pomienionego Kościoła S. Krzyża y na powrót aż do Zamku Imć Pan Wessel Podskarbi W. K. iadący konno przed Królem Imcią Pieniądze umyślnie na ten Akt bite rozrzucał; na ktorych po iedney stronie była Korona z Inskrypcyą wkoło: Hanc jussit fortuna mereri. A po drugiey: Stanislaus Augustus D. G. Rex Poloniae M. D. L. Electus unanimi Gentis voto VII Septemb. Coronatus XXV. Novemb. Anno MDCCLIV. Varsaviae.

Medale

Po skonczonym nabożenstwie Król Imć w tęyże samey Assystencyi powrocił do Zamku.

Wieczorem zaś Illuminacyi Ratusza y Miasta całego z liczną assystencyą pieszo po moście na rynku wystawionym przypatrywał się.

Dnia 28 Na Publiczney audyencyi Posel Wielki Rossyiski, Ministrowie Krola Imci Pruskiego, y Rezydent Duński względem Akatolikow następuiące podali Memoryały:

Memoryał Posła Rossyiskiego.

J'ai eu l'honneur de presenter par Ordre de S. Mte l'Imperatrice de toutes les Russies, ma tres-Gracieuse Souveraine conjointement avec le feu Comte Keyserling, qui fut son Ambassadeur, un Pro-memoria à S. Mte par

Miałem honor za rozkazem Nayiaśnieyszey Imperatorowy Jeymci całey Rossyi Naymiłościwszey Pani moiey, wespoł z S. P. Imcią Panem Grafem Keyserling, Jey na ow czas Wielkim Posłem, prezentować Memoryał

rapport aux Dissidens, en date du 14 7bre de cette Année 1764, ou furent exprimés les sentimens de S. Mté l'Imperatrice de toutes les Russies sur cette affaire, et quels sont les motifs, qui La conduisent, et qui la portent à s'interesser en faveur de ces Dissidens, don une partie professe la même religion, que S. M. I. et auquels plusieurs Constitutions de la Republique ainsi que les Traités, qui la lient avec les Puissances voisines, accordent pleine liberté de Religion, et parfaite égalité avec les autres Citoyens de ce païs. Cependant l'état opprimé, dans lequel ils se trouvent, et leurs anciens Privileges accordés par la Republique leur étant otés, S. M. l'Imperatrice de toutes les Russies est dans l'engagement et dans l'intention de travailler efficacement à ce qu'on leur rendé, pleinement justice, cherchant constamment sa gloire dans l'emploi de sa grandeur à proteger par tout les droits de l'humanité.

Ces motifs font envisager à S. M. I. avec la compassion la plus vive, la situation presente des Dissidents de Pologne,

Nayiaśnę Krolowi Jmći Polskiemu względem Dyssydentow pod datą 14 7bra Roku teraznieyszego 1764. w ktorym wyrażone były, iakie są w tey materyi sentymenta Imperatorowy Jmći całey Rossii, y co są za pobudki, ktore ią prowadzą, y animuią, żeby się interessowała za Dyssydentami, ktorych część iest iedneyże Religii z Imperatorową Jeymćią, y ktorym wiele Konstytucyi Rzeczypospolitey, oraz Traktaty, ktore ią wiążą z Sąsiedzkiemi Potencyami pozwoliły tak zupełną wolność Religii, iako też doskonałą rowność z drugiemi tego Narodu Obywatelami. Poniewaź iednak mimo to wszystko, ciż Dyssydenci zostaią teraz w Stanie uciemiężenia przez odebrane, a od Rzeczypospolitey dawniey im nadane Przywileie, Nayiaśnę Imperatorowa Jeymość zostaie w obowiązkach y w intencyi skutecznie nad tym pracować, żeby im zupełnie Sprawiedliwość uczyniona była. Szukaiąc statecznie sławy swoiey w zażyciu Wielkości Tronu swego na obronę Powszechną Praw Kopassyi y ludzkości.

Te pobudki każą patrzać Nayiaśnę Imperatorowy Jeymći z żywym użaleniem się nad teraznieyszą sytuacyą Dyssydentow w Polszcze

dont les Ancetres ont joui
de l'égalité la plus par-
faite dans tous les droits
et prerogatives, que don-
nent les loix de ce Roy-
aume aux autres Citoy-
ens, et qui se voyent au-
jourdhuil privés par des
voix illegales non seule-
ment de tout part au
gouvernement, mais en-
core de ce qui consti-
tue l'existence honorable
et legale, et la sureté
commune de tout habi-
tant de ce Royaume.
Cette noblesse si fiere,
si jalouse de ses liber-
tés cesseroit d'être gene-
reuse et equitable, si
elle se refusoit à la ju-
stice, que ses confreres
issus du même sang
reclament auprés de
la Republique, et que
S. M. I. de toutes les Rus-
sies desire ardemment
de leur procurer par
son soutien.

Le soussigné Ambassa-
deur Extraordinaire de S.
M. l'Imperatrice de toutes
les Russies ayant eu l'ho-
nneur d'exposer treshum-
blement à S. M. le Roi
de Pologne le vif interêt,
que prend S. M. I. à l'oppres-
sion des Dissidens tant
Grecs, que d'autres Reli-
gions Chretiennes, prend
la liberté de rappeller
à sa memoire le Pro-
memoria dessus menti-
onné du 14 7bre de cette
année 1764, et reste
fermement persuadé,

zostaiących, ktorych Przod-
kowie zażywali nayzu-
pełnieyszey rowności we
wszystkich Prawach y Pre-
rogatywach, ktorych Konsty-
tucye Krolestwa tego, dru-
gim Obywatelom pozwa-
laią, a ktory dziś się
widzą bezprawnie ogo-
łoconemi nie tylko ze
wszystkiey do rządow na-
leżności, ale nawet
ze wszystkiego tego, w
czym zależy uczciwa, Pra-
wem zaszczycona y bes-
pieczna każdego Obywa-
tela tego Narodu existen-
cya. Stan Szlachecki
tuteyszy mocno y zazdro-
ściwie swobod swoich
pilnuiący przestałby być
wspaniałym y słuszności
przestrzegaiącym, gdyby
miał odmowić sprawied-
liwości, ktorey się ich
współ Bracia z iedneyże
Krwi idący dopraszaią
u Rzpltey, a ktorą swoim
wsparciem pragnęłaby
gorąco N. Imperatorowa
Jmć dla nich wyiednać.

Na podpisaniu wyra-
żony Wielki Poseł Extra-
ordynaryiny, y Pełnomocny
N. Imperatorowy Jmci
całey Rossyi maiąc honor
przełożyć iak nayuniże-
niey N. Krolowi Jmci
Polskiemu żywy interess,
ktory ma N. Imperatoro-
wa Jmć w oppressyi
Dyssydentow tak Greckiey
iako y innych Religii
Chrześciańskich, bierze wol-
ność przywodzić na pamięć
wyżey wspomniony Memo-
ryał pod datą 14 7bra
w Roku 1764 w mocnym

qu' en ceci, comme en tout, S. M. le Roi de Pologne suivra le chemin de la justice, qu' il est accoutumé de rendre à tout le monde, et qu' il fera retablir dans tous les droits ces Dissidens, dont le zela pour la Patrie ne s'est jamais dementi, ce qui leur a été solemnellement assuré par les Constitutions sages de la Republique, et a été confirmé par les Traités de la Pologne avec les Puissances voisines, y Contrevenir seroit rompre les liens les plus sacrés de ces mêmes Traités. À Varsovie ce 28 Novembre 1764.

Nicolas Prince Repnin.

siebie upewnieniu że J. K. M. tak w tey okazyi, iako y w innych poydzie drogą sprawiedliwości, ktorą zwykł czynić dla wszystkich, y zechce Dyssydentów do wszystkich Praw im służących gruntownie przywrócić: ktorych żarliwość ku Oyczyźnie żadney nie podlega zmazie. Co też samo solennie im obwarowano przezornemi Konstytucyami Rzpltey y Traktatami między Polską y innemi Sąsiedzkiemi Potencyami zawartemi: Te zaś przestąpić byłoby to zerwać nayswiątobliwsze obowiązki tychże samych Traktatow. w Warszawie dnia 28 9bris 1764.

Mikołay Xiąże Repnin.

Memoryał Ministrow Pruskich

Les soussignés l'Ambassadeur Extraordinaire et le Resident de sa Majesté le Roi de Prusse ont dejà eu l'honneur de presenter à Sa Majesté le Roi de Pologne un Pro memoria par rapport aux Dissidents en date du 14 de 7bre de l'année coulante an y exposant les sentimens du Roi leur Maitre sur cette affaire non plus

Niżey podpisani Wielki Poseł Extraordynaryiny, y Rezydent N. Krola Jmci Pruskiego mieli iuż honor prezentować N. Krolowi Jmci Polskiemu Memoryał względem Dyssydentów pod datą 14 7bra w Roku teraznieyszym przekładaiąc w nim sentymenta N. Krola Jmci Pana swego w tey materyi, iako też pobudki, ktore prowadzą

que les motifs, qui conduisent Sa Majesté, et qui La portent à s'interesser en faveur de ces Dissidens, dont une partie professent la même Religion, que Sa Majesté le Roi de Prusse, et aux quels plusieurs Constitutions de la Republique accordent pleine parfaite égalité avec les autres Citoyens de la Pologne.

Comme la Confirmation de ces droits a été repetée solemnellement dans le Traité d'Olive en faveur des Dissidens, et que malgré cela privés des anciens Privileges, qui leur ont été accordés par la Republique, ils se trouvent dans un état plus Opprimé que jamais, le Roi Notre Maitre est dans l'engagement et dans l'intention de travailler efficacement à ce qu'on leur rende pleinement justice, cherchant constamment sa gloire dans l'emploi de sa grandeur à proteger par tout les droits de l'humanité.

Ce sont ces motifs, qui font envisager à Sa Majesté avec la Compassion la plus vive, la situation presente des Dissidens de Pologne, dont les ancêtres ont joui de l'egalité la plus parfaite dans tous les droits et prerogatives que donnent les loix de ce Royaume aux autres Citoyens, et qui se voyent aujourd-

J. K. M. y animuią, żeby się interessować za Dissydentami, których część iednegoż wyznania Wiary iest z N. Krolem Imcią; y którym wiele Praw Rzpltey pozwala zupełną wolność Religii y doskonałą rowność z drugiemi Obywatelami Rzpltey Polskiey.

A iako tych Praw potwierdzenie ponowione było solennie w Traktacie Oliwskim za Dyssydentami, a iednakże mimo to wszystko, ogołoceni z dawnych Przywileiow im od Rzeczypospolitey nadanych, zostaią teraz w cięższym niż kiedy byli uciemiężeniu, J. K. Mość Pan Nasz znayduie się w obowiązkach y w intencyi skutecznie pracować nad tym, żeby im zupełnie Sprawiedliwość uczyniona była, szukaiąc statecznie sławy swoiey w zażyciu Wielkości Tronu swego na danie wszędzie Protekcyi Prawom Kompassyi y ludzkości.

Te to są pobudki, które każą N. Królowi Imci z żywym użaleniem się patrzać na sytuacyą teraznieyszą Dyssydentów w Polszcze zostaiących, których Przodkowie zażywali iak nayzupełnieyszey równości we wszystkich Prawach y Prerogatywach Konstytucyami Rzeczypospolitey drugim wspoł-Obywatelom pozwolonych. A który dziś się

hui privés par des voies illegales non seulement de prendre part au gouvernement, mais encore de ce, qui constitue l'existence honorable, et legale et la sureté commune de tout habitant de ce Royaume.

Cette Noblesse si fiere, si jalouse de sa liberté cesseroit d'etre genereuse et équitable, si elle se refusoit à la justice, que ses confreres issus du même sang reclament auprès de la Republique le Roi Notre maitre desire ardemment de leur procurer par son soutien.

Les sousignés Ministres de Sa Majesté le Roi de Prusse ayant eu l'honneur d'exposer à Sa Majesté le Roi de Pologne le vif interet, que prend leur gracieux Souverain à l'oppression des Dissidens en general, ils ne sauroient, que se referer au Pro memoria susmentionné pleinement persuadés, qu'en ceci comme en tout Sa Majesté le Roi de Pologne suivra le chemin de la justice, qu'Elle est accoutumée de rendre à chacun, et que Sa Majesté voudra bien faire retablir dans tous leur droits ces Dissidens, dont le zele

widzą nie tylko od rządow Rzeczypospolitey sposobami bezprawnemi oddalonemi, ale nawet od wszystkiego tego co sprawnie uczciwą z prawem się zgadzaiącą y bespieczną, a każdemu w tym Narodzie Obywatelowi spolną exystencyą.

Stan Szlachecki tuteyszy tak przezornie y zazdrościwie wolności swoiey pilnuiący, przestałby być wspaniałym y słuszności przestrzegaiącym, gdyby miał odmówić sprawiedliwości, ktorey się ich współbracia z iedney krwi idący u N. Rzpltey dopraszaią. A ktorą Krol Jmć Pan nasz gorąco pragnie swoim wsparciem dla nich wyiednać.

Niżey podpisani Ministrowie N. Krola Jmći Pruskiego maiąc honor przełożyć N. Krolowi Jmći Polskiemu żywe interessowanie się, ktore ma Pan ich Naymiłościwszy w Oppressyi wszystkich ogulnie Dyssydentow - referuią się iuż do Memoryału wyżey wspomnionego będąc mocno wyperswadowani, że N. Krol Jmć Polski poydzie drogą teyże Sprawiedliwości, ktorą zwykł czynić każdemu, y łaskawie zechce starać się, żeby ci Dyssydenci byli przywroceni do wszystkich Praw y Prerogatyw, ktorych żarliwość ku Oyczyźnie w żadney nigdy nie była, poszlakowana okaryi, a to tym bardziey, że też Prawa

pour la Patrie ne s'est jamais démenti, d'autant plus, que ces droits leur ont été solemnellement assurés par les Constitutions sages de la Republique, et qu'ils leur ont été confirmés par le Traité d'Olive, aussi bien que par d'autres Conventions particulieres, y Contrevenir ce seroit rompre les liens les plus sacrés de ces mêmes Traités. A Varsovie ce 28 Novembre 1764.

były im obwarowane przez przezorne Konstytucye Rzeczypospolitey, utwierdzone Traktatem Oliwskim, iako też osobnemi Konwencyami, ktore przestąpić, byłoby to zerwać iak nayświątobliwsze związki tychże samych Traktatow. Datum w Warszawie dnia 28. 9bra 1764.

Karol Xiążę de Carlat Schonai. Gedeon de Benoit.

Memoryał Rezydenta Duńskiego

Sa Majesté le Roi de Danemarc, qui par tant d'interests Communs avec la Pologne, et par les liaisons anciennes et naturelles, qui subsistent entre les deux Etâts, ne souhaite que le bonheur de cette grande Republique, et de ses Augustes Monarques, desireroit qu'Elle ne s'écartât jamais de ses Vrais interêts tant interieurs, qu'exterieurs.

J'ai eu l'honneur deja cidevant d'exposer consequemment à ses Ordres au Prince Primat, ainsi que les Ministres des Cours de Russie de Prusse, et de la Grande Bretagne, au nom de leurs Maitres, les sentimens de Sa Majesté le Roi de Dan=

Nayiaśnieyszy Król Jmć Duński z racyi tyle interessow spolnych z Rzecząpospolitą Polską y przez obowiązki dawne y naturalne między temi dwoma Potencyami zachodzące, nic bardziey nie życzy, iako uszczęśliwienia tey Wielkiey Rzeczypospolitey y Jey sławnych Monarchów, y dla tego pragnie, żeby się ona nigdy nie uchylała od swoich własnych interessow tak wnętrznych, iako y zewnętrznych.

Miałem iuż dawniey honor stawiąc się do rozkazów Pana mego przełożyć J. O. Xciu Jmci Primasowi /: iako też uczynili Imieniem Panow swoich Ichmć Ministrowie Rossyiski Pruski y Angielski :/ sentymenta N.

nemarc, au sujet des Dissidens, et quels sont les motifs, qui la Conduisent et la portent à s'interesser de consert avec les Puissances susdites, en faveur de ces Dissidens, dont une partie professe la même Religion, que Sa Majesté qui sont attachés à la foi Chretienne, et aux quels des Constitutions fondamentales de la Republique reiterées pendant plus de deux cent ans sans interruption, ainsi que les Traités, qui l'obligent, et qui la lient envers les Puissances du Nord, accordent pleine liberté de Religion et parfaite égalité avec les autres Citoyens de ce païs. Cependant comme maintenant ils se trouvent dans un etât opprimé, que leurs anciens et solemnels Privileges souffrent diverses atteintes, S. Majesté Danoise cherchant constamment sa gloire dans l'emploi de sa grandeur, à proteger par tout les droits de l'humanité, est dans l'intention constante de travailler efficacement avec les autres Puissances du Nord, à ce qu'on leur rende pleinement justice.

Elle envisage avec la compassion la plus vive la situation dans la quelle ils se trouvent presente=

Króla Imći Duńskiego względem Dyssydentów, y pobudki, ktore go prowadzą y animuią żeby się interessował zgodnie z Potencyami wyżey namienionemi za temiż Dyssydentami, ktorych część iednegoż iest wyznania z N. Królem Imćią Duńskim, a wszyscy Religii Chrześcianskiey, y ktorym tak fundamentalne Konstytucye Rzeczypospolitey przez dwieście lat ponawiane, iako też Traktaty Rzeczpospolita względem pułnocnych Potencyi obliguiące y wiążące waruią zupełną wolność Nabożeństwu y doskonałą rowność z drugiemi tego Narodu Obywatelami. Ponieważ iednak mimo to wszystko znayduią się teraz w Stanie uciemiężenia przez nadwerężone dawne swoie Prawa y Przywileie, N. Krol Imć Duński szukaiąc statecznie sławy swoiey w zażyciu Wielkości Tronu swego na danie Protekcyi Prawóm Kompassyi y ludzkości, iest w zupełney intencyi skutecznie pracować nad tym wespoł z drugiemi Pułnocnemi Potencyami, żeby im Sprawiedliwość zupełnie uczyniona była.

Krol Imć Duński patrzy z żywym użaleniem się na sytuacyą, w ktorey zostaią teraz ci, ktorych Przodkowie zażywali doskonałey rowności w Prawach

ment, Eux dont les Ancetres ont joui de l'égalité la plus parfaite dans ~~tous~~ les droits et prerogatives que donnent les Loix de ce Royaume aux autres Citoyens, et qui se voient cependant aujourdhui privés illegalement non seulement de toute part au gouvernement, mais encore de ce qui constitue l'existence honorable et legale, et la sureté commune de tous les habitans de ce Royaume.

Cette Noblesse si fiere, si jalouse de ses libertés cesseroit d'être genereuse et équitable, si elle se refusoit qu'à la justice, que ses Ancetres issus du même sang reclament auprès de la Republique, et que Sa Majesté Danoise desire ardemment de leur procurer par son soutien.

Le suisigné Chargé d'affaires ayant l'honneur d'exposer très humblement le vif interêt qu'Elle prend à l'Oppression des Dissidens reste fermement persuadé, qu'en ceci, comme en tout Sa Majesté le Roi de Pologne suivra le chemin de la justice, qu'il est accoutumé, de rendre à tout le monde, et qu'il fera retablir dans tous leurs droits ces Dissidens, dont le zele pour la Patrie ne s'est jamais dementi, ce qui leur à été pleinement assuré par les Constitutions sages de

y Prerogatywach, ktorych Konstytucye Narodu drugim wspołobywatelóm dozwalaia. Tamci zaś widzą się ogołoconemi bezprawnie nie tylko ze wszystkiey do Rządów należności, ale nawet ze wszystkiego tego co składa exystencyą uczciwą y z prawem się zgadzaiącą, oraz bespieczeństwo społne dla wszystkich Obywatelow tego Narodu.

Stan Szlachecki tuteyszy tak żwawie y zazdrośćiwie swobod swoich pilnuiący, przestałby być wspaniałym, y słuszności przestrzegaiącym, gdyby miał odmówić sprawiedliwości, ktorey się ich wspołobywatele z iedneyKrwi idący dopraszaią, o ktorą żąda gorąco Krol Jmć Duński wsparciem swoim wyiednac.

Niżey podpisany Minister maiąc honor przełożyć żywe interessowanie się, ktore Krol Jmć Pan Jego ma w oppressyi Dyssydentow, mocno wyperswadowanym zostaie, że N. Krol Jmć Polski tak w tey okazyi iako y innych poydzie drogą sprawiedliwości, ktorą zwykł czynić wszystkim. y zechce łaskawie dołożyć starania, żeby do wszystkich Praw swoich byli przywroceni Dyssydenci, ktorych żarliwość ku Oyczyźnie nigdy nie była poszlakowana, Co też im

la Republique, et à été confirmé par les Traités de la Pologne avec les Puissances du Nord; y contrevernir seroit rompre les liens les plus sacrés de ces mêmes Traités. À Varsovie 28 Novembre 1764.

A. de S. Sophorin.

to było obwarowano przez Konstytucye przezorne Rzeczypospolitey y przez Traktaty między Polską y Północnemi Potencyami zachodzące. Że zaś przestąpić byłoby to zerwać nayświętobliwsze związki tychże samych Traktatów. Dan w Warszawie dnia 28 Novembra 1764.

A. de S. Sophorin.

Tegoż dnia Król Jmć wdzięczen będąc powszechney z swoiego na Tron wyniesienia radości, wspaniałą dla Wszystkich masek w Pałacu Radziwiłłowskim dawał Redutę, która przez całą noc trwała.

Dnia 29 Currens Jmć Pan Wroughton Rezydent Angielski podał Nayiaśn. Panu na audyencyi sobie pozwoloney następuiący Memoryał.

Comme la justice, la pieté et l'amour de l'humanité forment les qualités distinctives du Roi de la Grande Bretagne, le Roi de Pologne ne sera point surpris en apprenant qu'uniquement determinée par des principes aussi nobles S. M. B. a ressenti avec douleur la diminution des Privileges des Sujets Protestans de la Republique de Pologne, connûs sous le nom des Dissidens, à la quelle l'on a travailler avec tant de zele et d'ardeur à la derniere Diete de Convocation, et à la

Jako Sprawiedliwość, pobożność, y skłonność do kompassyi są prymioty dystyngwuiące N. Króla Jmći Angielskiego, N. Król Jmć Polski nie będzie zadziwiony, że pobudka tak wspaniałych sentymentów Król Jmć Angielski serdecznie ubolewa nad umnieyszeniem Przywileiów Obywatelów Rzpltey Polskiey znanych pod imieniem Dyssydentów, nad którym z taką zawziętością y żwawością pracowano na Seymie ostatnim Konwokacyinym, że się trzeba obawiać, żeby Seym Koronacyiny tymże duchem tchnący podobnież niepra-

quelle tout fait craindre que la Diete du Couronnement animée du même esprit ne travaille encore. Sa Majesté a outre cela d'autres motifs également justes et pressans pour s'interesser en leur faveur et pour desirer le maintien de leurs droits et de leurs Privileges, stipulés par tant des Traités. Les avantages de l'Eglise Protestante et le Traite d'Olive garanti par son Predecesseur Charles II de glorieuse memoire, reclament son appuis et l'engagent à demander de la maniere la plus efficace, la fin de tant de persecutions, et que l'on prenne enfin les mesures les plus propres, et telles, que la sagesse du gouvernement les pourra suggerer, pour prevenir à l'avenir les efforts même de ceux qui voudroient troubler leur tranquillité, et de leur attachement au Culte et aux principes des leur Religion, former un pretexte de les persecuter.

Fondé sur des raisons susmentionnées le Sousignée a l'honneur de representer les plus humblement au Roi de Pologne la Confiance, que le Roi son Maitre met dans les vertus eminentes,

cować. Oprocz tego ma Nayiaśnieyszy Król Jmc Angielski inne motiva rownie sprawiedliwe y przynaglaiące interessowania się za Dyssydentami y żądania, żeby byli utrzymani przy swoich Prawach y Przywileiach tylo Paktami obwarowanych. Ocalenie Kościołów Dyssydentskich y Traktat Oliwski gwarantowany przez Antecessora Jego sławney pamięci Karola II, wzywaią żeby się starał iak nayskutarniey, gdyby te wszystkie prześladowania koniec wzięty, y gdyby iak naydoskonalsze sposoby przedsięwzięto, ktore tylko przezorność tuteyszego rządzenia wynaleść może, żeby zabiedz na przyszły czas usiłowaniom tych nawet ludzi, ktory by chcieli miessać ich pokoy y prześladować ich pod pretextem przywiązania swego do własnego Nabożeństwa y principia Religii swoiey.

Ufundowany na tych wyżey wyrażonych racyach niżey podpisany Minister ma honor iak nayuniżeniey reprezentować Nayiaśnięy Krolowi Jmciu Polskiemu ufność, ktora Król Jmc Pan Jego pokłada w wszystkich cnotach, ktore J. K. Mość ulokowały na Tronie wolnego Narodu.

qui ont placé Sa Majesté sur le Trône d'une Nation libre. Il espere, qu'elles serviront d'Egide à ses malheureux Sujets, toujours persecutés, mais toujours fidels, et il se recommande de la maniere la plus forte à sa haute Protection, pour qu'il soyent remis dans la possession de leurs droits et Privileges.

Les égards, que l'on aura pour les representations de Sa Majesté Britannique seront la recompense la plus satisfaisante du desir, qu'Elle a toujours eu, d'entretenir et de cimenter la bonne harmonie, qui a subsisté si long tems entre les deux Couronnes, et c'est avec le plus grand plaisir, que le Roi d'Angleterre contribuera toujours à tout ce, qui pourra augmenter la gloire du Roi de Pologne, en faisant le bonheur de la Nation. À Varsovie ce 29 Novembre 1764.

Wroughton mpp

Spodziewa się, że te cnoty będą obroną iego nieszczęśliwych poddanych, zawsze prześladowanych, a iednak zawsze wiernych. Oraz ich iak nayusilniey wysokiey Iego rekommenduie Protekcyi, żeby byli przywróceni do possessyi ich Praw y Przywileiów.

Względy które się uczynią na reprezentacye Nayiaśnieyszego Krola Jmcie Angielskiego będą nadgrodą iak nayzupełnieyszą za chęć którą miał zawsze utrzymać y umocnić dobrą harmonią od tak dawnego czasu między temi dwoma Koronami zostaiącą. Jakoż z Wielkim ukontentowaniem Nayiaśnieyszy Król Jmc Angielski będzie się zawsze przyczyniał do wszystkiego tego, co by mogło pomnożyć sławy N. Krola Jmci Polskiego, y czynić uszczęśliwienie Narodu.

W Warszawie dnia 29 Nowembra 1764

Wroughton mpp

Dnia 30 Novembris pisanym następuiącym Listem Elektor Jmc Bawarski powinszował Krolowi Jmci Wstąpienia na Tron z przyłączoną rekognicyą.

Sire.

Sire.

J'ai reçuë la Lettre dont Votre Majesté m'a honorée pour me donner part de son heureux ave=nement au Trône de Po=logne. J'ai eté aussi sensible à cette marque de son attention; qu' aux temoignages qu' Elle y a ajoutés de ses sentimens pour moi. La Nation Polonoise ne pouvoit faire parmi Elle un plus digne choix, et Je fais des voeux bien sin=ceres pour que Son Regne soit également long et glorieux. Je n' ai pû refuser mon interpo=sition auprés de Votre Majesté à un Cavalier Polonois nommé Za=woyski, attaché au serv=ice du Prince Clement de Saxe Mon beau frere en qualité de Son Cham=bellan et Grand Maitre des Cuisines; Je serois bien flatté si à ma re=commendation Elle vou=loit bien le souvenir de Lui, lors de la distri=bution des graces et des Starosties, qu' Elle aura à accorder. Je lui en serai en particulier trés obligé, et Je la prie de me croire avec un res=pectueux attachement.

Sire de Votre Majesté
Vrai Serviteur et Cousin.
Maximilien Joseph Electeur.

à Munnich ce 30 Novembre 1764.

Intitulation.
A Sa Majesté Stanislas Auguste Roi de Pologne.

Przy końcu tego miesiąca Nayiaśnieyszy Pan rożnym Woiewodztwom Ziemiom y Powiatom Oświadczaiącym przez Posłów swoich rekognicyą dawał audyencye.

December.

Dnia 2. Xiąże Jmc Karol de Schönaich Graff de Carlath Poseł Pełnomocny Krola Jmci Pruskiego pożegnania audyencyą miał u Nayiaśnieyszego Pana, podczas ktorey otrzymał w prezencie od tegoż Krola Jmci Portret Krolewski brylantami kameryzowany.

Przybyli zawczoray do Warszawy Jchmość Panowie Rzewuski Chorąży W. Litt. y Pac Podstoli Litt. gdy dnia dzisieyszego dla miania audyencyi u Krola Jmci udali się byli na Pokoie, pierwszemu z nich odcięto brylantowy Order tak gładko, że się niepostrzegł. Ci Jchmość przybyli tu byli z Węgier, dokąd z Xiążęciem Jmcią Radziwiłłem Woiewodą Wilenskim schronili się byli, częścią dla Oświadczenia Osobistey rekognicyi Krolowi Jmci, częścią też dla ziednania a żeby rygor Dekretu przez konfederacyą Litt. przeciwko nim ferowanego /: patrz fol. :/ mogł bydź relaxowany, czego iednak otrzymać nie mogli lubo tak do Nayiaśnieyszego Pana iako y do Stanow Rzeczypospolitey Zgromadzonych rożne zachodziły instancye.

Zruynowany in parte w Wrześniu Most

na Wisle pod Warszawą, ledwie co tylko zupełnie był zreparowany, w tych dniach za przybraniem wody zupełnie prawie zepsutym został.

Dnia 3. Præsens Seym Coronationis zaczął się agitować w Warszawie, ktorego Marszałkiem iednostaynemi głosami obrany był Imć Pan Jacek Małachowski Starosta Piotrkowski, oczym tegoż dnia Nayiaśnieyszy Pan przez Delegowanych od Izby Poselskiey Deputatow był uwiadomiony.

Tegoż dnia Krol Imć Woiewodztwo Wileńskie, od ktorego Xiąże Karol Radziwiłł Dekretem Konfederacyi Litewskiey był oddądrony, konferował Imci Panu Michałowi Oginskiemu Pisarzowi Polnemu Litewskiemu Zięciowi Xiążęcia Imci Kanclerza WgoLittgo, o ktore to Woiewodztwo konkurrowali Ichmość Panowie Massalski Kasztelan Wilenski Hetman Wielki, Oginski Marszałek Wielki y Flemming Podskarbi Wielki Litewscy. Ten nowokreowany Imć Pan Woiewoda na początku Interregni immediate zeszłego wyprawiony był od Familii Xiążąt Ichmciow Czartoryskich, do Moskwy gdzie in circa siedm miesięcy zabawiwszy, powrocił do Oyczyzny.

Dnia 4. Tenże Imć Pan Oginski na konferowane sobie Woiewodztwo rzeczone, wykonał Senatorską przysięgę.

Tegoż dnia Xiąże de Schönaich Poseł Pruski z Warszawy do Berlina w podroż wybrał się.

Eadem die, cokolwiek znaydowało się w Warszawie z Imienia Ichmciow Panow Potockich, lub z kolligowanych z niemi żądali u Krola Imci audyencyi, na ktorey sobie pozwoloney prosili o klemencyą dla Ichmciow Panow Brühllow, aby przy dopuszczeniu przez pozwolony Indygenat do kleynotu Szlachectwa Polskiego, byli konserwowani przynaymniey po części przy Łaskach od S. P. Augusta III sobie nadanych, a mia=

mianowicie przy Generalstwie Artylleryi Koronney. Odpowiedział Nayiaśnieyszy Pan: że nic przykrzeyszego nieznaiąc nad potrzebę czasem nieodbitą martwienia, nic niewidzi pożądańszego dla siebie iak łaskami pocieszać. Z tego powodu y względu dla Familii Ichmćiów Panów Potockich obiecał, że nie tylko nie będzie się przećiwił, ale chętnie do skłonionych Stanów Rzeczypospolitey y swoie przyłączy dozwolenie, gdy sobie u nich Ichmć Panowie Fryderyk y Karol Brühllowie uproszą do Indygenatu rekommendacyą.

Co do Urzędu Generalstwa Artylleryi Koronney wyraził to Król Imć, że nie taiąc się z tym, iż obiecał był ten Urząd Imći Panu Branickiemu Starośćie Halickiemu, iako ze wszechmiar sobie zdawna, a teraz osobliwie w Bezkrolewiu zasłużonemu, y męstwem y woienną umieiętnośćią rownie w Polszcze y za granicą słynącemu. Ale tenże Imć Pan Starosta Halicki z wspaniałego użalenia nad naydolegliwszą tego Urzędu Stratą Imći Pana Brühlla, lubo sobie zdawna niechętnego, ale teraz uśilnie y rzewliwie u niego o tę Kompassyą nad honorem swoim dopraszaiącego się, sam dobrowolnie nie tylko wrócił J. K. Mći obowiązane sobie słowo, nie tylko sam za Imćią Panem Brühlem instancyował, ale nawet offiarowane sobie od Króla Imći Cześnikostwo Kor. y Starostwo Lipnickie z respektem przyiąć niechćiał, z tey racyi: że niechćiał innym zamysłom Krolewskim dla tychże Ichmćiów Panów Brühllow, albo z kolligowaney z niemi Familii Ichmć Panów Potockich bydź przeszkodą. Ten rzadkiey generozyi przykład iako zdobiący Wiek, Narod, y Panowanie swoie, Król Imć wysoko y należycie ceniąc, tymże Ichmć Panom Potockim proszącym, a potym dziękuiącym Brühllom kazał dziękować Imći Panu Starośćie Halickiemu, iako temu, ktory przez dane słowo Krolewskie iuż był Panem tego Urzędu. Oyciec tych Ichmćiów Panów Brühllow był to Henryk Hrabia Brühll, pierwszy Minister Saski, ktory za panowania S. P. Augusta III miał zupełną dy-

dyrekcyą interessów nie tylko Saskich ale y Polskich; a że niebędąc Szlachcicem Polskim nie mogł się ani w interessa Polskie przynaymniey iawnie wdawać, ani żadnych Urzędow w Rzeczypospolitey posiadać, tedy przyiaciele Jego potrafili mu do tego ułatwić drogę, wywodząc Jego Domu procedencyą z Starodawney a niegdyś w tym Państwie znakomitey Ociesskich Familii, ktora /: iako wynalazkiem iedynym była:/ żeby mogła była iaki mieć prawdy pozór, przez Dekret Trybunatu Piotrkowskiego w Roku 1749 pod Laską Jmcia Pana Kazimierza Rudzinskiego Kasztelana Czerskiego agituiącego się Konfirmowana była. Co gdy nastąpiło, nie tylko sam ale y Familia Jego Wiele Urzędów y Starostw z dochodami znacznemi posiadali. A że tym, ktory mu byli otworzyli do tego uszczęśliwienia drogę, narazit się był w dalszym czasie, przeto aż do samey śmierci, ktora przypadła Dnia 28 Octobra 1763 w Saxonii, w poroznieniu z niemi zostawał, umarł zaś iako y żył w Religii Luterskiey, dzieci iednak Wszystkie w Wierze Katolickiey edukował.

Poiął był in Sociam vitæ Annę Kollowratownę z Familii kwitnącey w Czechach Panią osobliwszey Swiątobliwości, ktora żyć przestała w Warszawie Dnia 11 Maja 1762, a Wieku swego 45 Roku. Z tey zostawił Synów Czterech, y Corkę imieniem Amelią Małżonkę Jmci Pana Jerzego Mnischa Marszałka Nadwornego Kor. Generała Wielko Polskiego. Synow zaś odumarł Pierwszego Fryderyka Generałem Artyleryi Koronney, Drugiego Karola Cześnikiem Koronnym; Trzeciego Henryka Łowczym Nadwornym Litewskim, Czwartego zaś Mauorycego. Procz tych Urzędow trzymali Warszawskie, Spiskie, Lipnickie, Bolemowskie, Błońskie, Piaseczyńskie, Kapinoskie, Starostwa. Pierwszy z nich skolligacił się z Familią Jchmciów Panów Potockich poiąwszy in sociam vitæ Jeymć Pannę Annę Potocką Woiewodziankę Kijowską. Podczas zeszłego Bezkrolewia osobliwszego

mieli w Osobie nieboszczyka Graffa Keyzerlinga Posta Rossyiskiego, niegdyś z Oycem ich maiącego dobre zachowanie, Obrońcę, po ktorego śmierci innych dla siebie Protektorow szukać musieli, Mimo ktorych Cześnikostwo Koronne Łowiectwo Nadwor=ne Litewskie, Spiskie Błońskie, Piaseczyńskie y Kapinoskie Starostwa rezygnować musieli.

Tegoż dnia Izba Poselska będąc zapraszana od Delegowanych Senatu do złączenia się z nią, po odprawionych Rugach nastąpiło złączenie Koła Rycerskiego z Senatem, gdzie Jmć Pan Marszałek Poselski przeczytawszy Regestr rekommendowanych tak do Wakuiących Urzędow, iako też in genere do Łask Krolewskich, Nayiaśnieyszy Pan w zabranym głosie Pieczęć Wielką Koronną Jmći Panu Andrzeiowi Zamoyskiemu Woiewodzie Inowrocławskiemu, mnieyszą Kor=onną Jmći Xu Andrzeiowi Młodziewskiemu Kanclerzowi podczas Interregnum Xiążęcia Prymasa, gdzie wielkie dowody sprawności swoiey w interessach publicznych dawał, na ktorego sentymentach Xiążę Prymas polegał; Mnieyszą zaś Litewską Pieczęć Jmći Panu Antoniemu Przezdzieckiemu Referendarowi Litewskiemu wychwalaiąc ich do tego Urzędu sposobność konferował.

Pieczęć Wielka Koronna dla zrywaiących się przed Elekcyą Marszałka Seymów wakowała od dnia 25. Czerwca 1762 Roku, to iest od śmierci Jana Małachowskiego. Mnieysza Koronna od zeyścia z tego świata dnia 1. Stycznia 1764 Jmći Xdza Michała Wodzickiego Biskupa Przemyskiego. Mnieysza zaś Litewska od Roku 1760 po śmierci Jmći Pana Michała Sapiechy, ktora za Panowania przeszłego iuż deklarowana była Jmći Panu Konstantemu Platterowi Woiewodzie Mścisławskiemu czego iednak w tym czasie dostąpić niemogł.

Na teyże Sessyi do Układania Konstytucyi teraźnieyszego Seymu tak z Senatu iako y z Stanu

Rycerskiego wyznaczeni byli Delegaci.

Dnia 5 JmćPan Franciszek Bielinski Marszałek W. Kor. za zgodą powszechną Stanow przywrocony był do Juryzdykcyi Marszałkowskiey, z ktorey był przez wyrok Seymu Convocationis przywowany.

Na teyże Sessyi Proiekt porownania miar y wag wszędzie po Woiewodztwach iednakowego został podpisany, salva Lege Pruskich y Wołyńskiego Woiewodztw.

Tegoż dnia Jmć Pan Bayer de Weisfeld Pułkownik Woyska Moskiewskiego wysłany od teyże Armii w Litwie konsystuiącey pod kommendą Generała de Rennecamph oswiadczył Królowi Jmci powinszowaniem Imieniem tegoż Woyska szczęśliwey koronacyi.

Dnia 7 Proiekta 1. Aringi na początku Konstytucyi Seymu Coronationis bydź powinney. 2. Approbationis Actorum Interregni, iako to Sancitorum Seymu Convocationis, Electionis, oraz Actorum et Decretorum Konfederacyi, tudzież Kapturow y ich Dekretów. 3tio Respektem mostu na Wisle pod Warszawą. 4. wyznaczenia mieysca Juryzdykcyom ultima Instantia J. K. Mci y Rzeczypospolitey. 5 obiaśnienia Władzy Kommissyi Skarbowey. 6. Obostrzenia Prawa o Dupli kwarty podpisane były, wielkie iednak trudności względem drugiego Proiektu od Postow Prowincyi Pruskiey troskliwych o ucalenie Praw swoich zachodziły.

Dnia 8 Jmć Pan Konstanty Fundament Karśnicki Podkomorzy Wielunski w Dobrach swoich Stawie z tym się pożegnał Swiatem Wieku swego 69 Roku.

Dnia 9. Zgromadzone do Warszawy in plenis Ordinibus Krakowska y Zamoyska Akademie dla oswiadczenia winney wierności y posłuszeństwa Majestatowi miały honor na publiczney audyencyi w przyzwoitych Facultatibus Scientiarum dystynktoryach

prezentować się Krolowi Imci, gdzie po złożeniu powinszowania przez Ichmościow XX Rektorów tak Krakowskiey iako y Zamoyskiey Akademii oddali w ręce Krolowi Imci Panagiryki swoie, y odebrali odpowiedź od Tronu przez Imci X^{a} Podkanclerzego Kor.

Dnia 10 na ranieyszey Seymowey Sessyi nic nie uchwalono, na południowey zaś trzy następuiące Proiekta po zaszłych Wielkich Kontrowersyach podpisane 1. Approbationis Ordynacyi Sądów Kommissyi Skarbowey. 2. Respektem Patrocinantium w Sądach ultima instantia. 3. Zniesienia Foraliorum po miastach y miasteczkach Krolewskich.

Dnia 11. Na ranieyszey Sessyi Ichmość Delegowani z Seymu Convocationis Senatorowie y Posłowie do wysłuchania Rachunkow Sukcessorow Zmarłych Podskarbich uczynili swoich Kalkulacyi przed Stanami Rzeczypospolitey relacyą. Wiedzieć zaś należy, że Seym Convocationis nakazał był Kalkulacyą Sukcessorow Jana Przebendowskiego, niegdyś od Roku 1703 do R. 1729. Franciszka Maximiliana Ossolińskiego od Roku 1729. do 1736. Jana Kantego Moszyńskiego przez Rok ieden, Jana Czapskiego przez lat Pięć, Karola Siedlnickiego od Roku 1742 do Roku 1761 Podskarbich Wielkich Koronnych, y Macieia Grabowskiego Podskarbiego Nadwornego Kor. y Administratora przez czas nieiaki Skarbu Koronnego. Podług tedy wyroku Seymu Convocationis Sukcessorowie Ossolińskiego, Moszyńskiego Czapskiego y Grabowskiego przed Delegowanemi tym końcem od Rzeczypospolitey w czasie determinowanym Kalkulacyą uczynili, czego Przebendowskiego y Siedlnickiego Sukcessorowie aż dotąd niewykonali. Na teyże Sessyi Sukcessorowie Moszyńskiego odebrali od Rzeczypospolitey kwit uczynionych Rachunkow; Co samo na popołudniowey otrzymali Grabowskiego, Czapskiego y Ossolińskiego Sukcessorowie Podpisano też Proiekt, w ktorym Sukcessorów

Przebendowskiego y Siedlnickiego zapozwać kazano na Kommissyą Skarbową dla zadosyć uczynienia Prawu Convocationis, Tegoż czasu podpisano drugi Proiekt, kwitu dla Jmci Pana Teodora Wessla Podskarbiego W. Kor. teraznieyszego uczynioney kalkulacyi z kwartału iednego à die 1ma Aprilis w Roku teraznieyszym.

Dnia 12 Na ranney Sessyi Proiekt intuitu zniesienia y Podymnego czyli in toto czyli in parte na przyszłym Seymie, był podpisany po nie iakich trudnościach. Tegoż czasu Krol Jmc cztery Regimenta Gwardyi konney y Pieszey koronney y Litewskiey maiąc sobie one przez Pacta Conventa w zupełną moc oddane pod Juryzdykcyą Kommissyi Woyskowey co do posłuszeństwa y dyscypliny militarney należy poddał.

Po obiedzie zaś uchwalona była Kommissya Woyskowa w Wielkim Xięstwie Litewskim ad normam koronney na Seymie Convocationis ustanowioney; Czemu się Jmo Pan Michał Massalski Hetman Wielki Lit: fortissime sprzeciwiał y żadną miarą zezwolić nie chciał; Za ktorego sentymentami naturalnym duktem idący Syn Jego Jmo X Ignacy Massalski Biskup Wilenski na umnieyszenie Prerogatyw Władzy Hetmanskiey niepozwalaiący następuiącą miał mowę==

Nayiaśnieyszy Krolu Panie Moy Miłościwy.==

Nikomu w życiu z Obywatelów takowa do słyszenia y zniesienia nie trafiła się materya, iaka potyka Dom nasz, w Osobie Oyca mego, lubo o żadnym występku, ani iest oskarżony, ani posądzony bydz może, z ktorey obelga będzie poniesiona aże w potomne wieki. A co nayżałośnieysza w ten czas, kiedy Wasza Krolewska Mość na wszystkich wylewasz się z dobrocią swoią, rozdaiesz Honory, Urzędy. Spodziewaliśmy się, że dobre zasługi nasze, y znaczne krzywdy będą nadgrodzone, aż oto długo oczekiwany wiek Piasta okropną przeciwności na Cnotliwych y niewinnych od kary wywiera moc y potęgę; Ale niech się Rzeczpospolita zastanowi, y

namyśli o władzy Hetmańskiey, ieżeli przez tyle wieków nie była zdatna y pożyteczna powszechnemu dobru, y uszczęśliwieniu Oyczyzny. Tak iest Nayiaśnieyszy Panie, czego długie probowały Wieki, ale Ja y mało, y bespiecznie mowię, że ten zamach na Hetmańską władzę dla Rzeczypospolitey ani iest przystoyny, ani pożyteczny. Ten tylko widzi potrzebę poniżenia władzy Hetmańskiey, który mowie przykładow, iak wiele zależało przedtym y teraz na Hetmanach Rzeczypospolitey, która co raz to lepiey ostrzeżona była o Wielkich Woiewnikach y Hetmanach przykładami, mieć ich chciała swoiemi strożami, aby była straszniejsza przeciwko nieprzyiaciołom, iakoż przez wiek Wieków Ich władzę uwiększała, y nieograniczoną zrobiła, przez co została sławą u Swiata, poważną u Sąsiadów, ogromną u nieprzyiacioł, a spokoyną się u siebie znalazła. Ci to Wielcy ludzie wiedzieli iak zażyć żołnierza przy swoiey powadzę w boiu, a w pokoiu sposobili do Woyny, tak to dobra, tak zdatna była dla Rzeczypospolitey Władza Hetmańska; Czemuż przecie to dobre we złe się obrociło? Chcieycie wspomnieć o dawnych Hetmanach, a teraznieyszym daycie pokoy, których ta tylko wina, że niemieli nieprzyiaciela. Przypomnieymy, mowię, Hetmanów, Zołkiewskiego Szwedów, Zamoyskiego Austriaków z Maxymilianem, Sieniawskiego Mołdawy, Czarneckiego " " " " Krzysztofa Radziwiłła Inflanty, Karola Chodkiewicza " " " " zwyciężaiących, y innych których po dziśdzień pamięć nieśmiertelna słynie, y inne nawet wspominaią o nich Narody. za coż teraz tak są poniżeni? że ich następcy taką krzywdę ponosić maią? kto, proszę podbił Narody? Hetmani. kto rozszerzył granicę? Hetmani; takie zwycięstwa odbierała władza sławnych Hetmanów, a teraz ma bydź wywrocona? także to dzisieysi Hetmani zawinili, że ich władza ufundowana na Prawach, która była obroną Oyczyzny, upadać y walić się musi? także się uprzykrzyli Hetmani, że ich władzę cierpieć niemożna? Niech sądzi Rzeczpospolita, na której Jey bespieczeństwo,

sława, y wolność zawista; ieżeli zgrzeszyły Osoby,
karać osoby, a Władzy niepohańbiać. Byli nieco
niektorzy, ktorzy przewinili Oyczyźnie, ale sobie nie
Rzeczypospolitey szkodę przynieśli; alboż teraźnieysi
Hetmani nie są pod prawem? alboż Hetman,
iako żołnierz, nie wie, że iest Syn Oyczyzny, alboż
Krola niemasz? Czytaymy historye, niemasz żad=
nego z Hetmanów, ktoryby Oyczyznę zdradził, ale
Ją zawsze salwowali. Był nieprzyiaciel na karku,
zaraz mieli Woysko na pogotowiu. Bogday by
ta nowa Rada Woyskowa tak szczęśliwa była!
Lecz iaka to odmiana! Władza Hetmańska,
ktora zawsze y wszędy iest przyzwoita iedney Osobie,
aby posłuszeństwo w Ordynansach, wierność w
exekucyach, miłość y przywiązanie w sercach zacho=
wane y praktykowane było, teraz dzieli się na
na kilkanastu? ktory obrotami Dworów, intryga=
mi swoich interessów, alboteż fortuny losem o=
bierani będą, alboż nie lepiey, żeby iednego wszys=
cy słuchali? Czyliż woienne przymioty nie są rzad=
kie, iakich potrzeba w Hetmanie? Czy możnaż
takowych w Seym obierać, kiedy wieki ledwie ied=
nego urodzą? Jeden rządzi, słuchaią wszyscy; Wie=
lu rozkazuie, mało posłuszeństwa. Widzieliśmy
ostatnie Woyny, iak się udały, iedne za Ordynansem
iednego, drugie za radą wielu. To pewnie władza
Hetmańska ma być określona! że Hetmani kłot=
nie na Seymikach y Seymach robią, ale poznać
się potrzeba, co by czynił ieden, co wielu czynić będą?
Ale Hetmani niespokoyność w kraiu czynią!
lecz pozna imaginacya, niech tylko zdolni będą
do swego Urzędu Hetmani, nic złego dla Oyczyzny
nie przyniosą, ani Jey zawichrzą. Ach iaka
tego postępku nieprzystoyność, dawne Prawa łamać,
zasłużonych znieważać, przyznam się, cale tego nie
przystoi; gdzież bespieczeństwo? ieżeli nie w Prawach?
gdzież prywatnych szczęśliwość? ieżeli nie w docho=
waniu Praw wiernym? Coż to za fatalitas? dziś
szczęśliwy, iutro niewie co się z nim stanie? dziś
mam przyiaciół, iutro nieprzyiaciół tychże samych?

O co to za stan wątpliwy! Napisała Rzeczpospo=
lita Prawo o dożywotniey władzy Hetmanów: et
pro Lege perpetua mieć chcemy; ieżeli to nazywa=
my trwałe, co stanowi Rzeczpospolita, mówiąc:
Robur et firmitatem przydaiemy: In perpetuum
mieć chcemy. A coż może być trwalszego nad to
Prawo? Pro Lege perpetua mieć chcemy. Ale
mówią, można Hetmanów opisać; a czegoż iuż
więcey niemożna uczynić? Daley wnoszą: wiele
zależy Rzeczypospolitey na opisaniu Hetmanów, y
ia mówię bardzo wiele; gdyby się to z prywatnym
człekiem stało, ktożby nad nim niemiał kompas=
syi, ale nikt niema westchnienia, użalenia,
ani kompassyi. A coż się to dzieie z Narodem
naszym? kiedy się Cedry walą, coż się z chrostami
y trzciną dziać będzie? kiedy my szwankuiemy,
coż się z innemi Obywatelami stanie? Lecz da=
ley mówią: Hetmańska władza nie iest ani przys=
toyna, ani pożyteczna Oyczyźnie, słabość kraiu tego
wyciąga, potrzeba Oyczyzny konieczna wymaga, aby
ią podzielić na wielu; Ale ah! sama tylko y iedy=
na iest imaginacya; z iakiegoż to powodu tamita
Oyczyzna tak niespodziane iakieś upatrzyła niesz=
częśliwości o Hetmańskiey władzy dla siebie, y
także Prześwietne Stany zaraz macie na to
łatwo przystawać? macie iednego momentu oba=
lać, co mądrze przez kilka wieków budowała Oy=
czyzna! ieżeli co zawinili Hetmani! niech poku=
tuią, ale niech czas będzie pozwolony do uznania
występku y pokuty: Niech Woiewodstwa Koronne
wyrozumieią y wysłuchaią, których Hetmani dotąd
utrzymywali wolności, ieżeli iest tyle przyczyn, zasłon,
y warunków do zniesienia Hetmańskiey Władzy;
Coż dopiero mówić o Litewskich Woiewodstwach,
Ziemiach, y Powiatach, które na Seymikach, y
na świeżym Seymie Konwokacyi za Hetmany
tak mocno obstawały, y Prawo dla naszey Pro=
wincyi uknowały względem Hetmanów; y także
wieczyste Prawo tak prędko odmieniać! a co to
za przystoyność! lepiey ich przedtym nie formować ni=
żeli teraz z obelgą zasłużonych y wypracowanych

Osób znosić! iakie to sprężyny skryte y ciche rządu! Osądzcie zgromadzone Stany, Ja tego nie=poymuię, iak się to stać może. Rzeczpospolita taż sama, co y przedtym, na Radę zabrania, z tychże samych Obywatelów złożona, iedną rzecz złą y dobrą, pożyteczną y nie pożyteczną, nieprzy=stoyną y przystoyną osądza; być to nie może tylko z zeliżywością Osób Narodu, z powątpiewaniem o Prawach, ieżeli są dobre, sprawiedliwe, owszem że muszą być wszystkie podeyrzane. Lecz Nay=iaśnieyszy Królu, y wy Prześwietne Zgromadzone Stany, zastanowmy się nad tym, co też pomyśli przyszła Potomność o dzieiach naszych, podobno tego nie zrozumie, że wieczyste Prawo bez żadnych przy=czyn obalone, chyba w iednym umyśle powie, że coś było w nim skrytego, a teraz niedościgłego. Wiele tracą Hetmani, kiedy nadgrodę ich zasług odeymuią; Alboż to mała szkoda, utrata dobrego Imienia w potomności, która nieda wiary, że za te iakieś bagatele, tak Wielką krzywdę ponoszą. Ciebie Królu za swiadka biorę, który cnotą y Spra=wiedliwością niesmiertelnym będziesz; A do Ciebie się Oycze obracam: Miły Oycze! powiedz że mi, coześ tak złego uczynił? Smętny Oycze, przyznayże mi się, cożeś takiego zgrzeszył, że ci niedowierza Oyczyzna? Doszedłeś do Sędziwego Wieku, pracu=iąc na honor Imienia y sławę Oyczyzny, u wszyst=kich miałeś zaletę cnotliwego Obywatela, cieszy=łeś się, że którego przed Elekcyą życzył, promowował, utrzymywał przy swoiey Fortunie, Pracach, y azardach, kiedy Twoie uspokoione zostały żądze, widząc na Tronie ukochanego, y upragnionego od Ciebie Króla teraz tę ponosisz klęskę, w którey zostaiącego krwią=bym Cię moią rad odkupił! Lecz strroskany Oycze miey ieszcze nadzieię. Król ten na Tronie, który był przyiacielem Twoim, wspoł Obywatelem Twoim, pamiętaiący iaki iest honor Rycerskiego y Woys=kowego Stanu, a co iedno napisało pioro, to ia do Was, Zgromadzone Stany, smiele mowic mogę y upraszać: Vestris honoribus clari Viri, memen=tote saltem servetur Senatus.

Po podpisanym wyż rzeczonym Proiekcie Kommissyi Woyskowey w W. X. Litewskim, Jmć Pan Hetman W. Litewski z wielkim nieukontentowaniem, które po sobie pokazał, wyszedł z Senatu.

Dnia 13. Na poranney Sessyi Stany Rzeczypospolitey wyznaczyły tak z Senatu iako y z Koła Rycerskiego do wysłuchania kalkulacyi Generała Artylleryi Koronney Delegatów. Podpisano też Proiekt Rekompensy Xiążęciu Woiewodzie Ruskiemu erygowaney Summy na expensa oryentalne.

Po obiedzie zaś Proiekt stanowiący ażeby Alternata głosów razem z Alternatą Laski między Prowincyami na Seymach obserwowana była, /: którego to Proiektu decyzya po długich sprzeczkach Nayiaśnieyszemu Panu od Stanów Rzeczypospolitey polecona była :/ podpisany został: Jako też y drugi respektem konserwacyi Papierów publicznych, y sprowadzenia ich z Krakowa do Warszawy, oraz odwiezienia Insigniorum Regni do Krakowa z Warszawy, był od Stanów przyięty.

Tegoż dnia Jmć Pan Massalski Hetman W. Litewski Kasztelan Wileński nieukontentowany ustanowieniem Kommissyi Woyskowey w Xięstwie Litewskim wyieżdzaiąc z Warszawy miał u Nayiaśnieyszego Pana audyencyą pożegnania.

Tegoż dnia datowanym Listem Król Jmć Stanisław Leszczynski Xiąże Lotaryński oświadczył Nayiaśnieyszemu Panu powinszowanie wyniesienia na Tron, który to List w następuiące słowa był ułożony: =

Monsieur Mon Frere

C'est avec un plaisir bien sensible, que Je vois par Vôtre Lettre la justice, que Vous rendez

á mon attachement naturel pour ma Patrie. Je l'ai marqué tout le tems de ma vie, qui maintenant sur son declin, borne tout mon zéle, et me reduit aux seuls voeux pour la prosperité de ma Nation. Je ne souhaite plus rien en effet, si non, qu' Elle puiße jouir desormais et toujours de cette tranquillité, que j'ai preferée pour le bien public au desir de regner par le droit de liberté des suffrages de ma Patrie. Cette liberté l'ayant remise par le même motif aux mains de mes Compatriotes, elle m'a fait rénoncer á tous les Privileges acquis par leur Union en ma faveur, et Je ne me suis reservé, que le doux souvenir de la plus tendre amitie pour Eux, et de la juste reconnoißance, qui Leur est duë. Je ne doute point, que par le choix qu' ils viennent de faire de Vôtre Personne en Vous élevant sur leur Trône, Vous ne suppleyés á tout ce qu'on attend de Votre Regne. Je Vous le souhaite des plus heureux, et Vous remercie de me rappeler á cette occasion l'atta=

chement de Monsieur Votre digne Père pour moi, Je ne l'oublierai jamais. Si Vous conti=nuer comme Vous me l'aſurer de persister dans les mêmes sentimens, que Vous me temoigner, Je le reconnoitrai toujours comme Je dois, en Vous marquant que Je suis Monsieur Mon Frere de Vôtre Majesté, Le bon Frere et ami. Stanislas Roi. Á Luneville ce 13 Decem=bre 1764.

Intitulation.
A Monsieur mon Frere le Roi de Pologne Grand Duc de Lithvanie.

Tegoż dnia w Warszawie po długiey chorobie Jeymość Pani Eustachia z Potockich Krasinska Obożna Wielka Koronna w pierw=szym kwiecie życia swego ten Swiat pożeg=nała. Miała wprawdzie tak męskiey iako y białey płci potomstwo, lecz te częścią przed nią, częścią wkrotce po niey do grobu w dzie=cinnym wieku weszło. Była to Córka Felixa y Maryi z Daniłowiczow Potockich Kasztelanów Słońskich.

Dnia 14. Na ranney Seſsyi podpisane były następuiące Proiekta. 1. Respektem odmie=nienia Lustratorów do Woiewodztwa Kijow=skiego poſseſsyi tamże nie maiących na innych osiadłych Obywatelów. 2. Rekompensy Urodzo=nemu Darowskiemu Podsędkowi Podolskiemu

na 12000 złotych Polskich na expedyowanie Kommissyi z Tatarami z Skarbu Koronnego maiących bydź zapłaconych. 3. Indygenatu Ichmościów PP. Fryderyka y Karola Brühlów.

Po południu zaś ieden tylko od Stanów Rzeczypospolitey Approbowany Proiekt, to iest; Nobilitacyi Ichmciów Panów Hirów salvo jure Scartabellatus.

Tegoż dnia Imć Pan Massalski Hetman Wielki Litewski nie czekaiąc Konkluzyi Seymu z Warszawy do Dobr swoich wyiechał.

Dnia 15.Ranieysza Sessya na sprzeczkach respektem rekommendowanych do Indygenatu y Nobilitacyi spełzła bez żadney uchwały.

Po południu zaś zgromadzone Stany approbowały Proiekt gratitudinis Xiążęciu Michałowi Czartoryskiemu Kanclerzowi W. Wo Xa Litewskiego, a żeby sumptem Rzeczypospolitey Statuę w Rynku Wileńskim temuż Xiążęciu, oraz post sera fata Jego Mausoleum w Kościele Katedralnym Wileńskim wystawić. Podobnaż wdzięczność Xiążęciu Augustowi Czartoryskiemu Woiewodzie Ruskiemu od Stanów Rzeczypospolitey uchwalona. Oraz podpisane zostały, Proiekta 1. Duplikowania w Xięstwie Żmudzkim Ziemstw, Grodów, Posłów y Deputatów. 2. Rozpostrzenienia Zamku Warszawskiego Kosztem Rzeczypospolitey. 3. Poprawy omyłki w Kwicie danym Imci Panu Flemmingowi Podskarbiemu Wu Littu na Seymie Convocationis z odprawionych Rachunków.

W dniach przeszłych Król Imć następuiące Konferował Urzędy: Biskupstwo Przemyskie wakuiące po Śmierci Imci Xa Wodzickiego Podkanclerzego Koronnego Imci Xiędzu Walentemu Wężykowi Biskupowi Chełmskiemu; Biskupstwo Chełmskie /: ktorego Imć X. Kierski Sekretarz

koronny akceptować niechciał :/ Imci X^u Felixowi Turskiemu Kanonikowi Gnieznienskiemu y Officyałowi Warszawskiemu; Opactwo Czerwinskie, ktore od smierci Imci X^a Wodzickiego Podkanclerzego Kor^o było w administracyi Imci X^a Młodziewuskiego teraznieyszego Podkanclerzego Kor^o, dostało się Imci X^u Poniatowskiemu Kanonikowi Krakowskiemu Bratu Krolewskiemu, Biskupstwo Inflantskie po postąpieniu na Kujawskie Imci X^a Ostrowskiego, cepił Imci X^u Stefanowi Giedroicowi Suffraganowi Biało Ruskiemu Proboszczowi Wilenskiemu.

Woiewodztwo Inowrocławskie złożone od Imci Pana Zamoyskiego Kanclerza W^o Kor^o, Imci Panu Andrzeiowi Moszczenskiemu Kasztelanowi Inowrocławskiemu; Woiewodztwo Mazowieckie wakuiące po śmierci Imci Pana Michała Rudzienskiego zmarłego dnia 8 Maja tegoż Roku, Imci Panu Opalinskiemu Staroście Bolesławskiemu; Woiewodztwo Bracławskie wakuiące po zeyściu z tego Swiata dnia 5 Marca Anni Currentis w Ostrogu Xiążęcia Kajetana Jabłonowskiego Xiążęciu Lubomirskiemu Podstolemu Koronnemu; Kasztelania Inowrocławska Imci Panu Ianowi Skarbkowi Staroscie Suszynskiemu; Kasztelania Woynicka post fata Imci Pana Adama Jordana Imci Panu Stanisławowi Dembinskiemu Podczaszemu Krakowskiemu; Kasztelania Biecka po smierci Mikołaia Trebinskiego Imci Panu Stanisławowi Ankwiczowi; Podstolstwo Koronne Imci Panu Jackowi Małachowskiemu Staroscie Piotrkowskiemu konferowane. Pisarstwo Polne Litewskie post ascensum Imci Pana Oginskiego na Woiewodztwo Wilenskie Imci Panu Jozefowi Sosnowskiemu Pisarzowi W^o Litt^o; po ktorym Pisarstwo Wielkie Xiążęciu Jozefowi Radziwiłłowi Ordynatowi Kleckiemu, Referendarya Litewska po Imci Panu Podkanclerzym Imci Panu Gerwazemu Oskierce Cześnikowi Litewskiemu; Cześnikostwo Litewskie Stefa=

nowi Olędzkiemu Marszałkowi Wołkowyskiemu; a Stolnikostwo Litewskie po Krolu Jmci Xiąz=zęciu Czartoryskiemu Łowczycowi Kor. ceperunt.

Dnia 17. to iest w Poniedziałek Posłowie Ziem Pruskich z wielkich usiłowaniem starali się, ażeby Prawo Seymu Convocationis sta=nowiące Cło generalne w Polszcze do ich Pro=wincyi nie ściągało się, lecz po długich kontro=wersyach pluralitate votorum decyzya stanęła, iż Prusy Polskie w raz z innemi Prowincyami Rzeczypospolitey ustawie płacenia Cła gene=ralnego podlegać maią; Co takie nieukon=tentowanie Posłom Pruskim sprawiło, że wielu ich tegoż dnia z Warszawy odiechało.

Po połudnu zaś następuiące Proiekta pod=pisane zostały 1. Przedłużenia Seymu teraznieys=szego do czwartku inclusive. 2. Indygenatu Jozefa Gabaleona de Salmour cum capacitate honorum salvo praestando juramento Reipublicae super fidelitatem. 3. Indygenatu Jmci Pana Ludwika Tolchsdorffa. 4 Zachowania przy Prerogatywach Szlachectwa Jmci Pana Tata=rowicza. 5 Indygenatu Jchmciow Panow Lar=zaka, Petersona Pułkownikow, Laskarysa O=bersztelejtenanta, Obera y Deskura Kapitanow. 6. Jmci Pana Jerzego Bertranda. 7. Jchmciow Panow Lindsayow Jana Majora, Alexandra Kapitana dwoch Braci. 8. Indygenatu Jmci Pana Cezara Pyrhysa. 9. Jmci Pana Szymona Kortycellego. 10. Panow Piotra, Jędrzeia y Jo=zefa Riaukurow, y Karola Schmidta. 11. Nobilitacyi Jchmciow Panow Antoniego Brzo=zowskiego Pisarza Assessorskiego, Ignacego Nowickiego, y Jana Nepomucena Słomińskiego Metrykantow Koronnych, Łukasza Kozłowskiego, Sekretarza, y Jakoba Fontannego Budowniczego Jo K. Mci. 12 Proiekt nadgrody 8000 złł Polsk

Imci Panu Furnierowi Rotmistrzowi Chorągwi Węgierskiey Koronney, do Iuryzdykcyi Laski Wielkiey należącey.

Tegoż dnia Ieymść Pani Branicka Hetmanowa Wª Koronna, Kasztelanowa Krakowska Siostra Królewska nic nie skutkowawszy w interesach Imci Pana Hetmana męża swego z Warszawy do Białegostoku powrociła.

Dnia 18. Na poranney Sessyi na następuiące zgodzono się Proiekta 1. Ustawy Roków Ziemskich Ziemi Drohickiey w Woiewodztwie Podlaskim. 2. Pozwolenia Sądów Grodzkich w Goniądzu z racyi odległości Grodu Branskiego. 3. Libertacyi placów w mieście Drohiczynie Ichmciów Panów Kuczyńskiego Stolnika Mielnickiego, y Kłopotowskiego Burgrabiego Drohickiego. 4. Deklaracyi Ziemstwa Woiewodztwa Sendomirskiego Powiatów Radomskich. 5. Pozwolenia rozrządzenia domowego Woiewodztwom Brzeskiemu Kujawskiemu, Inowrocławskiemu, y Rawskiemu względem ułożenia Taryffy Pogłownego. 6. Approbacyi fundacyi Kościoła Sº Stanisława Nacyonalnego Polskiego w Rzymie y Alumnatów tamże będących. 7. O Seymikich Elekcyinych, Deputackich, y Ziemskich Urzędów ex pluralitate votorum obierać się maiących porządek w W. X. Litt.

Po południu zaś następuiące Proiekta uchwalono 1. Pozwolenia dla poratowania zdrowia wyiazdu za Granicę Ichmciom Xiążęciu Czartoryskiemu Biskupowi Poznańskiemu, Branickiemu Kasztelanowi Krakowskiemu Hetmanowi W. K. Ossolinskiemu Wołyńskiemu, Czapskiemu Malborgskiemu Woiewodom, Mniszkowi Sanockiemu, Ossolińskiemu Sandomirskiemu Starostom, y innym. 2. Kwitów z uczynioney Kalkulacyi Imci Panu Brühlowi Generałowi Artylleryi Kor. 3. Rozporządzenia Fortecy Częstochowskiey. 4. Obiaśnienie Prezy=

dencyi Lwowskiey. 5 Approbacyi Sądów Pogranicznych z Tatarami Woiewodztwa Bracławskiego. 6. Reintegracyi Dóbr oderwanych od Stołu Krolewskiego do Ekonomii Tegoż Stołu. 7. Konserwacyi Puszczy Niepołomskiey. 8. Approbacyi Szkoły Rzemieśniczey w Opolu XX. Piarów, tudzież Ich fundacyi & Beneficii inkorporacyi. 9. Traktowania o interessa z Dworem Saskim, y upomina się od tegoż Dworu o wrocenie Summ tak Rzeczypospolitey iako też rożnym Obywatelóm Polskim należących. 10 Recessu Szkoły Rycerskiey maiącey bydź erygowaney. 11. Ażeby Podkomorzy Krakowski przy Iuryzdykcyi swoiey y do Żupp Wielickich sciągaiącey się był zachowany. 12 Recessu Korrektury Trybunału Koronnego do przyszłego Seymu. 13. Beatyfikacyi W. Stanisława Papczyńskiego Zakonu XX. Maryanow Fundatora, o dołożenie się o to do Stolicy Apostolskiey. 14. Obiaśnienia Konstytucyi dawnieyszey respektem trwania Sessyi Seymowych przy świecach. 15. Względem pisania y wydawania Dekretów Trybunalskich, 16. Względem przyznania Tytułu Xiążęcego Ichmciόm Panu Kazimierzowi Podkomorzemu Koronnemu; Andrzeiowi Generałowi Woysk Austryackich, y Xu Michałowi Opatowi Czerwińskiemu Poniatowskim Braciόm Królewskim cum eorum descendentibus. 17. Inkorporacyi dwoch Wsi Sołomki y Żurawki do Starostwa Lwowskiego na bonifikacyą za skassowanie Foraliorum.

Dnia 19. Ranieysza Sessya na samych sprzeczkach bezskutecznie zeszła; Odwieczorney zas podpisane zostały Proiekta: 1. Rozgraniczenia Kraiu Rzeczypospolitey między Państwem Rossyiskim; Ustanowienia Sądow Pogranicznych, y odnowienia przyiazni Sąsiedzkiey Traktatu Grzymułtowskiego Anni 1686. 2. Kommissyi o kryw-

dy

dy pograniczne od ściany Pruskiey zachodzące, oraz postanowienia Sądów pogranicznych. 3. Naznaczenia pensyi Sędziom pogranicznym Woiewodztwa Podolskiego. 4. Kompozycyi inter Status Spiritualem et Saecularem. 5 Subsidii miastu Elblągowi, y inne w Konstytucyi Seymu teraznieyszego tak Koronne iako też W. Xięstwa Litewskiego respektem Korrektury Praw, y ubespieczenia sprawiedliwości pod rożnemi Tytułami znayduiące się Proiekta.

Tegoż dnia Nayiaśnieyszy Pan rezygnowane przez Imci Pana Henryka Graffa Flemminga Podskarbstwo W. Litewskie, ktore od Roku 1746 sprawował, Imci Panu Michałowi Brzostowskiemu Koniuszemu Litewskiemu; a zawakowaną od Roku Kasztelanią Brzeską Litewską post fata Imci Pana Andrzeia Abramowicza, Imci Panu Ianowi Horainowi Podkomorzemu Wileńskiemu konferować raczył.

Pod tymże dniem Gazeta publiczna Warszawska ogłosiła była, że dla Imci Pana Alexandrowicza Chambellana Krolewskiego, naznaczonego do Porty Ottomańskiey Rezydenta, a przy granicy ieszcze à Mense Julio Anni Currentis dotychczas czekaiącego, w tym czasie nadesłany był z Stambułu Ferman, y że Aga, który według zwyczaiu dla Posłów Cudzoziemskich zachowanego przewodnikiem mu będzie, razem przyiechał. Rzecz prawdziwa, że namieniony Przewodnik z Fermanem dla tego Imci Pana Rezydenta był nadesłany, z tym iednak warunkiem, że go Porta w inszym Charakterze rekognoskować niechciała, tylko iako Chargé d'affaires Rzeczypospolitey Polskiey, nie zaś iako Rezydenta; z tym wszystkim Imć Pan Alexandrowicz za nadesłanym sobie od Dworu rozkazem, iuż miał w Charakterze Chargé d'afferes do Stambułu iechać, lecz tym czasem nim się w podroż wybrał, przyszedł od Porty do Paszy Chocimskiego Contre Ferman, z tym przykazem, aby ieżeli Imć Pan Alexandrowicz w granicę Turecką dotąd niebył niewiechał ieszcze w granicę Turecką dotąd, niebył

do niey wpuszczony; ieżeliby zaś iuż się w Państwie Tureckim znaydował, żeby na tym mieyscu był zatrzymany, gdzie go ten ukaz Cesarski zastanie. O czym Imc Pan Rezydent informowany, wstrzymał się od tey podroży, w Zaleszczykach mieście Krolewskim bawiąc; dalszych od Dworu swego oczekiwał dyspozycyi.

Dnia 20. Na poranney Sessyi Nayprzod Imc Pan Kanclerz W. Kor. o przyobiecaney od Imperatorowey Jeymci Rossyiskiey Woyska Moskiewskiego wyprowadzenia z krajow Polskich deklaracyi Stanom Rzeczypospolitey oznaymił. Potym następuiące podpisano Proiekta 1. Approbationis Actorum, y złączenia się Konfederacyi Oboyga Narodow. 2. O Exekucyach kapturowych. 3. Nadgrody Marszałkom Seymowym Electionis y teraźnieyszego Coronationis, iako też Ich Sekretarzom. 4. Nadgrody summy 20000 zł Polskich Sukcessorom Imci Pana Karwowskiego Marszałka Seymowego. 5. Approbationis Religii Katolickiey et Ritûs Graeci Uniti według dawnych Praw y Konstytucyi w Xięstwie Kurlandskim. Po których podpisaniu Ichmość Panowie Brzostowski na Podskarbstwo Wielkie Litewskie, Horain na Kasztelanią Brzeską Lit., y Dembiński na Kasztelanią Woynicką wypełnili przysięgi.

Zaś na popołudniowey Sessyi desideria partykularne Woiewodztw, Ziem, y Powiatow per turnum proponowane rezolwowane były, Potym Ichmość Panowie Kanclerz W. Kor. y Podkanclerzy Litewski od Tronu, tudzież Imc Pan Marszałek Poselski z mieysca swego do Kommissyi Woyskowey iako też ad Compositionem faciendam inter Status Spiritualem et secularem, Pierwszi Senatorow, a drugie Posłow wyznaczyli; a po nich Imc Pan Kraiewski Instygator Koronny Regestr Rezydentow do boku J.K. Mci przeczytał. Nakoniec Imc Pan Kanclerz W. K. y Imc Pan Małachowski

Marszałek Poselski Stany Rzeczypospolitey pożegnali. y tak Seym ten trwaiący od dnia 3 Prasen. do dziesieyszego szczęśliwie o godzinie drugiey po pułnocy zakończony.

Tegoż Seymu Sekretarzem był Imć Pan Czarny Zawisza Łowczy Łęczycki. Konfederacya generalna, ktorey Marszałek Xiążę Czartoryski Woiewoda Ruski lubo w Warszawie prytomny na Sessyach Seymowych niezasiadał, rozwiązana niezostała.

Dnia 21. Nayiaśnieyszy Pan z Zgromadzonemi Senatorami y Posłami udał się do kościoła S^o Jana na nabożeństwo, podczas ktorego Spiewano Te Deum laudamus na podziękowanie Bogu za pomyślne tego Seymu doyście.

Tegoż dnia Krol Imć następuiące konferować raczył Urzędy, Kasztelanią Rogozińską wakuiącą po śmierci Imci Pana Maxymiliana Molskiego Imci Panu Rafałowi Gajewskiemu, Kasztelanią Przemęcką post fata Imci Pana Jana Tworzyańskiego Imci Panu Rafałowi Gurowskiemu Staroście Kolskiemu, Kasztelanią Wiską po zeyściu z tego Swiata Imci Pana Krasinskiego Imci Panu Kazimierzowi Karasiowi Czesnikowi Liwskiemu Dworu Krolewskiego Marszałkowi, Kasztelanią Buską novæ creationis Imci Panu Kuropatnickiemu Kasztelanicowi Bieckiemu; Sekretaryą Swiecką Koronną novæ Creationis Imci Panu Antoniemu Kossowskiemu Generałowi Cheffowi Regimentu Łanowego; Referendaryą Swiecką Koronną wakuiącą po śmierci Imci Pana Woyciecha Siemieńskiego Imci Panu Jackowi Małachowskiemu Podstolemu Kor. Xiążęciu Augustowi Sułkowskiemu, y Imci Panu Władysławowi Gurowskiemu Pisarstwa Wielkie Kor. novæ Creationis; na ktore to Urzędy pomienieni Ichmość przysięgi wykonali. Podstolstwo

Koronne Jmci Panu Xaweremu Branickiemu Staroście Halickiemu; Cześnikostwo Kor. Ktore było odebrane Jmci Panu Karolowi Brühlowi, Jmci Panu Ignacemu Potockiemu Staroście Pliniańskiemu, Starostwo Grodowe Przemyskie po Królu Jmci, Jmci Panu Alexandrowi Borzęckiemu Staroście Dołżańskiemu, Starostwo Spiskie, z ktorego pryzwoiony był Jmć Pan Karol Brückll, Xiążęciu Jmci Kaźimierzowi Poniatowskiemu Podkomorzemu Kor. Bratu Królewskiemu; Starostwo Dembowieckie post fata Jmci Pana Siemieńskiego Referendarza Korone Jmci Panu Morskiemu Kasztelanowi Przemyskiemu; Regiment Gwardyi Konney Litewskiey po dobrowolnym ustąpieniu Xiążęcia Radziwiłła Podkomorzego Litt. Jmci Panu Grabowskiemu Pułkownikowi w tymże Regimencie Nayiaśnieyszy Pan oddać raczył; za ustąpienie tego Regimentu Jmć Pan Grabowski 130000 zł Pott Xiążęciu Radziwiłłowi wyliczył. Wakuiące Starostwo Powiatowe Pinskie, po postąpieniu na Woiewodztwo Wileńskie Jmci Pana Oginskiego, Król Jmć destynował był, y iuż był Przywiley podpisał dla Jmci Pana Ronikiera Generała Majora Woysk Litewskich; zaś Xiążę Czartoryski Kanclerz W. Litt. niechciał tego Przywileiu pieczętować, domagaiąc się, aby te Starostwo Jmci Panu Podkanclerzemu Litt. dostało się, do czego się też y Król Jmć dał nakłonić.

Tegoż dnia nieiaki Jmć Pan Żaklika Sendomierzanin, Dworzanin Xiążęcia Lubomirskiego Strażnika Koronnego w Stancyi swoiey od Żołnierów Nadwornych Królewskich był zabity. A będący przy tey okazyi Jmć Pan Niemierzyc Podkomorzy Smoleński, Poseł na Seym Coronationis z Woiewodztwa Kijowskiego w areszt był wzięty bez naymnieyszey przyczyny.

Tegoż dnia we Lwowie Jmć Pan Jozef Potocki Kasztelan Lwowski Starosta Szczerzecki Kawaler Orderu Orła Białego żyć przestał.

Ten Pan był Synem Alexandra Woiewody Smoleńskiego y Teressy Tarłowny Kasztelanki Zawichostkiey, Wnukiem Pawła Kasztelana Kamienieckiego z Mohylanki idącego. Poiął był primo voto Konstancyą Morsztynowne Woiewodziankę Inflantską, y z tey iedne miał Corke: Ponowił sluby Małżenskie po Jey śmierci z Pelagią Potocką Starościanką Grabowiecką.

Dnia 23. Ichmość Panowie Joachim Litawor Chreptowicz Stolnik Nowogrodzki Sekretaryą Swiecką Litewską; Jmć Pan Jacek Ogrodzki Starosta Lubczański Pisarstwo Wielkie Koronne, obydwa Urzędy nowo postanowione, z Laski Królewskiey odebrali, y tegoż dnia przysięgi na nie wykonali.

Dnia 24. Stanęła w Warszawie z Węgier Xiężna Jeymość z Rzewuskich Radziwiłłowa Żona Xiążęcia Karola Radziwiłła przeszłego Woiewody Wileńskiego w Preszowie rezyduiącego. Ta Xiężna porozumiawszy się z Xiążęciem mężem swoim, oświadczyła mu intencyę swoią którą miała powrócić do Polski, zezwolił na to Xiążę, y owszem Ekwipaż wszelki y Urzędnika iednego Dworu swego wyznaczył dla Jey odwiezienia, z tym danym mu rozkazem, iż gdy Xiężna Jeymość stanie na granicy Polskiey, y zechce do Podhorec do Jmci Pana Woiewody Krakowskiego Oyca swego iechać, ażeby Ją odwiozł; ieżeliby zaś dokąd innąd dążyć chciała, żeby zostawiwszy Ją samę z Ekwipażem całym do Xiążęcia powracał; Skoro tylko na granicy Polskiey stanęła, pokazała się być determinowaną nieodmiennie śpieszyć do Warszawy; przeto pomieniony Dworzanin zostawiwszy samą Xiężnę z Ekwipażem do Węgier powrócił; Xiężna zaś od Miasta do Miasta, od wsi do wsi uproszonemi poiazdami,

a czasem y wierzchem iadąc do Warszawy przybyła, gdzie od Xiężny Lubomirskiey Strażnikowy Koronney garderobą y sługącemi opatrzona, w Tey rezydowała Pałacu.

Dnia 25. iako w dzień Swięta Narodzenia Pańskiego, Król Imć od przytomnego Państwa odbierał powinszowania.

\# Dnia 29. Z dyspozycyi Kommissyi Skarbu Koronnego ad sonum tuba w Warszawie ogłoszono; ażeby odtąd w tym mieście wszelkie exakcye, ktore przedtym na Officyalistow Iuryzdykcyi Marszałkowskiey bywały, ustały, ale tylko żeby Exaktorowie Cła generalnego ustanowieni od Skarbu Publicznego podług Instruktarza należący Contingens wybierali.

Dnia 30. W Kollegiacie Warszawskiey odprawił się Akt Konsekracyi na Suffraganią Płocką Imći Xa Kazimierza Rokitnickiego Officyała Płockiego Ktorego Konsekratorami byli Ichmość XX Szeptycki Płocki, Załuski Kijowski, Wodziński Smoleński Biskupi. Tę Suffraganią immediate przedtym rezygnował Imć X Marcin Załuski ktory do Zakonu Jezuickiego w Rzymie wstąpił.

Tegoż dnia Imć X Adam Krasiński Biskup Kamieniecki ziechawszy przed miesiącem do Warszawy pierwszy raz miał u Krola Imći audyencyą z Oświadczeniem Rekognicyi. Ten Prałat lubo się znaydował w Warszawie przez cały trakt Seymu, na nim iednak y razu nie zasiadał.

W tym czasie Ichmość Opiekuni Dóbr y całey Substancyi Xiążęcia Karola Radziwiłła uczynili Recess od Opieki dóbr tegoż Xiążęcia w Koronie leżących, ktore odtąd od Kommissarzow Xiążęcych Administrowane były.

\# Dnia 28 Xiążę Imć Sołtyk Biskup Krakowski niechcąc bydź przytomnym na Inwestyturze Xiążęcia Kurlandzkiego Birona, uprzedził ią wyiazdem swoim z Warszawy.

Dnia 31 to iest, w Poniedziałek Xiąże Kurlandzki Piotr Biron Syn pierworodny panuiącego Xiążęcia Jana Ernesta Oyca swego y swoim imieniem odebrał Inwestyturę w Warszawie następuiącym sposobem:=

Z rana dnia tego Xiąże Biron z Dworem swoim y Ekwipażem do tego Aktu przygotowanym ziechał do Pałacu Ichmciow Panow Brühllow.

Ichmość Panowie Ankwicz Biecki, y Gurowski Przementacki Kasztelanowie od Króla Imci praeventive naznaczeni z Zamku w Karecie Krolewskiey paradney Liberyą Dworską otoczoney ruszyli się, y około godziny iedynastey przed południem zieчали do rzeczonego Pałacu Brylowskiego, gdzie przywitawszy Xiążęcia, na Akt Inwestytury do Krola Imci zapraszali.

Imc Pan Bielinski Marszałek W. Koronny wcześniey u przytomnych Panow zamowiwszy Karety y Dworzan, iako też u Xiążęcia Woiewody Ruskiego Regimentarza Generalnego kilkudziesiąt żołnierzy konnych dla assystencyi Xiążęciu, tudzież obwieściwszy Magistrat Starey Warszawy, żeby Kompanie, ktore na dzień Koronacyi Krolewskiey paradę czyniły, na tenże czas na mieyscu im wyznaczonym znaydowały się, dwoch Konnych przydał do tey Kalwakaty, ktora się o godzinie dziewiątey znaydowała na dziedzincu Pałacu Saskiego, a żeby ieden porządku karet, a drugi iazdy pilnował, z dyspozycyą żeby o godzinie iedynastey z dziedzinca taż kalwakata wychodzić zaczęła; y iakoż tak się stało, y nayprzod Officyer z kilkudziesiąt żołnierzy, za niemi karety Starostow bez Iurysdykcyi, po nich Starostow Grodowych, Podkomorzych Woiewodzkich, y Ziemskich, Oboyga Narodów Urzędników, Senatorow Swieckich y Duchownych, y Ministrow, iedna za drugą iechały, a przy każdey karecie Liberya Pana

tego, ktorego była kareta, znaydowała się. Gdy karety iedna za drugą wyciągnęły się linią, Xiąże Kurlandzki wsiadł do Krolewskiey karety w Ośm koni zaprzężoney z Jchmość Panami Kasztelanami po Niego przystanemi, y Ci na przodzie przed Xiążęciem usiedli. W tym iazda na konie siadła y przepuściwszy nayprzód Masztalerów o kroków kilkanaście, Jchmość Kawalerya przed karetą porządnie, bogato, y paradnie iechali. Na ostatek za wszystkiemi iechał kawaler Kurlandzki Baron de Knigge Marszałek Dworu Xiążęcia do odebrania w Senacie Chorągwi Feudi od tegoż Xiążęcia naznaczony; za niemi zaraz ruszał w karecie Krolewskiey Xiąże, a za nią Szwadron kawaleryi, za ktoremi własne Xiążęcia karety z Kurlandczykami poszły, na końcu zaś Dragonia Jego Nadworna. Jechał tedy Xiąże z Brylowskiego Pałacu przez dziedziniec Saski, y Krakowskie Przedmieście do pierwszey Bramy Zamkowey, w ktorey stanęła kareta z Xiążęciem, y gdzie wysiadł.

Król Jmć za daniem sobie znać o zbliżeniu się Xiążęcia do Zamku ubrany w Paludament z pokoiów swoich przeniosł się do Senatorskiey Izby; przed nim Jchmość PP. Bielinski Koronny, Ogiński Litewski Wielcy, y Xiąże Sanguszko Nadworny Litewski Marszałkowie z podniesionemi Laskami poszli; Przed Marszałkami na wezgłowiach Koronę Jmć Pan Oginski Woiewoda Wileński, Berło Jmć Pan Wielopolski Sendomirski, Jabłko złote Jmć Pan Twardowski Kaliski Woiewoda poniesli, razem wszyscy trzey idąc, y ieden z nich w srodku Koronę Feudalną, drugi Berło prawą ręką, a trzeci Jabłko lewą ręką trzymaiąc. Przed temi Senatorami Insignia niosącemi, nieśli miecze w niebytności Miecznika Koronnego Jmć Pan Potocki Cześnik Koronny, a drugi miecz Jmć

Pan Oginski Miecznik Litewski, a przed niemi w niebytności Ichmciow Panow Chorążych Wielkich y Nadwornych tak koronnych iako y Litewskich, nieśli Chorągwie Koronną Imc Pan Szydłowski Chorąży Warszawski, a Litewską Imc Pan Jozefowicz Starosta Orszański; przed niemi zaś szli Ichmc Senatorowie, Ministrowie Status, a za Królem Imcią Imc Pan Szydłowski Chorąży Zakroczymski Chorągiew Feudalną Kurlandską niosący, y Ichmc Urzędnicy Oboyga Narodów y Posłowie Cudzoziemscy w ten czas znayduiący się.

Gdy Król Imc do Senatu przyszedł y zasiadł w krześle swoim pod baldachimem po prawey ręce przy krześle Jego stał Imc Pan Kanclerz W. Kor. od Tronu mowić maiący, a obok z nim stanął Imc Pan Woiewoda Wileński z koroną, za niemi zaś Obiema Ichmość, ktory nieśli Chorągwie, Po lewey ręce krzesła Krolewskiego stali Ichmość PP. Marszałkowie y nayblizey pierwszy, iako maiący głosy dawać, przy nich zaraz stali Ichmość Panowie Senatorowie trzymaiący Berło y Jabłko, y Ichmość z Mieczami, a po obudwoch stronach za niemi stali inni Urzędnicy Oboyga Narodow.

Na gradusie naywyższym, gdzie krzesło Krolewskie pod Baldachimem było, z obudwoch stron krzesła były, po niżey Ichmciow Ministrow Stoliki przystroione do garnituru z Baldachimem y Tronem, na ktorych Ichmość Senatorowie Insignia trzymaiący ręce oprzeć mogli. Po lewey ręce krzesła krolewskiego, w tyle na krok ieden był przygotowany Taboret przystoyny, na ktorym Xiążę Kurlandzki miał siedzieć. Ichmość Panowie Ministrowie Cudzoziemscy mieysca mieli z Damami w oknach na przeciwko Tronu Krolewskiego.

Kalwakata cała z dziedzinca Zamkowego Bramą Grodzką wychodziła ku Krakowskiemu

Przedmieściu, y wyciągnęła się in Ordine do Odprowadzenia Xiążęcia do Pałacu BryloWskiego. W tey zaś bramie gdzie wysiadał Xiąże zastał przyimuiących siebie Dworzan Krolewskich, na górze zaś przy schodach zastał czekaiących na siebie Ichmćiow Chambellanów, przed ktoremi Ichmość Panowie Dworzanie poszli; y na samym ostatku przed Xiążęciem Senatorowie Ci, Ktorzy z nim przyiechali. Na początku Galeryi ku Izbie Senatorskiey przyimowali Xiążęcia Jmći, Ichmość Kasztelanowie Mnieysi czterech; na puł Galeryi Ichmość Panow Kasztelanow dwoch większych, Ktorym przym przed Xiążęciem Ichmość Kasztelanowie mnieysi dali; Blisko drzwi do Senatu occurrebat Xiążęciu Xiąże Jozef Sanguszko Marszałek Nadworny Litewski, ex quo Koronnego Nadwornego niebyło; a za drzwiami temi iuż przed samym Senatem Ichmość Panowie Koronny y Litewski Marszałkowie Wielcy z Laskami przyimuiąc Xiążęcia, y nayblizey niego idąc, środkiem go przez Senat prowadzili. Przybliżaiąc się zaś do Tronu po trzy razy niskie pokłony Majestatowi Krolewskiemu uczynił, a Król Jmć za każdym razem uchylił Kapelusza. Ci Ichmość, co mu assystowali, na swoie poszli mieysca, a Xiąże przyszedłszy do naypierwszego gradusu Tronu na Wezgłowiu przygotowanym za daniem znaku przez Jmći Pana Marszałka Wgo Kgo Kleknął, Ktoremu dał zaraz głos Jmć Pan Marszałek W. Kor. temi słowy:

Celsissimus Princeps de Biron investiendus Dux Curlandiæ et Semigaliæ alloquatur Sacram Regiam Majestatem D. M. C. A Xiąże klęcząc komplement do Krola Jmći, prozbę o Investyturę, wdzięczność, y wierność tak dla Krola iako y dla Rzeczypospolitey wyrażaiący uczynił takowy: =

Serenissime ac Potentissime Rex Domine Clementissime.

Quæ sors Celsissimo Parenti meo mihique antehac paravit infortunia; quæque illa fausta nos experiri permisit, nunquam ea animi sensa excitare valuerunt, quæ jam sentio, dum Throno Sacræ Regiæ Majestatis Vestræ Regis sub ipso Regni initio celeberrimi adstare hac occasione homagiali mihi licet.
Utinam hoc et Celsissimo Parenti meo licitum fuisset! Humillimas suo jussu Sacræ Regiæ Majestati Vestræ persolvo gratias, quod habita ratione ætatis à personali Comparitione Eum eliberare clementissimé dignata fuerit; maximum illud oblectamentum, quod præsens cæpisset, ægré perdidit, debitæ tamen venerationi et pietati erga Sacram Regiam Majestatem Vestram, /: qua à nullo superatur :/ absentia nihil demere potest. Adimplendo igitur Constitutionem Comitiorum Convocationis Anni præsentis Sacram Regiam Majestatem Vestram Patris mei nomine et pro me ipso imploro, dignetur etiam gratiosissimé concedere, ut homagium

à Parente meo Anno 1739
præstitum, in quibus illud
à lege quamvis non sua
culpa declinavit, per me
præsentem suppleatur,
et Sacræ Regiæ Majesta:
ti Vestræ Patris mei
nomine simul et à
me ipso præstetur, hoc
facto autem Investitu:
ram à Prædecessore Se:
renissimæ Sacræ Regiæ
Majestatis Vestræ Rege
Augusto III Parenti meo
collatam renovare,
et Vigore istius In:
vestituræ tam Illum,
quam et me de Duca:
tibus Curlandiæ et Se:
migaliæ juxta præme:
moratam non minus
ac anteriores à Sereniss:
simis Regibus Polo:
niæ Ducibus Curlan:
diæ concessas Investi:
turas et Privilegia,
clementissime investire.
Fidem et obedientiam
Sacræ Regiæ Majestati
Vestræ ac Serenissimæ
Reipublicæ debitam
jusjurandi Religione
appromittere æque para:
tissimus, ac promissam
tali ratione omni
tempore servare.

Po tym Komplemencie Jmc Pan Marszałek W. Kor. dał głos Jmci Panu Kanclerzowi Wu Korzu, a ten od Tronu w te odpowiedział słowa:

Quam retroactis ætatibus Divus Sigismundus Augustus è stirpe Jagiellonica Rex ultimus in miserrimam conditionem adductis Curlandiæ et Semigaliæ Provinciis benevolentiam studiis auxilioque subnixam commonstravit, quamque omnes, qui illum subsecuti sunt Sacræ Regiæ Majestatis D. M. C. Prædecessores Reges Poloniæ et M. D. Lithvaniæ Eidem Regioni in Ducatum evectæ, et stirpi Ketlerianæ fiduciario jure concessæ, ipsisque ejus masculis succedaneis ad Ferdinandum inclusivè Ducibus studiosam voluntatem, factis præsidioque contestatam reliquerunt; eandem Serenissimus et Potentissimus Rex Stanislaus Augustus D. M. C., in quem cum sangvine virtus etiam et gloria Jagiellonum dimanavit, eandem in quam tuo Dignissimo Parenti Illmo Duci Ernesto Joanni, Tibique Illme Princeps hæreditarie sese declaraturum pollicetur. Quanta Illmo

Parentis Tui in Divum Au=
gustum Tertium Sacræ Re=
giæ Majestatis prædecesso=
rem, quanta pariter in
Rempublicam fuerint,
sintque adhuc merita,
nemo est, qui ignoret.
Hæc præ aliis Sacra Re=
gia Majestas explorata
habet, gaudetq; horum
meritorum luculentam
mercedem ab ipsa Re=
publica concessam fuisse,
cum Anni 1736 lege idem
Dignissimus Parens Tuus
Curlandiæ et Semigaliæ
Ducis titulo augeretur.
Successore deinceps illa
calamitatis suæ refertis=
sima tempora, quibus non
modo retinendæ, sed et
recuperandæ aliquando
ditionis spes omnis in=
terciderat, quorum vel
ipsa recordatio quantum
mærorem animo Sacræ
Regiæ Majestatis asper=
serat, conjicere Illme
Princeps potes ex illa
Serenissimi Regis lætitia,
quam expertus est, quando
Veteribus illis procellis
conquiescentibus Vestra
Vobis per Comitia Con=
vocationis dignitas est
asserta. Hæc igitur Uni=
versis jam adsentientibus,
voluntalisque inclinatione

propendentibus Ordinibus, ut felix securusque perfruatur Illmus Dux Curlandiæ et Semigaliæ laudatus Parens Tuus, Legi et consvetudini obtemperandum est, cumque Illum per exactam ætatem præsentem adesse non liceat, Tu Illme Princeps Illius, Tuamque jure jurandi Religione fidem ut obstringas, peramanter à Sacra Regia Majestate invitaris.

Po tey odpowiedzi Imc Pan Marszałek W. Kor dał znak Xiążęciu, ażeby na naywyższy stopień Tronu wstąpił: y zbliżył się do Tronu krzesła Królewskiego, gdzie gdy stanął, Król Imc wziął Chorągiew Feudi z rąk wyż wspomnionego Imci Pana Chorążego Zakroczymskiego y oddał ią wręce Xiążęciu, a w tym Imc Pan Marszałek W. K. dał głos Imci Panu Kanclerzowi W. Kor.o który stojącemu z Chorągwią w ręku Xiążęciu na tymże samym mieyscu Nomine Regio Inwestytury danie de tenore sequenti protulit:

Sacra Regia Majestas Stanislaus Augustus Dei Gratiâ Rex Poloniæ Magnus Dux Lithvaniæ Dominus noster Clementissimus tanquam naturalis et Supremus Dominus totius Livoniæ Ducatuumque Curlandiæ et Semigalliæ, Tibi Illme Princeps hæreditariæ Illmi Ducis Curlandiæ et Semigalliæ Parentis Tui et proprio nomine agenti tradit et

concedit in Feudum Terras, Civitates, Oppida, et Arces commemoratorum in Livonia Ducatuum Curlandiæ et Semigalliæ, nihil excipiendo sed prout Illmus olim Gothardus de Ketler cum descendentibus ex lumbis masculis usque ad ultimum olim Ferdinandum Ducem de linea recta, tenuit et possedit, et ad eosdem Ducatus per hujus Vexilli traditionem, investit et instituit, gratia et benignitate Suæ Regiæ Majestatis accedente.

Po Inwestyturze za daniem znaku przez Imci Pana Marszałka Wo Ko była na pogotowiu Księga Ewangelii, a Xiążę Imc przystąpił y klęknął z Chorągwią w lewey ręce, a prawą na Ewangielii położywszy przysięgę Wierności w zwyczayney Rocie Krolowi y Rzeczypospolitey za dyktowaniem Imci Pana Kanclerza Wo Ko wykonał.

Podczas przysięgi wszyscy Senatorowie z odkrytemi głowami powstali. Po przysiędze za znakiem danym od Imci Pana Marszałka Wo Ko wstał, y na drugi stopień od Tronu zstąpił, a oddawszy Chorągiew Imci Panu Baronowi Knigge Kawalerowi Kurlandskiemu do niesienia iey wyznaczonemu, obrocił się znowu do Króla Imci, y za znakiem Imci Pana Marszałka Wo Kor. dziękował za Inwestyturę w następuiące słowa:

Serenissime ac Potentissime Rex Domine Clementissime.

Jam Serenissime Rex peractis felicissimo auspicio voce Regia iis, quæ Sacra Regia Majestas

Vestræ conjunctim antea cum Serenissima Republica statuerat, quoque justitiæ ac Clementiæ Regiæ convenire eadem visa fuêre, nihil votis nostris relictum, nisi ut tantam gratiam condigna animorum nostrorum prosequamur gratitudine. Hoc verò jam verbis præstare non sufficit, per totum vitæ nostræ tractum id nobis curæ cordique erit. Vera et non fucata jam ante hac Parentis mei erga Regnum Poloniæ fuit pietas ac fides, hac ipsa tot collatis beneficiis magis incitata gratiam Sacræ Regiæ Majestatis Vestræ demereri conjunctim studebimus, ulterioremque Patri meo, mihi et Ducatibus Regiam Clementiam ac Protectionem conciliare et speramus et Sacram Regiam Majestatem Vestram hanc spem integram nobis relinquere ac Regiis et Paternis affectibus in æternum venerandis nos Vasallos suos fidelissimos decorare enixè ac humillime oramus.

Na te podziękowanie za danym głosem Imc Pan Kanclerz Wielki Koronny w te słowa odpowiedział:

Æquitatis ac justitiæ Studiosissimam se se Sa Ra

Majestas D. M. C. vel hoc
uno facto apertissime demonstravit
quod concessam dari
labantem, tum eversam
atque iterum erectam Dignitatem
Vestram Duces Illmi
in integrum restituerit, atque
in perpetuum firmaverit.
Ipsa certò Beneficii
hujus recordatio efficiet
in Vobis, ut nunquam
non animo revolvatis,
quanta Regi benevolentissimo,
quanta Universa Reipublica,
quo Vos tanto
complexa est amore,
debeatis.

Po odpowiedzi takowey Imci Pana Kanclerza Imc Pan Marszałek W. K. zaprosił Xiążęcia do siedzenia na Taborecie przygotowanym. Usiadł zatym Xiąże na Taborecie, y głowę nakrył, co wraz y Ichmość Senatorowie, ktory Insignia Regni na wezgłowiach trzymali, iako też Ministrowie przy Tronie stoiący uczynili. posiedziawszy Xiąże Imc z głową nakrytą, ob reverentiam Majestatis z odkrytą tyleż czasu siedział. Senatorowie y Ministrowie wspomnieni także głowy odkryli. Potym Xiąże wstał y skłoniwszy głowę nisko przed Krolem zszedł z gradusow dla respektu Majestatu tyłem odchodząc, y tak po trzykroć się nisko pokłonił, iak się kłaniał wchodząc. Potym z Senatu wyszedł, a ci Ichmość ktory mu assystowali przychodzącemu, wychodzącego do Karety odprowadzili; z któremi Xiąże pożegnawszy się wsiadł do Karety Krolewskiey, a z nim Ichmość Kasztelanowie siedzieli, ktory byli przyiechali; Przed Karetą immediate Imc Pan Knigge Kawaler Kurlandski z Chorągwią Feudi tak rozwinioną, iak była z Rąk Krolewskich Xiążęciu oddana iechał, y Kalwakata tak iak wprzód do Zamku

rozporządzona przed nim postępowała, ktora go przez dziedziniec Saski do Pałacu Brylowskiego zaprowadziła. Za powrotem Ichmciow Marszałkow y wiadomością, że Xiąże Kurlandski iuż z Zamku wyiechał, Krol Jmć tym porządkiem y z tą assystencyą iak przyszedł wrocił na Pokoie. Tegoż dnia Xiąże Kurlandski iadł Obiad u Xiążęcia Prymasa.

Tegoż dnia Jeymość Pani Massalska Podskarbina Nadworna Litewska w młodym wieku w Dobrach swoich w Krakowskim leżących żyć przestała. Ta Pani Imieniem Antonina była Corka Xcia Radziwiłła Kraycczego Litewskiego y Bełhackiey Kasztelanki Bieckiey. Zostawiła po sobie Syna y Corkę w dziecinnym wieku.

ROKU PAŃSKIEGO 1765

Januarius

Die 1ma Po stokrotnym o godzinie 8 z rana na ogłoszenie szczęśliwie nowo zaczętego Roku z Armat ognia wydaniu, odbierał Nayiaśnieyszy Pan od zgromadzonych w czasie zwykłym na Pokoie Panów uprzeyme powinszowania.

Pod tymże dniem w Kancellaryach Wielkiey y Mnieyszey Pieczęci Koronnych y Litewskich publikowana następuiąca Ordynacya informuiąca wszystkich, ktorzy z przerzeczonych Kancellaryi Koronnych lub Wo Xa Litewskiego na iakąkolwiek y podiakimkolwiek Imieniem Łask Krolewskich Expedycyą

Pieczęci potrzebowaé będą, poczemu od czego Iura Cancellaria płacič maią przez Ichmciow Pieczetarzów Oboyga Narodów ułożona, podpisana y do zachowania zalecona =

Spiritualia

Od wszystkich Arcybiskupstw, Biskupstw Łacinskich, Metropolii Biskupstw Ruskich, Opactw, Kommend, Probostw, Plebanii et quocunque nomine nazwanych Beneficyow Duchownych utriusque Ritûs od każdego ad rationem proventu do niego przywiązanego po pięć od Sta rachuiąc, na Kancellaryą płacone bydź ma.

Saecularia

Senatoriae Dignitates

Od Kasztelanii Krakowskiey iako pierwszego Kresta # 150

Od Woiewodztwa każdego, iako Kresta pierwszego w swoim Woiewodztwie, Kasztelanii Wielkiey, Trockiey y Starostwa Żmudzkiego " " " " # 100

Od Kasztelanii Większey każdey iako Kresta wysokiego w swoim Woiewodztwie " " " # 50

Od Kasztelanii Mnieyszey każdey " " " " # 30

Z tych Kreseł, którekolwiek ma prowent przywiązany, od niego ad rationem pięciu od Sta biorący Przywiley płacic ma, nierachuiąc tego w taxę wyżey wyrażoną od samego Kresta należącą.

Ministeria

Marszałkostwo Wielkie " " " " " # 100

Buława Wielka " " " " " " # 100

Podskarbstwo Wielkie " " " " " " # 100

Buława Polna " " " " " " " # 60

Oprocz tego Buławy y Podskarbstwa maiące

swoy prowent od tego prowentu ad rationem pięciu od Sta dawać maią.

Marszałkostwo Nadworne " " " " " # 60

Dignitates Regni

Sekretarya Koronna y Wo Xa Litewskiego Każda " " " " " " " " " " " # 50
Referendarya każda " " " " " " # 40
Podkomorstwa Koronne y Wo Xa Litews: # 30
Inny każdy Urząd Kor. y Wo Xa Lit. iako Podskarbstwa Nadworne " " # 25
Ale że Podskarbstwa maią swoy prowent, y niektore Urzędy takie, więc od tych à parte ad rationem pięciu od sta.

Dignitates Curiæ.

Od Każdego Urzędu Koronnego y Wo Xa Litewskiego Nadwornego " " " " " " " " # 15.

Dignitates in Palatinatibus, Terris, & Districtibus.

Od Podkomorstwa każdego " " " " " # 12
Od Chorąstwa " " " " " " " " # 10
Od Sędstwa Ziemskiego " " " " " " # 10
Od Podsędkostwa " " " " " " " " # 10
Od Pisarstwa " " " " " " " " # 10
Od Stolnikostwa " " " " " " " " # 6.
Od Podczastwa " " " " " " " " # 4.
Od niższych Urzędow od każdego po " " # 4.

Militaria

Od listu prypowiedzianego na Chorągiew # 10
Dla Generała Lieutenanta " " " " " # 20.
Dla Generała Majora " " " " " " # 10
Dla Pułkownika " " " " " " " # 8
Dla Obersztelieutenanta " " " " " # 6.

Dla Majora " " " " " " " " # 5.
Dla Kapitana " " " " " " " " # 4.
Pułkownicy od Prowentu z Regimentu, y Kapitani od Kompanii à parte ad rationem pięciu od Sta płacić będą.

Bona Regalia.

Od Starostw Grodowych y Niegrodowych, et quocunque nomine nazwanych Krolewszczyzn, y od Konsensu, et à Iuribus Communicativis, iako też pro juribus Caducis, od Przywileiów na dobra Lenne, od Konsensów na nie od każdego ad rationem prowentu rachuiąc pięć od Sta.

Alia Expeditiones

Od Przywileiu na Sekretarya lub Konsyliarstwo # 3
À Privilegii Approbatio favore Civitatis 1ma Classis " " " " " " " " #25
" " " Favore Civitatis 2da Classis " " " # 20
" " " Favore Oppidi 1ma Classis " " " # 15
" " " Favore Oppidi 2da Classis " " " # 10
Od Przywileiu na Iarmarki " " " " # 5.
" " " " " na Targi " " " " " # 2.
À quovis Rescripto lub salvo conductu " " # 3.
Od Extraktów wyiętych z Kancellaryi Pieczętarskiey Zł 24
Od Autentyków " " " " " " " " Zł 8
Pieczęć na mandat " " " " " " " Zł 2
Pieczęć na Extrakt Metryk dawnych " " " Zł 2.

À Diplomatibus Nobilitationis, Indigenatûs, à Curatoriis, et aliis Iura Cancellariæ arbitrio et discretioni Ichmciów Pieczętarzów relinquuntur.

Od dnia dzisieyszego Nowa Ordynacya Poczt Koronnych y Wo Xa Litewskiego zaczęta bydź w exekucyi. Za panowania przeszłego prowe-

niencya z Poczt cedebat in emolumentum Generałów Poczt, lecz Zgromadzone Stany Rzeczypospolitey na Elekcyą in Pactis Conventis y dyspozycyą zupełną ich, y wszelkie prowenta Nayiaśnieyszemu Panu oddały. Na początku Interregni to iest die 14 8bris 1763 odebraną Imci Panu Marszałkowi de Biberstein Administracyą Poczt, Xiążę Prymas konferował był Imci Panu Mokronowskiemu Staroście Janowskiemu, ale że ten Imc Pan Starosta podczas Seymu Convocationis oddalił się był z Warszawy wraz z Imcią Panem Hetmanem Wielkim Koronnym, przeto pomienioną Administracyą Xiążę Prymas konferował był Imci Panu Karasiowi Cześnikowi Lwowskiemu na tenczas, a teraźnieyszemu Kasztelanowi Wizkiemu dnia 1 Julii tegoż Roku, przyktorym była aż do dnia dzisieyszego. Król Imc maiąc sobie zlecone od Rzeczypospolitey Poczty, nowe rozporządzenie rozkazał uczynić, Uniwersały o nim informuiące, y Taxę tu przyłączone kazał publikować, y exekwować.

Wyznaczeni z Seymu Convocationis Lustratorowie Kwarty y Pogłownego Żydowskiego oddnia dzisieyszego zaczęli pomienioną ustawę Seymową do skutku przyprowadzać.

Dnia 3. Imc Pan Moszczeński Woiewoda Inowrocławski przy konwoiu iedney Chorągwi Leyb-Gwardyi Konney Koronney poprowadził z Warszawy do Krakowskiego Zamku Insignia Regni to iest Korony, Berło, y Jabłko złote, ktore sprowadzone były do Warszawy dnia 22 Augusti Roku przeszłego, na Koronacyą Krolewską.

W tych dniach Król Imc Kasztelanią Lwowską wakuiącą po śmierci Imci Pana Jozefa Potockiego Konferować raczył Imci Panu Antoniemu Morskiemu Kasztelanowi Przemyskiemu, a Kasztelanią

Przemyską Imci Panu Iozefowi Drohojowskiemu
Chorążemu Powiatu Żydaczewskiego.

Dnia 5 Imc Xiądz Nuncyusz na pozwolonej
sobie u Nayiaśnieyszego Pana audyencyi, oświad=
czył iż Stolica Apostolska offiaruie swoię medy=
acyę in Ordine nakłonienia Wiedeńskiego, Wer=
salskiego, Hiszpańskiego, Sycylyiskiego, y Drezdeń=
skiego Dworów, ażeby ubliżoną dotąd Krolowi Imci
rekognicyą uczyniły, ktorą to medyacyą Nayiaś=
nieyszy Pan chętnie akceptował, y od tego czasu
negocyacya w tym interesie rozpoczęta była.

Dnia 7 tego miesiąca wydaną Bullą panu=
iący Oyciec Swięty Klemens XIII konfirmował In=
stytutem Zakonu XX Jezuitow, ktory przed
kilka laty z Portugallii, a poźniey z Francyi
wypędzeni byli. Tey Bulli tenor następuiący:=

KLEMENS BISKUP.
Sługa Sług Bożych
Na wieczną Pamiątkę.
Apostolskiego Urzędu rządze=
nia Pańskiey trzody, Swię=
temu Apostołowi Piotro=
wi y iego następcy Rzym=
skiemu Biskupowi od
Chrystusa Pana powierzo=
nego żadna mieysce, żadna
czasów okoliczność, żaden
Stan, żaden ludzkich rze=
czy wzgląd, żaden na os=
tatek rozum określić,
zwątlić, umnieyszyć, albo
zatrzymać niemoże; aby
ten Rzymski Biskup co
do wszystkich Urzędu swego
Obowiązków żadnego z nich
nieopusciwszy, żadnego nieza=

nied=

niedbawszy, niemiał stara-
niami swemi zmierzać,
y Wszystkich nawiaiących
się y nadarzaiących w Koś-
ciele Swiętym potrzeb, iako
Oyciec powszechny niemiał
opatrować, z tych Urzędu
części między przednieyszemi
ta iest nieposlednia, Zakon-
ne Stany od Apostolskiey
Stolicy potwierdzone mieć
w Opiece, a mocnych y po-
bożnych mężow, Ktorzy się
tymże Zakonnym Stanom
przez Uroczyste śluby oddali,
y swoie na obronienie
y rozszerzenie Katolickiey
Wiary Swiętey y Winnicy
Panskiey wyrobienie rzes-
ką podeymuią pracę, o-
choty y serca dodać, sła-
bych y oziębłych zagrzać
y umocnić, upadaiącym y
ucisnionym pociechę przy-
nieść, osobliwie zaś od
Kościoła Wiernosci naszey, y
straży powierzonego, wszystkie
Ktore się na dusz zgubę
wzniecaią zgorszenia uprząt-
nąć y oddalić.

Ustawy Towarzystwa
Iezusowego od człowieka
postanowione, Ktore mu od
powszechnego Kościoła,
taż co Swiętym mężom chwa-
ła y cześć się daie od Swię-
tey pamięci naszych Przod-
ków, Pawła III, y Iuliu-
sza także III, Pawła IV.
Grzegorza XIII, y Grzegorza
XIV, Pawła V Papieżów;

po pilnym z uwagą
roztrząśnieniu powagą
ich zmocnione, a czę-
ściey ztwierdzone, y od
tychże ba y wielu in-
nych dziewiętnastu na-
szych Przodków ozdobio-
ne osobliwszemi Łaska-
mi, sprzyianiami Bis-
kupów nie tylko teraz-
nieyszych, ale nawet
dawnieyszych wieków
chwałą zalecone iako
naywięcey żyzne y poży-
teczne, y do pomnożenia
Boga honoru, czci, y
chwały, y wiecznego
dusz zbawienia pozys-
kania naysposobnieysze,
naypotężnieyszych y nay-
pobożnieyszych Królów
y nayiaśnieyszych w Chrześ-
ciańskiey Rzeczypospoli-
tey Xiążąt obroną y
opieką do tąd zaszczy-
cone; z których nauki
dziewięciu wyszło mę-
żów w Świętych y bło-
gosławionych liczbę
policzonych, z których
trzech męczeństwa Ko-
rony dostąpili, y od
wielu świątobliwością
znakomitych mężów,
których błogosławio-
nych w niebie wiemy,

iż wiecrney chwaty uży=
waią, pochwalone,
które y Kościoł Święty
powszechny przez długi
dwoch wiekow przeciąg
na swoim łonie karmił,
pielęgował y tychże
ustaw Professom osob=
liwszą Świętego usłu=
gowania duszom częś=
zawsze zlecał, z wiel=
kim dusz pożytkiem;
które nakoniec usta=
wy powszechny Kościoł
na Trydentskim Świę=
tym Zborze ogłosił
za pobożne. Tez sa=
me na ostatek ustawy
niektorzy byli przez
Opaczne tłumaczenia
y złośliwe wytoczenia,
iuż to pismem, iuż
nawet drukiem na
Świat wydanym, nie=
zakonne y niezbożne
nazywać, potwarzami
szczypać, żelżywościa
y niesławą szarpać
nieobawialibie, y do
tey nawet śmiałości
przyszli, iż nieprzestaiąc
na swym Osobnym rozu=
mieniu, tenże swoy
iad z kraiu w kray,
żadnych niegodziwych
Kunsztow nieopuszcza

iąc

iąc przenośić źewſząd
rozśiewać ważyli śię,
y do tąd iępere nieprze=
staią niebacznych, ieś=
li których znayduią,
wiernych Chrystusowych
do własnego przeciąga=
iąc zdania, y chytrze
tymże iadem napawa=
iąc. Nad co Kościo=
łowi Swiętemu nic
bardziey być niemoże
dotkliwszego, nic nad
tę potwarz wzgardzien=
szego; iakoby Kościoł
Swięty tak szpetnie
błądził, iż co iest
niezbożnego, y nieza=
konnego, uroczyśćie
za miłe Bogu, y po=
bożne sądził, a tym
gorzey był zwiedzionym,
im dłużey przez lat
więcey dwu set z nay=
większą dusz szkodą
takiey na łonie swo=
im gnieźdić się doz=
wolił zełżywośći, y
taką na sobie cier=
piał zmazę. Temu
tak wielkiemu złemu
im dłużey przebaczano,
tym się głębiey wko=
zenia, y sił codzień
większych nabywa,
dłużey odwlekać le=
karstwo sprawiedliwośći

która każdemu co własno iest oddawać, y mocno bronić każe, y Pasterska nasza ku Kościołowi pieczołowitość nie pozwala.

Abyśmy tedy tak cięzką krzywdę od Oblibienicy naszey Kościoła Swiętego, nam z Boskiego z rządzenia powierzonego, tudzież od Apostolskiey Stolicy precz oddalili, y takowe niesprawiedliwe, niezbożne mów y pism rozsiewania na dusz zgubę y zwodzenie, przeciwko wszelkiey słuszności y zdrowemu rozumowi, wzdłuż y wszerz wszędzie niemal po Swiecie rozszerzone naszą Władzą Apostolską poskromili; aby Klerykom Zakonnym Towarzystwa Iezusowego tego po nas sprawiedliwie wyciągaiącym w teyże samey sławie stan ich zostawał wziętości, taż naszą powagą silniey zmocniony, y abyśmy im w tych czasu okolicznościach wielce stra

pio

pionym iakażkolwiek
uczynili ulgę, aby na=
koniec Wielebnych Braci
naszych Biskupow, ktorzy
ze wszystkich Krolestw
katolickich toż Towa=
rzystwo nam przez listy
wielce zalecili, y iż
z niego naywiększe po=
żytki w swoich Diecezy=
ach odbieraią, donoszą,
sprawiedliwym żądzom
dosyć uczynili; z włas=
nego domysłu, y z nie=
zawodney wiadomości,
tudzież Apostolskiey
władzy zupełności
w ślady wszystkich
naszych Przodkow w=
stępuiąc, tym naszym
wiecznie trwałym pos=
tanowieniem w ten=
że sposob y kształt,
iako oni urzędownie
nakazali, ogłosili;
my także Urzędownie
nakazuiemy, y ogła=
szamy; iż ustawy
Towarzystwa Jezuso=
wego Wielką z siebie
pobożność y świętobli=
wość wydaią, iuż to
dla osobliwszego końca,
do ktorego zmierzaią,
to iest do obrony y
rozmnożenia Wiary S:
Katolickiey, iuż dla

Srzodkow, których uży
waią do tegoż Końca
dostąpienia, czego nas
y samo dotąd uczy dos=
wiadczenie; gdyż z tey
nauki tak wielu aż do
tych wiekow wyszło,
iako sami dobrze wiemy,
Katolickiey Wiary obroń=
ców, gorliwych kazno=
dzieiów, Missionarzów,
ktorzy niezwyciężoną
umystu mocą na ~~lą~~
lądzie y morzu podey=
mowali niebespieczeń=
stwa, aby tylko do
Narodow srogością
dzikich Ewangeliczney
nauki swiatło zanieśli,
co też, też same chwa=
lebne oświadczaią To=
warzystwa Ustawy,
częścią usituiąc, aby
młodz w wierze, bogo=
boyności, w dobrych o=
byczaiach, y naukach
wyćwiczona bydz mogła,
częścią duchowne ćwi=
czenia dawaiąc, częścią
ustawnie w spowiedni=
cach dosiadaiąc w spra=
wowaniu Sakramentów,
a osobliwie pokuty,
y rozdawaniu Nayświę=
tszego Sakramentu,
a do częstego ich uży=
wania pobudzaiąc; nad
to wieśniakow, ~~Stawa~~

y

y rolnikow słowa Bożego pokarmem przez pracowite Missye posilaiąc; y przeto też ustawy Towarzystwa Jezusowego do tych dzieł wybornych wykonania Boską Opatrznością wszkrzepione, My także wzmacniamy y Przodkow naszych pochwalenia tychże ustaw Apostolską naszą powagą ztwierdzamy; śluby, ktoremi się ciż Klerycy Zakonni Towarzystwa Jezusowego według tychże ich ustaw Bogu poświęcaią, wdzięczne onemu y przyiemne ogłaszamy, Duchowne ćwiczenia, ktore od tychże Klerykow Zakonnych dawane bywaią prawowiernym, od zgiełku świata odłączonym przez dni kilka, aby o wiecznym swoim zbawieniu szczerze y iedynie pomyśleli, iako naybardziey pożyteczne do naprawowania obyczaiow, y do Chrześciańskiey pobożności wyczerpnienia y pomnażania zalecamy y

chwalemy; Kongregacye
także, albo Bractwa,
nie tylko Młodzi, ktora
do Szkoł Towarzystwa
Iezusowego uczęszcza,
ale też wszystkie inne
czy to uczących się tylko,
czy to innych Chrystu=
sa Wiernych, czy razem
wszystkich pod Imieniem
Nayświętszey Maryi;
czy to pod innym iako=
wym tytułem postano=
wione, y ktore w nich
pobożne dzieła gorącym
usiłowaniem dzieią się,
chwalemy, osobliwsze
ku Błogosławioney
Bogarodzicy zawsze
Pannie Maryi nabożeń
stwo, ktore w tych
Bractwach zachowuię
się, y co raz pomnaża,
wielce zalecamy, y
naszych Swiętey Pamięci
Przodkow Grzegorza
XIII, Syxtusa V, Grzego=
rza XV, y Benedykta
XIV, Prawa y Ustawy,
ktoremi te Bractwa
pochwalili, My Apos=
tolską powagą naszą
potwierdzamy, y wszyst
kie inne postanowie=
nia od Rzymskich Bis=
kupów Przodkow naszych

do tychże Ustaw Towarzyst=
wa Jezusowego, Urzędów
sprawowania, y chwały
ściągaiące się, z których
każda w szczególności za=
wartą tu mieć chcemy
za iedno, tąż władzą
y powagą nam od Boga
powierzoną Apostolskiego
stwierdzenia naszego
mocą przez te nasze
postanowienia obwa=
rować chcemy, y ieśli
tego potrzeba będzie, ia=
koby od Nas zupeł=
niey, y ze wszystkim
postanowione y wyda=
ne były rozumieć chce=
my, y przykazuiemy.

Żadna tedy miarą
nikomu z ludzi tego
Naszego pochwalenia
y podwierdzenia w niczym
niegodzi się naruszać, albo
zuchwałą śmiałością o=
nemu przeczyć: ieśliby się
zaś kto oto kusić ważył,
gniewu y nienawiści
Wszechmogącego y bło=
gosławionych Piotra y
Pawła Apostołów iego
niech wie, iż nieuydzie.

Dano w Rzymie u
Świętey Maryi większey
Roku Wcielenia Pańskie=
go 1765 dnia 7 Stycznia,
Papiestwa Naszego Roku
Siodmego.
C. Card: Pro= Datarius
N. Card: Antonellus.

Dnia 8 Propozycye od Tronu J. K. Mci na Radę prytomną Senatu pro die 10 Mensis praesentis w Warszawie złożoną z Kancellaryi Wielkiey Koronney wydane:

Ponieważ zwyczay ten zawsze bywał, że po Koronacyach Krolewskich do Dworow przyiaznych Rzeczypospolitey Posłow cum denuntiatione wysyłane, y Jo K. Mość ochraniaiąc Skarbow Rzeczypospolitey iuż nie do wszystkich, ale przynaymniey do Rzymskiego, Rossyiskiego, Berlinskiego, y do Porty Ottomańskiey toż wysłanie za potrzebne bydz sądzi, chce więc wiedzieć prytomney Rady zdanie.

1mo

Co by na Poselstwo do Oyca Sgo naznaczyć?

2do

Aże w Rzymie iest zawsze potrzebny Minister Swiecki etiam ad mentem prawa, y ten na dłużey wyznaczony będzie, iakie quantum na przystoyną subsystencyą Jego provideri ma?

3tio

Co naznaczyć na Poselstwo do Dworu Rossyiskiego?

4to

Co do Dworu Berlinskiego?

5to

U Dworu Petersburgskiego ad mentem Konstytucyi Seymu Coronationis będzie negocyacya przydłuższa, y do niey Jo K. Mość Urodzonego Rzewuskiego Pisarza Polnego Koronnego do tąd Posła od Konfederatyi Generalney zażyć umyślił, dla czego daie mu Charakter Poselski od siebie y Rzeczypospolitey, co mu na Kosztowne bawienie w Petersburgu Skarby Rzeczypospolitey wypłacić maią?

6to

Tenże Urodzony Rzewuski nad zamiar, bo iuż Siodmy miesiąc w Petersburgu bawi nieważ

nie wziąwszy tylko trzy Tysiące Czerwonych Złotych z Skarbow Rzeczypospolitey; Jo Kia Mość z Kassy swoiey postał mu na ten czas drugie tyle, więc y tego quantum wrocenie do niey iest sprawiedliwie.

7mo.

Do Porty Ottomańskiey na mieysce Urodzonego Stankiewicza podczas Bezkrolewia w Charakterze Internuntii wysłany był Urodzony Alexandrowicz, tenże dla przetrzymanego dla siebie Fermanu ieszcze w Stambule nie stanął, dla ochrony większego kosztu na drugiego umyślnego Posta Jo Kia Mość temuż Urodzonemu Alexandrowiczowi postał Credentiales także cum Charaktere Internuntii, co by mu tedy z Skarbu Rzeczypospolitey na tę extraordynaryiną usługę na zabawienie tamże naznaczyć?

Dnia 10 Zaczęta się agitować pomieniona Rada Senatu, na ktorey wotowali Ichmość Xiąże Prymas, Ostrowski Kujawski, Xiąże Czartoryski Poznański, Szeptycki Płocki, Wołłowicz Łucki, Bayer Chełminski, Załuski Kijowski, Wodzinski Smoleński Biskupi, Oginski Wilenski, Wielopolski Sendomirski, Twardowski Kaliski, Dambski Sieradzki, Xiąże Czartoryski Ruski, Sapieha Smolenski, Podowski Płocki, Sołłohub Witebski, Opalinski Mazowiecki, Godzki Podlaski, Platter Mścisławski, Mostowski Pomorski Woiewodowie, Zbiiewski Kaliski, Czapski Chełminski, Dambski Kowalewski, Karaś Wiski, Kasztelanowie, Bielinski Marszałek Wielki Koronny, Zamoyski Wielki Koronny, Xiąże Czartoryski Wielki Litewski Kanclerze, Młodziejowski Koronny, Przezdziecki Litewski

Podkanclerze, Podskarbi Wielki Koronny.

Dnia dzisieyszego Ichmość XX Biskupi, Woiewodowie y Kasztelanowie zdania swoie wyrazili, z których Imć Pan Opalinski Woiewoda Mazowiecki za Konferowane sobie krzesło Woiewodztwa Mazowieckiego, na którym raz pierwszy dzisiay zasiadał, w następuiących słowach oświadczył dziękczynienie: = = = = Tak się Bogu podobało, y tak chciała Oyczyzna, żeby z krwi Synów swoich urodzonego, na łonie wypielęgnowanego, w własnych wnętrznościach edukowanego, na tym osadziła Tronie, Ciebie Nayiaśnieyszy Krolu Panie a Panie moy Miłościwy. Mowię, że Bogu tak się podobało, bo wszystkie przyzwoite y powinne osiągaiącym Trony w lat w Ciebie cnoty y doskonałości, Monarchicznemi utalentował Cię przymiotami, Heroicznemi zaszczycił Cię dziełami, y ludu całego powabem, któremu palcem Cię skazała, Tego mieć będziecie Krolem. Mowię, że y Oyczyzna tak chciała, bo Cię sposobiła do wspaniałych y pożytecznych sentymentów, do wiadomości y zachowania reguł ustaw swoich, do umieiętności tak wielkiego w obszernym Państwie rządu, do zobligowania y ziednania serc wszystkich Królestwa Ziemianów, y tym Cię wyborem wydoskonaliwszy przez wierne onychże usta Oycem Oyczyzny, pierwszą głową Stanów Rzeczypospolitey, y Panem poddanych ogłosiła, na ostatek namiestniczą namaściła, poświęciła, y ukoronowała Ręką. A kiedy tych nayprzyncypalnieyszych dwoch iestności ziszczone widziemy wyroki y w Tobie Nayiaśnieyszą na tym Tronie zasiadaiącą wpatruiemy się Osobę, iakże Cię nie kochać iako Oyca, iakże nie adorować iako Krola, iakże Ci nie bydz posłusznym iako Panu.

Nie byłby Oyczyzny Synem, ani nayważnieyszych rządow wszechmocney władzy uznawać, który by inszym zdaniem myśl swoię zatrudniał,

iest to iuż w oczach okrągu Świata y wszystkie tą pewnością napełnione granice, żeś Królem naszym y Panem naszym. A Panem początki panowania zaczynaiącym od otworzenia serca Narodowi, od ukontentowania powszechnego ludu, od staranku uniwersalnego dobra, od względu zasług, od wylania obfitych łask, y szczodrobliwego onych szafunku, których że W. K. Mość dobroczynnie udzielać raczysz, wyznaczeniem mi krzesła Woiewodztwa Mazowieckiego, iakże Cię Panie Miłościwy niekochać iakże Ci należącey wdzięczności z wiernym niewyznać obowiązkiem naynisze z tego mieysca u Nog Maiestatu Twego składam podziękowanie, głęboką władaiącego Tronami wielbiąc y błagaiąc pokorą, żeby W. K. Mci iako na tymże zasadził Tronie wszystkiemi w przeciąg długich wieków okrył, uszczęśliwił, y umocnił błogosławieństwy. Oyczyzna iako cię uczyniła godnym swego Berła dzielnemi y zdrowemi dla własnego zysku niech Cię wspiera radami. Lud twóy wiernością y posłuszeństwem powinny, dostoieństwo Maiestatu miłością y męstwem niech zasłania a dobroć w panowaniu, roztropność w rządzeniu, pobożność w utrzymywaniu Wiary, wspaniałość w zachowaniu Praw, łagodność w nienaruszeniu wolnych swobod, łaskawość w sprawowaniu sprawiedliwości, przezorność w ubespieczeniu Kraiu, hoyność w nadgradzaniu zasług nie tylko teraznieyszemu ale y potomnemu niech głosi świątu. Ia zaś w partykularności chlubić się nie przestanę czego mi przeszłe ubliżyły rządy, tym samym teraznieysze nadgrodziło Panowanie. Rzucam się zatym szczerym do Nóg Maiestatu Twego przywiązaniem o pozwolenie ucałowania pełney darow Ręki dopraszaiąc się.

Dnia 11 Ichmość Ministrowie obojga Narodu wotowali, z których Imć Pan Marszałek Wielki Koronny inter alia domawiał się, ażeby zachodzące od nieiakiego czasu sprzeczki względem oddawania pierwszey wizyty przez Posłów Cudzoziemskich Marszałkom Wielkim Koronnym prawem należącey, a zwyczaiem ab immemorabili stwierdzoney uspokoione były, z zachowaniem in integro tey Prerogatywy Gospodarza Rzeczypospolitey.
Po zakończonym wotowaniu, czytanie Rezultati teyże Rady Senatu odłożone do następuiącego Poniedziałku.

Dnia 14 to iest w Poniedziałek Resultatum Senatus Consilii czytane było przez X^a Kierskiego Sekretarza Kor^o w przytomności Nayiaśnieyszego Pana y Ichmciów Senatorów wyżey położonych de tenore sequenti: =

J^o K^a Mość P. N. M. nieustanną baczność maiący na to wszystko, co do uszczęśliwienia Rzeczypospolitey lub pomnożenia sławy iey zmierza do wszystkich Dworów przykładem Nayiaśnieyszych Przodków swoich Poselstwo z doniesieniem o szczęśliwey Koronacyi swoiey ieszcze nie wyznacza, tym czasem do Stolicy Apostolskiey na znak uszanowania, y do poblizszych Sąsiedzkich Potencyi dla tym większego utwierdzenia dobrey przyiaźni wysłanie za nieodbicie potrzebne uznaie. Dla czego

Ad 1mum

Urodzonemu Jozefowi Xiążęciu Czartoryskiemu Stolnikowi Litewskiemu do Dworu Rzymskiego Posłowi Summę dwoch tysięcy Czerwonych Złotych do wypłacenia w dwoch częściach do Skarbu Koronnego, w trzeciey do Skarbu Litewskiego należący naznacza.

Ad 2dum

Poniewaź u Dworu Rzymskiego zachodzą często Narodowe sprawy, więc JoKa Mość P. N. M. wkrotce wyznaczyć zechce iednego z obywatelow Rzeczypospolitey zgodnego na Funkcyą Rezydenta u tegoź Dworu, ktoremu na corocno pensyą Czerwonych Złotych in specie sześćset dysponuie, Na ktore Skarb Litewski Czerwonych Złotych dwieście do Koronnego corocznie oddawać będzie, a ten z swoiey strony Czerwonych Złotych Czterysta przyłozywszy, temuź Rezydentowi corocznie dwiema ratami wypłacać ma. Ktore przez połowę Collegium Episkopale, a drugą połowę Skarby koronny y Litewski ducta inter se proportione corocznie dwiema ratami wypłacać maią.

W tym mieyscu Jmc X Biskup kuiawski przerwawszy dalsze czytanie w zabranym głosie wyraził, iź iako z wielkim podziwieniem, tak non cum minori sensibilitate słyszy punkt ten inserowany in Resultatum Rady teraznieyszey, aźeby Duchowieństwo na sustentacyą Rezydenta Rzymskiego miało Contribuere, o czym ani w Propozycyach od Tronu na tę Radę wydanych, ani w głosach źadney wzmianki niebyło. Rzeczą bagatelną 300# bydz sądził, ktore z kieszeni wyliczyć in statu bydź się oświadczył, ale dla dalszey konsekwencyi z tąd wyniknąć mogącey, źe w dalszym czasie Rady Senatu przywłaszczyć by sobie mogły władzę wkładania na Duchowieństwo iakowych podatków, źadną miarą zezwolić na ten punkt niechciał, dopraszaiąc się usilnie, aźeby ex Resultato był wymazany. Odezwał się potym Xiąźe Jmc Prymas y inni Jchmość XX Biskupi popieraiąc serio zdanie Jmci Xa Biskupa Kuiawskiego. Zabrał potym głos od Tronu Jmc Pan Kanclerz W. K. w ktorym wyraził, źe lubo Krol Jmc źądał, aby dla ulgi Skarbu Rzeczypospolitey wielą wydatkami

ob-

obciążonego, połowę pensyi dla Rezydenta Rzymskiego Collegium Episcopale na siebie przyięło, lecz kiedy wymawiaiąsię z tego Ichmość XX Biskupi, przeto Skarb Rzeczypospolitey zastąpi teraz ten expens do dalszey iakowey dyspozycyi Rzeczypospolitey. Na co Imć X Biskup Kujawski replikował: że Rzeczpospolita in plenis Ordinibus zgromadzona może podług upodobania swego wszelkie interessa decydować, nie wprzod iednak aż one roztrząśnie. A tak po uspokoioney tey sprzeczce podkreślony sub № 2do punkt następuiącym sposobem został poprawiony, y czytany = =

Ad 3tium

Urodzonemu Jackowi Małachowskiemu Referendarzowi Koronnemu do Imperatorowy Jeymći Rossyiskiey Posłowi z Skarbu Koronnego Czerwonych Złotych tysiąc, z Litewskiego Czerwonych Złotych Pięć set chce mieć wypłacone.

Ad 4tum

Urodzonemu Franciszkowi Xaweremu Branickiemu Podstolemu Koronnemu do Króla Imći Pruskiego Posłowi z Skarbu Koronnego Czerwonych Złotych sześćset sześćdziesiąt sześć, złotych piętnaście, y groszy 6; z Skarbu Litewskiego Czerwonych Złotych Trysta Trzydzieści trzy, złotych dwa, groszy 24, to iest Czerwonych Złotych z obudwoch Skarbów tysiąc wypłacić nakazuie.

Ad 5tum & 6tum

Urodzonemu Franciszkowi Rzewuskiemu Pisarzowi Polnemu Korony, który dotąd u Dworu Rossyiskiego był Posłem od Konfederacyi Generalney, a teraz dla traktowania w interessach Konstytucyą Seymu Koronacyi

pro

... Postem Extraordynaryinym y Mi=
... Pełnomocnym od JoK. Mości iest
... gdyby tamże na drugi rok zosta=
... potrzeba tyleż iak w tym pierwszym
... odebrał, to iest Czerwonych Zło=
... y naznacza; y we dwoch częściach
... a w trzeciey do Litewskiego Ska=
... Podczas Bezkrolewia ... Kassy
... ... zęcia Imci Prymasa y przyt...
Rady ... tysiące Czerwonych Złotych ... Kasa
JoK. Mci preenumerowała, ktore d...
Kassy Skarby Oboyga Narodów Koron... Czerwo=
nych Złotych dwa tysiące, a Litewski tysiąc
Czerwonych Złotych powrocić maią.

Ad 7mum

Gdy to zdarzył przypadek, że Urodzony Tomasz Alexandrowicz do Porty Ottomańskiey podczas Bezkrolewia na mieysce Urodzonego Stankiewicza wysłany dla przytrzymanego Fermanu dotad na mieyscu niestanał, JoKa Mość P. N. M. dla mnieyszey na Skarby Rzeczypospolitey expensy nie posyła do tey Porty innego Posła z oznaymieniem o Koronacyi swoiey, ale temu samemu Urodzonemu Alexandrowiczowi Charakter Poselski daie, y żeby z honorem zwyczaiom mieyscowym dogadzaiąc to Poselstwo odprawił, do wypłaconey Kwoty podczas Bezkrolewia ze Skarbu Koronnego Czerwonych Złotych tysiąc, z Litewskiego Pięćset naznacza, y to dano mieć chce.

Po przeczytaniu tego Resultatum nastąpiły podpisy Ichmciow Senatorow przytomnych fol: wyrażonych.

Tegoż dnia Imc Pan de Benoit R
ski z rozkazu Monarchy swego ra
ralnego w Polszcze przez Seym Con
walonego, a na Seymie Coronat
nego następuiący Dworowi I
Memoryał: =

Tout Souverain est en droit d'établir de nouveaux péages dans son État à moins, qu'il ne soit lié les mains à cet égard par des Traités conclûs avec les États voisins. Tel est le cas de la Prusse et de la Pologne. Dès le tems des Chevaliers Teutoniques, les Grands Maitres de cet Ordre en Prusse, et les Rois de Pologne se sont engagés par plusieurs Traités reïterés, d'établir ni en Prusse, ni en Pologne aucunes nouvelles douanes, que d'un consentement reciproque. Cet engagement a été renouvellé et rendu perpetuel, et irrevocable dans les Traités de paix Conclûs en 1525 et 1529 entre Sigismond Roi de Pologne et Albert premier Duc de Prusse de la Maison de Brandebourg, et en dernier lieu dans le Traite de

[illegible] Année 1657, où il [illegible] l'article 17,
„[illegible] vero Utri-
[illegible] nulla nova
[illegible] ra tam
[illegible] n mariti-
[illegible] hoc bellum
[illegible] t in grava-
[illegible] ibet parti-
„um [illegible] nantur, quodsi
„aliqua è re Communi
„de novo imponenda
„aut augenda videbun-
„tur, id partium con-
„sensu fiet."

Il n'y a rien de plus clair, que cet article. Les Grands Tresoriers de Pologne et de Lithvanie ont fait à la verité de tems a autre surtout en 1718 des tentatives pour établir de nouveaux droits et péages en Pologne. Mais la Cour de Prusse s'y est toujours opposée avec autant de fermeté, que de succès, et les a fait desister de leurs entreprises. C'est dans une de ces occasions, qu'elle a fait publier et imprimer en 1718 une deduction sous le titre: „Succincta
„delineatio Juris certi
„et indubitati, quo Regia
„Majestas Borussiæ Telo-

„niorum per Poloniam
„noviter introductorum,
„aut auctorum abroga=
„tionem vigore Pactorum
„postulat.„ dans la quelle
cette matiere a été traité
á fond, et mise dans
tout son jour.

Si le Roi et la Repub=
lique de Pologne veulent
donc établir une nouvelle
doüane generale en Polo=
gne, comme il en est
question à present, ils
ne sauroient le faire
sans le consentement
du Roi de Prusse, et Sa
Majesté est authorisée
par les Traités susalle=
gués à exiger, qu'on ne
hausse aucunement en
Pologne, et surtout
sur les frontieres de
ses Etats les peages,
les doüanes, et tous
les droits d'exportati=
ons, et d'importation,
ni qu'on en etablisse
de nouveaux, mais
que tout soit laissé
a cet égard sur le
pied, où cela été du
tems de la conclusion
du Traités de Welau.

Les Loix du bon voi=
sinnage, et les interêts
d'un commerce nais=
sant entre les deux
Etâts, qui promet de

ont [illegible] risant l'ex= des [illegible] ent, et Sa b[illegible] sienne est [illegible] fondée [illegible] u'on ne vou= [illegible] e en Polo= [illegible] nouveauté [illegible] e au commer= [illegible] es États, que de [illegible]on côté independam= ment des frequentes marques d'amitie qu'el= le a donnée à l'Illustre Nation Polonoise en tant d'occasions diffe= rentes, non contente d'a= voir exactement rempli la teneur de l'Article 17 du Traité de Welau, en n'établissant aucun nouvel impôt vis-a vis de la Pologne, elle a plutôt affranchi de tous les droits et impôts Ordi= naires toutes les denrées et marchandises, que les Polonois peuvent trans= porter par terre ou par eau dans les ports de la Pomeranie, temo= ins les declarations, qui ont été publiees à cet egard.

Tous ces motifs qu' on vient d'allequer por= tent également sur une autre innovation qu'on veut introduire en Pologne, en refusant à Sa Majesté le Roi

de Prusse des Passeports
pour les chevaux de remonte,
qu' elle y a fait acheter.
C'est un usage generale=
ment reçû dans toute
l' Europe, que les Rois
et les Souverains s'accor=
dent mutuellement des
Passeports et une exem=
ption entiere des impôts
et douanes pour tout
ce, qu' ils font venir
de l' étranger pour leur
propre usage, ce qu' on
appelle en Allemagne
Fürsten Guth, et du quel
on ne sauroit exclure des
chevaux de remonte en
reflechissant seulement
à leur destination.
Cet usage a été consta=
mment observé entre
les Rois de Pologne,
et la Serenissime Mai=
son de Brandebourg.
Autre fois les Rois de
Pologne donnoient à
chaque Electeur de Bran=
debourg un Passeport
general pour toute sa
vie, pour faire venir
chaque année 500 boeufs
de la Pologne. D'un
autre côté les Archives
de Berlin sont pleines
de Passeports, que tant
les anciens, que les der=
niers Rois de Pologne

... de..., et obtenu
... de Brande-
... de Prusse.
... Roi de
...ant aujourd-
...onné une in-
... feu Roi de
... et de son côté
ayant envoyé tous les ans en Pologne pour y acheter des milliers des chevaux de remonte au grand profit des habitans de la Pologne, elle a toujours reçû jusqu' au moment present les Passeports, qu' Elle a fait demander aux Grands Tresoriers.

La Cour de Pologne agiroit donc contre l'usage general, contre les loix du bon voisinage, contre la teneur du Traité même, qui ne permettent aucune innovation des doüanes entre les Etâts de la Pologne et de Prusse, et enfin contre ses propres interêts, si elle vouloit continüer à refuser au Roi de Prusse des Passeports pour ses chevaux de remonte, et Sa Majesté auroit les plus justes motifs de se plaindre, qu' un

procedé si peu amical lui arrive dans un tems, où Elle est si étroitement liée avec la Pologne et immediatement après qu'elle a donnée à ce Royaume des preuves si marquées de son amitié sincere dans le tems critique du dernier Interregne.

Voila ce que le sousigné Resident de Sa Majesté le Roi de Prusse a dû exposer par Ordre de Sa Cour aux Ministres de la Republique, en protestant contre les innovations susmentionnées et ne repondant nullement des arrangemens, que le Roi son Maitre se verra maintenant obligé de prendre tant dans ses États, que de toute autre façon convenable, qui ne pourront pas non plus etre agréables à la Nation Polonoise.

à Varsovie ce 14 Janvier 1765.

Gedeon de Benoit.

Teg[illegible] dnia w srzod rynku miasta Warszawy z Dekr[illegible] Konfederacyi generalney spalony był pr[illegible] Mistrza Manifest uczyniony przeciwko Hia[illegible] Bironowi y Jego Inwestyturze przez Kurlan[illegible]w przeciwnych Jemu a sprzyiaiących Kro[illegible] Karolowi, Tymże Dekretem JmC [illegible]ing Szlachcic Kurlanski, ktory pomieniony Manifest imieniem innych Malkontentow uczynił, skazany na rok y sześć niedziel ad Sessionem Turris in fundo, dobra [illegible]ś iego wszystkie skonfiskowane. On iednak zawczasu do Królewca uszedł.

Pod dniem 16 Praesen Kommissya Skarbowa Koronna publikowała Uniwersał, ktorym nakazała, ażeby Żydzi przybywaiący do Warszawy w interessie Skarbu tyczącym się ni od kogo niebyli aggrawowani, powinni iednak mieć in scripto attestatum, że nie dla iakiego handlu, lecz w interessie tego a tego Kahału lub miasta przybyli.

Dnia 17 Przypadaiąca doroczna uroczystość Urodzenia Krola JmCi /: ktory rok 33 wieku swego dzis skonczył :/ nayprzod z rana ogłoszona była stokrotnym przez Artylleryą Koronną z dział strzeleniem; potym Krol JmC odebrawszy z tey okoliczności przyzwoite w oswiadczoney życzliwości powinszowania, udał się do Kościoła Kollegiaty Sgo Jana, gdzie Mszy S: słuchał, po ktorey skonczoney podczas Te Deum laudamus, strzelania z Armat powtorzone było, a powrociwszy na Zamek, poiechał zaproszony do Xiążęcia Prymasa na Obiad. Wieczorem były Appartamenta w liczny Panów y Dam zgromadzeniu w Sali

wielkich y Pokoiach Zamkowych u[illegible]nie na ten Akt przyozdobionych. Na ostatek [illegible]sztem Krolewskim dana była Reduta w Pa[illegible] Radziwiłłowskim gratis dla wszyst[illegible] [illegible]lachec-kiego y mieyskiego stanu Osob w [illegible]bach za billetami wpuszczanych, ktora przez [illegible] trwała.

Przygotowany w Ogrodzie Pałac[illegible] Pana Ogińskiego Woiewody Wileńskiego na Fest Narodzenia Krola Jmci Faierwerk dnia 18 Currenti po godzinie iedynastey w nocy przy biciu z armat był zapalony, ktoremu w obecności Nayiaśnieyszego Pana zgromadzone tam Państwo przypatrywało się; wprzod zaś Komedya Francuska przez Kawalerow y Damy dystyngwowane w tymże Pałacu reprezentowana była.

Dnia 19. Xiąże Prymas bawiwszy nieprzerwánie w Warszawie od początku Bezkrolewia to iest a die 11 8bris Anni 1763, wyiechał z Warszawy do Skierniewic dla odpoczynku, pożegnawszy na dniu wczorayszym Nayiaśnieyszego Pana.

W tych dniach Miasta Gdańsk, Toruń, y Elbląg przez Rezydentow swoich supplikowały Krolowi Jmci o konfirmacyą swoich Przywileiow, czego iednak w tym czasie nie otrzymały. Pierwsze z tych Miast titulo doni gratuiti offiarowało Krolowi Jmci dwadzieścia tysięcy Czerwonych Złotych.

Dnia 21. Sprawa o zabicie przez ludzi Krolewskich Jmci Pana Zaklika /: patrz fol: :/ finalnie w Sądach Marszałkowskich Laski Wielkiey Kor. zakończona takowym Dekretem:

naypród Officyer, ktory przybywszy z Kommendą do Stancyi Niebosczyka, kazał dać ognia, na rozstrzelanie skazany. Drugi po nim, ktory kommenderował z haupwachu żołnierzy, redimendo caput wieżą infundo rok y sześć niedziel skazany, Trzeci Officyer, ktory tylko był w tey kommendzie wraz z pierwszym, puł roku wieżę infundo ma siedzieć. Zaś Oberszteleiutenantowi y Majorowi, przy ktorych in absentia Jmci Pana Ronikiera Generała Woysk Krolewskich była kommenda nakazano odprzysiądz się, iako o destynowaniu tey kommendy nie wiedzieli, y Ordynansów żadnych w tey mierze niewydawali.

Dnia 23 w Wiedniu odprawił się z Wielką wspaniałością Maryaż Krola Rzymskiego Iozefa, Syna panuiącego Cesarza Franciszka I z Maryą Iozefą Xiężniczką Bawarską Corką Karola VII Cesarza, a Siostrą rodzoną Maxymiliana Iozefa panuiącego Elektora Bawarskiego.

Tegoż dnia Jmc Xiądz Wężyk Nominat Biskup Przemyski na pozwoloney sobie audyencyi przyzwoite Nayiaśnieyszemu Panu złożył podziękowanie za Nominacyą na toż Biskupstwo.

Dnia 24 z Okoliczności dnia Urodzenia Krola Jmci Pruskiego rok 53 Wieku swego kończącego solenna u Dworu była Gala. Krol Jmc tego dnia Order Pruski miał na sobie, y Urzędnicy Koronni y Litewscy w świetnych prezentowali się suknach; wieczorem zaś w Zamkowych Pokojach solenny Bal w Maskach za billetami odprawił się, gdzie

w trzech Salach wspaniale z Cyfframi Imienia Króla Jmći Pruskiego illuminowanych tańcowano. Podczas tegoż Balu, ktory trwał nazajutrz do godziny osmey z rana, dwunastu dystyngwowanych Panów za Gorników przestroionych na rożnych Instrumentach grało.

Dnia 25 Stanęła w Warszawie Xiężna z Mycielskich Radziwiłłowa Hetmanowa Wielka Litewska, Woiewodzina Wileńska Wdowa, wotowana od Opiekunow Substancyi Xiążęcia Karola Radziwiłła Pasierba swego dla odebrania w swoią dyspozycyę Dobr w Koronie leżących tegoż Xiążęcia, od ktorych Opiekuni Recess uczynili byli widząc one extraordynaryinie inonerowane; czego iednak Xiężna Woiewodzina uczynić niechciała.

Dnia 26. Jmo Pan Zamoyski Kanclerz W. K. w przytomności Patronów Sądów Asessorskich, czyli Zadwornych Jo. K. Mości kazał czytać u siebie w Pałacu Ordynacyą Krolewską zawieraiącą dyspozycyą Kancellaryi Pieczęci Wielkiey y Mnieyszey Koronnych tyczącą się. Ktora to Ordynacya przy Konstytucyi Seymu Coronationis przyłączona iest.

Dnia 28 Xiążę dziedziczny Kurlandski Piotr Biron wyiechał z Warszawy do dobr swoich w Szląsku leżących, z kąd udać się miał do Berlina, a z tamtąd do innych dworow Panow Rzeszy Niemieckiey.

Dnia 29 Ichmość Opiekuni Xiążęcia Jmći Karola Radziwiłła będąc wprzod informowani,

że w Konwencie Podkamienieckim XX Domini=
kanow znayduiąsię in deposito Archiwa po=
mienionego Xiążęcia Imci, exportowali z Nun=
cyatury następuiący mandat: =

Antonius Eugenius Vice=
comes Archiepiscopus
Ephesinus in Regno
Poloniæ et M. D. Lith=
vaniæ Nuntius &c.

Admodum Rndo Pri=
ori, Subpriori, totique
Conventui Podkamenecen=
si Ordinis Prædicatorum
Salutem in Domino sem=
piternam. Cum nobis
per Celsmum Dnum
Michaëlem Principem
Czartoryski Supremum
Cancellarium, ac Illmum
et Excellmum Dnum An=
tonium Comitem Przez=
dziecki Procancellarium
M. D. Lithvaniæ Tutores
et Curatores Principum
Radziwiłł filiorum
vita functi Celsmi
Principis Michaelis
Radziwiłł Supremi
Exercituum M. D. Lith=
vaniæ Ducis, Palatini
Vilnensis relatum fue=
rit, Archivū, aliasque
res dictæ Familiæ in
Conventu Vestro repo=
sitas reperiri, causas=
que Nobis expositas ob
quas necessitas idem

Archivum easdemque
res habendi exigat, pro
ejusdemque Archivii
aliarumque rerum ex=
traditione instantia apud
nos permota fuit; nos
itaque ex causis nobis
expositis animum nostrum
permoventibus manda=
mus Paternitati Vestræ
Adm Rndæ, cæterisque
Religionis dicti Conven=
tûs auctoritate Nostra,
qua vigore Legationis
Apostolicæ fungimur,
idque in Virtute Sæ
obedientiæ, et sub Excom=
mucationis atque suspen=
sionis poena, ipso facto
in eventum contraven=
tionis incurrenda, aliis=
que arbitrio nostro irro=
gandis, et dum et post=
quam Paternitas Vestra
Admodum Rnda seu in
ejus absentia alius lo=
cum tenens à supra=
scriptis Celsmo, Illmis,
Excellmis Dominis Can=
cellario et Procancellario
M. D. Lithvaniæ Tuto=
ribus et Curatoribus Ra=
dziwillianis requisitus
fuerit, seu requisiti fu=
erint per legitimum
eorum Plenipotentia=
rium statim idem
Archivium resque om=
nes una cum notula

sive Inventario ejusdem Archivii et rerum dicto legitimo Plenipotentiario det, tradat, et consignet, seu dent, tradant, et consignent pravia tamen legitima de ejusmodi recepto Archivio et rebus quietatione ac subscripto per eundem Plenipotentiarium ejusmodi notulo seu Inventario uno exemplari asservando circa Conventum; insuper eadem Auctoritate mandamus Paternitati Vestræ Admodum Rndæ, cæterisque quibuscunque Religiosis dicti Conventûs, ne custodes circa dictum Archivium remanentes impediant, quominus dictum Archivium asociare, illudque curæ ipsorum commissum custodire possint et valeant in ejus transportatione. In quorum fidem &c Datum Varsaviæ, die 29 Mensis Januarii Anno 1765.

Tegoż samego dnia od pomienionych Opiekunow wyprawiony był Plenipotent do Podkamienia dla odebrania rzeczonego Archiwum.

Dnia 30 Jmć Pan Jacek Małachowski Referendarz koronny wyznaczony do Imperatorowy Rossyiskiey z denuncyacyą o odprawioney Koronacyi Krola Jmći Poseł wyiechał z Warszawy

do Moskwy.

Dnia 31. W Grodnie raz pierwszy Kommissya Skarbowa Wo Xa Litewskiego pod prezydencyą Imci Pana Brzostowskiego Podskarbiego Wo Litewskiego y wyznaczonemi przez Seym Convocationis Kommissarzami była zagaiona.

W tymże miesiącu następuiące zdarzyły się okoliczności 1mo Król Imć obiąwszy Żupy Solne na siebie, postanowił Administratorem generalnym tyłkże Żupp Krakowskich, Samborskich, składów Mazowieckich, Wielko Polskich, y Podlaskich Imci Pana Kluszewskiego Chorążego Prasnyskiego.

2do Ichmość XX Wężyk na Przemyskie, Giedroyc na Inflantskie Biskupstwa Process w Nuncyaturze wyprowadzili.

3tio Woysko Moskiewskie z okolicy Warszawskiey wymaszerowawszy zupełnie w Prusy Polskie, lokowało się w bliskości Gdańskiey założywszy generalną Kwaterę w Malborgu, co Wielką niespokoynością nabawiło Gdańszczanow obawiaiących się, żeby pomienione Woysko czego przeciwko ich Miasta nietentowało, w ktorym Wielka Ostrożność zachowana była. Nie inna zaś przyczyna ściągania się w tameczną okolicę Armii Moskiewskiey była, tylko dla konsumpcyi pozostałych tam swoich od ostatniey Woyny Magazynów.

4to Imć Pan Poninski Starosta Ostrzski wysłany na początku Bezkrolewia od Rzeczypospolitey cum denuntiatione fatorum S. P. Krola Imci Augusta III do Stanow Rzeczypospolitey Hollenderskiey, do Angielskiego, Portugalskiego y Hiszpanskiego Dworów, odprawiwszy Poselstwo w tym miesiącu do Warszawy powrocił. Ten Imć Pan Starosta

od Krola Imci Portugalskiego podczas tego Poselstwa odebrał w prezencie 4000 Kruzadów w Ośmiusztabach złotych, co na 2000 # circiter wynosi, oraz zaszczyconym został Wielkim Orderem Kawalerow Chrystusa. Niemniey szacowne dary offiarowane mu były od Hiszpańskiego y Angielskiego Krolów. Daney sobie od Dworu Hiszpanskiego do Rzeczypospolitey Expedycyi nie przyiął y nazad ią oddał z przyczyny ubliżonych przyzwoitych Rzeczypospolitey Tytułów.

5to Na początku miesiąca tego deliberowano u Dworu, iak intytułowane bydź miały Konstytucye Seymu immediate zeszłego Coronationis, czyli Konfederacyi generalney tytułem, czyli też zwyczaynym, ktory się daie Ustawóm Seymów nie podczas Konfederacyi odprawionych. Ac tandem stanęło conclusum, żeby pisać do wszystkich Grodow o informacyą, ieżeli w którym z nich nie iest uczyniony Manifest przeciwko pomienionemu Seymowi; co gdy uczyniono, zaszło ze wszystkich Grodów upewnienie, że nigdzie nie iest zaniesiony Manifest, przeto pomienione Konstytucye intytułowano: Prawa y Przywileie za Panowania Krola Imci Stanisława Augusta.

6to.

Februarius.

Dnia 1. Kommissya Skarbowa Koronna pod prezydencyą Imci Pana Wessla Podskarbiego Wo Ko reassumowana. A ponieważ dwoch Kommissarzow do kompletu teyże Kommissyi niedostawało, to iest Imci Pana Zamoyskiego Kanclerza Wo Ko innemi in Ministerio zatrudnionego interessami y Imci Pana Trzebickiego Stolnika Inowrocławskiego nie dawno zmarłego, za czym na mieysce ich Król Imc ad mentem Konstytucyi Seymu Convocationis Reskryptem swoim wyznaczył Imci Pana Twardowskiego Woiewodę Kaliskiego, y Xiążęcia Augusta Sułkowskiego Pisarza Wo Koronnego.

Tegoż dnia Officyer Dekretem Marszałkowskim skazany na rozstrzelanie za zabicie Imci Pana Żakliki był na plac śmierci do exekucyi wyprowadzony, lecz pardonem Królewskim od śmierci uwolniony, iednak erdimendo Caput rok y sześć Niedziel wieżę in fundo siedzieć będzie.

Dnia 2 Xiąże Jozef Czartoryski Stolnik Litewski wyiechał z Warszawy do Rzymu w Poselstwie z denuncyacyą Stolicy Apostolskiey o Koronacyi Nayiaśnieyszego Pana.

Tegoż dnia Imc Pan Stanisław Bieganowski Kasztelan Rypiński w dobrach swoich Poczatkowie o trzy mile od Torunia leżących z przykładną duszy dyspozycyą życie swoie zakończył.

Dnia 4. Odprawiły się Seymiki Deputackie w Wielkim Xięstwie Litewskim, a po nich

na

nazajutrz Elekcyine.

Dnia 5. Krol Imc Łowiectwo Nadworne Litewskie, z ktorego prywowany był Imc Pan Henryk Brühll, konferował Imci Panu Ronikierowi Generałowi Milicyi swoiey Nadworney, oraz go Reskryptem swoim Kommissarzem Rady Woienney Kor. kreował. Rezygnowane zaś od niego Generalstwo Milicyi Krolewskiey Nayiaśnieyszy Pan oddał Imci Panu Karolowi Brühllowi z pensyą roczną 2000 #, z pozwoloną mu Stancyą w Pałacu swoim dziedzicznym y stołem codziennym u Dworu swego. Rekrutowanie pozwoloney przez Pacta Conventa Krolowi Imci Milicyi arcy było trudne, albowiem ustawiczne dezercye codziennie liczbę zwerbowanych ludzi umnieyszały.

Dnia 7. Xiąże Stanisław Grabowski Biskup Warminski ziechał do Warszawy dla Oświadczenia osobistey rekognicyi Krolowi Imci. Ten Prałat skłonność swoią okazał do zapisania Koadjutorgi Biskupstwa swego Xiążęciu Poniatowskiemu Opatowi Czerwinskiemu Bratu Krolewskiemu, ktorego faworu uczynić niechciał Imci Xiędzu Kierskiemu Sekretarzowi Kor.), za ktorym się Dwor interessował: (z przyczyny że rownego prawie iest z nim wieku.

Dnia 11. Raz pierwszy za Panowania teraznieyszego Trybunały Koronne Wielko Polski w Piotrkowie pod prezydencyą Imci Xa Krysztofa Szembeka Kantora Gnieznienskiego, a Laską Imci Pana Jozefa Mielżynskiego Kasztelana Poznańskiego; Mało Polski w Lublinie pod prezydencyą Imci Xiędza Ignacego Hrabi Krasickiego Kustosza Lwowskiego, a Laską Imci

Pana Ignacego Cetnera Woiewody Bełzkiego reas-
sumowane.

Deputaci Trybunatu Wielko Polskiego.

z Woiewodztwa Poznańskiego.

Mielżynski Kasztelan Poznański Marszałek.

Mycielski Starosta Koninski.

z Woiewodztwa Kaliskiego

Walknowski Sędzia Ziemski Kaliski.

Gliszczynski Pisarz Ziemski Kaliski.

z Woiewodztwa Sieradzkiego.

Karczewski Regent Ziemski Sieradzki

Ryckowski Podkomorz. Sieradzki.

z Ziemi Wieluńskiey

Karsznicki Chorąży Ostrzeszowski.

z Woiewodztwa Łęczyckiego.

Stokowski Chorąży Inowłodzki.

Witkanowski Sędzia Ziemski Łęczycki.

z Woiewodztwa Brzeskiego Kujawskiego

Mierzynski Miecznik Kujawski.

z Woiewodztwa Inowrocławskiego.

Karnkowski Kasztelanic Wyszogrodzki.

z Ziemi Dobrzynskiey.

Murzynowski

z Woiewodztwa Płockiego

Czerny Chorąży Zatorski.

Baginski.

z Woiewodztwa Mazowieckiego

z Ziemi Wirskiey.

Grądzki Sędzia Grodzki wirski.

z Ziemi Wyszogrodzkiey.

Kadłubowski Miecznik Wyszogrodzki.

z Woiewodztwa Rawskiego

Turski Podczaszy Sieradzki.

Klichowski Pisarz Grodzki Rawski.

z Woiewodztwa Chełmińskiego.
Ostrowski Starosta Łopatski
Jackowski Burgrabia Chełminski.
z Woiewodztwa Malborskiego.
Krzewski Starosta Starogardzki.
Lutomski Sędziowy Malborski.
z Woiewodztwa Pomorskiego.
Dorpowski Starosta Sompinienski.
Grabczewski Regent Ziemski Pomorski.

Deputaci Trybunału Mało=Polskiego.

z Woiewodztwa Krakowskiego.
Łętowski Burgrabia Krakowski
Skorupka Regent Grodzki Nowomieyski.
z Woiewodztwa Sandomirskiego.
Leszczyński Cześnik Sandomirski
Jagniątkowski Woyski Radomski.
z Woiewodztwa Kijowskiego.
Byliński Cześnik Kijowski.
Baczyński Regent Lubelski.
z Woiewodztwa Ruskiego
z Ziemi Lwowskiey.
Szeptycki Cześnik Lwowski.
z Ziemi Przemyskiey.
Drohojowski Chorąży Żydaczewski
z Ziemi Sanockiey.
Malicki Chorąży Sanocki.
z Powiatu Żydaczewskiego
Żurowski Stolnik Żydaczewski
z Ziemi Halickiey.
Bąkowski Pisarz Grodzki Halicki.
z Ziemi Chełmskiey
Stamirowski Chorąży Krasnostawski.
z Woiewodztwa Wołyńskiego
Dzierzbicki Podczaszy Inowłodzki
Stecki.
Małachowski Podstoli Nowogrodzki.

Z Woiewodztwa Podolskiego
Łoś Starosta Bereżański.
Markowski Starosta Krzemieniecki.
Z Woiewodztwa Lubelskiego.
Dłuski Łowczy Lubelski.
Suchodolski Miecznik Urzędowski.
Z Woiewodztwa Bełzkiego
Cetner Woiewoda Bełzki Marszałek.
Wydżga Sędzia Ziemski Bełski.
Z Woiewodztwa Podlaskiego.
Kossowski Woyski Mielnicki.
Z Ziemi Mielnickiey
Boskowski Podstarości y Sędzia Gro: Mielnic:
Z Ziemi Bielskiey.
Hryniewicki Burgrabia Grodzki Brański.
Z Woiewodztwa Bracławskiego.
Ostrowski Chorąży Bracławski.
Waligurski Miecznik Bracławski.
Z Woiewodztwa Czerniechowskiego
Jełowicki Chorąży Nowogrodzki.
Kozłowski Podstarości Grodzki Włodzimirski.

Pod dniem 13 Gazeta publiczna ogłosiła Ordynacyą Sądow Assessorskich JO K. Mci maiących się zacząć a die 1ma Maij in Anno Currenti.

Dnia 17 Delegowani od Trybunału Wielko Polskiego Jchmość Xiądz Łubieński Kanonik Gnieznienski Vice=Prezydent tegoż Trybunału y Mycielski Starosta Koninski Deputat Poznański do Krola Jmci, publiczną mieli audyencyą, z ktorych pierwszy w następuiące słowa mowił = =

Nayiaśnieyszy Krolu, Panie nasz Miłościwy!

Powszechne Narodu uszczęśliwienie z tak pożądanego dla siebie z pomiędzy naysznakomitszych Obywatelów wybrania na Tron W. K. Mości P. N. M. sprawuie w całey Oyczyznie naszey naypowinnieysze Bogu dziękczynienie, że od Wieków upragnionego widzi na Tronie swoim Monarchę z Nayiaśnieyszey

Familii Jagiellonow Krolow Polskich pochodzącego,
ktorego przez wspaniałość umysłu y w rządzeniu
Krolewstwem przezorność Wiara za Obroncę swego,
Oyczyzna za Oyca, Trybunały za naypierwszego Sę=
dziego maią, y uznaią: tak wielkie tedy uszczę=
śliwienie Oyczyzny wzbudza prawdziwą chęć y
ochotę Trybunału Prowincyi Wielko Polskiey do o=
kazania przez nas Delegowanych W. K. Mći P. N. M.
iak naypowinnieyszey czci y przyrzeczenia Wierności.
Pełniemy chętnie ten z iednostaynych umys=
łow Kollegow swoich włożony na nas obowiązek,
ile znamy dobrze, iż Trybunał Prowincyi naszey
winien iest Bogu Wiarę, swym Krolom przy=
należytą dochować wierność. Wiara Są=
dzącego od ustanowienia Trybunałow z rozpo=
rządzenia Boskiego w nienaruszoney zostaiąc
całości żadney nie podlega odmianie, gdyż
na tym od ktorego początek y koniec zawist,
iest założona. Narod Polski z wszelkich
miar zaszczycony a naywięcey ku władnącym
sobą Monarchom w dotrzymaniu wierności,
z tego Narodu wybranych mężow utriusque
Collegii y biegłością Praw zaszczyconych Namiest=
nicza W. K. Mći sprawuiący władzę Trybunał
Prowincyi naszey według Praw y ustaw Oy=
czystych władnąć sprawiedliwością zaczyna od
wyznania Panu swemu iak naypowinnieyszey
rekognicyi y pełnienia skutkiem przyrzeczoney
od nas wierności. Krolu Nayiaśnieyszy
wiadome dostatecznie W. K. Mći P. N. M.
znakomite przymioty J. W. Prezydenta; nie=
tayne zasługi Wielkiego Senatora J. W. Marszałka,
ktory wraz z Kollegami swoiemi przykładnie
w utrzymywaniu sprawiedliwości pracuie
zatym Oryginał z wyrażonemi Instrukcyi pun=
ktami y siebie samego dobrotliwym W. K.
Mości oddaię względom. Żyi W. K. Mość
w iak naypoznieysze wieki, panuy szczęśliwie
Narodowi Polskiemu dla przywrocenia y po=

pomnożenia Onemuż sławy, a po przeczytaney Instrukcyi przez Kollegę mego pozwoliłł W.K. Mość oświadczaiącym sobie wierność przez usta nasze dobroczynną ucałować Rękę.

Zaś Imć Pan Poznański de tenore sequenti miał mowę: === Nayiaśnieyszy Królu Panie Nasz Miłościwy: == Wspaniała w pierwiastkowym ustanowieniu Trybunałow sława dzielna tey namiestniczey Krolow władzy ozdoba, dziś świetnieysza y znakomitszym otoczona lustrem, kiedy Twoim, petny łask y dobroci Królu, sprawiedliwością głośny, cnotami y dostoynością Nayiaśnieyszy staiesię wyzerunkiem. Zna to albo wiem Trybunał Koronny Prowincyi Wielko Polskiey, czego powszechną pomyślnością doświadcza Polska, iż miłość ludu osadziła W.K. Mość na Tronie, łaskawość złączona z Sprawiedliwością Bertem rządzi, przezorność Pańskich zabiegow Kray umacnia, pracowite dobrego rządu wynalazki lud bogacą, ogolnie oraz złączone cnoty poznać dostatecznie dały, iż ten nayożyteczniejszy Oyczyźnie Oyciec, Ktory z Synowskiego do niey przywiązania tyle w doradzaniach mądrych, w utrzymywaniu wolności chwalebnych, w przestrzeganiu prawa sławnych, miłą Stan Rycerski zaszczycaiąc rownością poda przykładow. Tak licznym Pańskich przymiotow zbiorem, iako, Nayiaśnieyszy Królu, powszechne zagrzewasz pragnienia do chciwego (: choć po części :) nayssprawiedliwszych myśli Twoich naśladowania, tak szczegulną Zgromadzenie nasze napełniasz żądze: Ktorego my Imieniem Łaskawemu Monarsze

hołd oddaiąc wierności, to szczerze czyniemy przyrze=
czenie, iż prac naszych celem będzie naypilniey=
sze sprawiedliwości przestrzeganie. Niech sława
Twoia Nayiaśnieyszy Krolu, z postępku Naszego
winne zyska powiększenie, niech lud dopełnie=
nia Prawa radości doświadcza, a z tąd niech Pań=
skie serce Twoie doskonałe poczuwa ukonten=
towanie. Dobrani Zgromadzenia Naszego
Rządcy J. W. Prezydent y W. Marszałek zasilać
będą starania nasze dostatecznym przykładem,
uczna Sprawiedliwa myśl W. K. Mci pracowite
onych zasługi, a złączywszy zadawnioną J. Wo
Marszałka Naszego o dobro W. K. Mci gorliwość
z teraznieyszą o dobre Praw wykonanie usilnością
porownać, Nayiaśnieyszy Krolu, te chciwe zas=
ługi z Pańskim Twoim wspaniałe przezornym
umysłem, dobroczynnie raczysz. Nayiaśnieyszy
Krolu; niewyliczonemi Kray, ktory rządzisz, napeł=
niaiący pomyślnościami, Żyi wiek niezamie=
rzony, ubogacay Tron Polski przymiotami wy=
sokiey Twoiey duszy przyzwoitemi, a pamiąc
długowiecznie, przeszłe wieki poprawisz, a przysz=
łym przezorną doskonałego rządu podasz naukę.

Tegoż dnia w Warszawie odprawił się Ma=
ryaż Jmci Pana Antoniego Łosia Starosty Wi=
szyńskiego z Jeymcią Panną Moszczeńską
Woiewodzianką Jnowrocławską z okazałą
wspaniałością.

Tegoż dnia Jmć Pan Pułkownik Stankie=
wicz Rezydent Rzeczypospolitey Polskiey u Por=
ty Ottomańskiey w Carogrodzie miał audyen=
cyą pożegnania u Wielkiego Wezyra, ktory

uda=

udarowawszy go, iako y innych znayduiących się przy nim Kawalerow Kaftanami, dał mu List do Rzeczypospolitey Polskiey. Ten Imc Pan Pułkownik przed dwiema laty wysłany od Imci Pana Hetmana Wº Kº do Porty w Rezydenta Polskiego Charakterze, gdy tam Pryncypała swoego podczas Bezkrolewia promowował interessa przy powadze Dworu Francuskiego, tedy ex Concluso Seymu Convocationis rewokowany był z tamtąd, a na mieysce iego w tymże Charakterze wyznaczony Imc Pan Alexandrowicz Szambellan; a lubo mimo tey rewokacyi dotąd przebywał u Porty Imc Pan Stankiewicz, iednak z wszytkey pensyi, ktorą daie Porta przebywaiącym u siebie Ministrom Cudzoziemskim, onemu niepłacono od czasu powzięztey wiadomości o Elekcyi Krόla Imci Polskiego. Wielki ziednał był sobie kredyt u Weyra Wielkiego Mustafy, ktory go wielce utrzymywał, lecz przemagaiącey partyi Muftego wydołać niemogąc, ktora oddalenie Imci Pana Stankiewicza od Porty nalegała, musiał po długiey zwłoce nakłonić się do tego, żeby pomieniony Imc Pan Rezydent do Polski powrocił.

Dnia 18. Ministerium Dworu Polskiego po miesięczney deliberacyi na Memoryał Dworu Pruskiego względem Cła Generalnego w Polszcze ustanowionego sobie die 14 Elapsi (: patrz fol. :) podany następuiący Rezydentowi Pruskiemu dało Respons:

Les Ministres de Sa Majesté le Roi et de la

Republique de Pologne en
consequence du memoire,
que Monsieur de Benoit
Resident de Sa Majesté
Prussienne à presenté le
14 Janvier de l'année Cou=
rante 1765 repondent par
l'Exposé suivant.

Il est de l'interêt trop
essentiel à chaque Puissan=
ce, que ce principe soit
incontestable: que toute
Domination a un enti=
er pouvoir de Regie inte=
rieure dans ses Etâts,
sans qu' aucune autre
Puissance put y appor=
ter le moindre empech=
ement. Il est égalem=
ent certain, que les Trai=
tés faits entre deux Etâ=
ts visent toujours à une
mutuelle obligation.

Sa Majesté le Roi et la
Republique de Pologne
n'ont rien plûs à coeur,
que de voir les Traités
de Welau fidelement
observés de part et d'au=
tre. La teneur de
l'Article 17 de ce Traité: "
In Dominiis verò utrius=
" que partis nulla nova
" teloniorum onera tam
" terrestria quam maritima,
" quæ ante hoc bellum non
" fuerunt in gravamen

"cujuslibet partium impo=
"nantur; quod si aliqua
"è re communi de novo
"imponenda, aut augenda
"videbuntur, id partium
"Consensu fiet;" ne signi=
fie autre chose, si non
que l'on n'établira ni
par terre ni par mer de
nouvelle doüane, ou de
nouvel impôt dans l'un
des deux Etâts contrac=
tans au préjudice des
Sujets de l'autre Puis=
sance: in gravamen cu=
juslibet partium. de
sorte que ce dit arti=
cle ne sauroit etre
d'aucun obstacle aux
impositions que chacu=
ne de ces deux Puis=
sances juge à propos
d'établir dans ses pro=
pres domaines et sur
les propres Sujets.
C'est pourquoi les doü=
anes, accises, peages,
que les Prédecesseurs
de Sa Majesté le Roi
de Prusse et Sa Majes=
té Elle même ordonne=
rent dans leur Etâts
n'ont pas été et ne
sont point allegues Com=
me contraires au Trai=
té de Welau, en tant

que ces impositions n'ont point été, ne sont, et ne seront exigés des Polonois, et que les Sujets de la Republique n'en seront aggravés.

La Doüane que la Republique vient d'établir dans la Prusse Polonoise, de même que dans toutes les autres Provinces de sa domination, n'est nullement une doüane nouvelle: Novum Teloniorum onus. Elle est même conforme à tous les anciens Traités avec la Prusse Brandebourgeoise, ayant pour base les Constitutions anterieures de la Republique avant et aprés le Traité de Welau, tellement, que dans tous les Reglemens des impôts, que la Republique statuoit dans divers tems et sous divers noms les dits impôts s'etendoïent également sur la Prusse Polonoise sans que les Sujets de la Prusse Brandebourgeoise s'en soyent repentis, ou que ses Maîtres en avoient jamais fait quelque plainte, ce que l'exposition ci-jointe demontrera mieux.*

L'esprit du Traité de

Welau etant, qu'aucune des deux Puissances ne forme de nouveaux impôts, ou n'augmente les anciens, à fin qu'ils ne tournent au préjudice des Sujets de l'autre partie contractante, et au cas d'une pareille impositions le Commun Consentement seroit requis; L'on n'en sauroit la Consequence que ce Traité donne a Sa Majesté Prussienne le droit d'empecher la Pologne d'établir des doüanes sur les frontieres de la Russie, de la Hongrie, et de la Turquie, ainsi que dans l'interieur du Royaume à moins, que celle-ci ne s'en suive, qu'il seroit permis à la Republique de s'ingerer dans ce que Sa Majesté Prussienne juge à propos d'en donner sur cet article dans ses Etâts, et vis-à-vis de ses autres voisins.

Le memoire du Ministere de Sa Majesté le Roi de Prusse de l'Année 1725. cité dans notre deduction des Loix susmentionnées

constate toute l'étendue
des droits de Souveraine=
té de ce Prince sur les
Sujets dans la Prusse,
ce qui ne peut qu'etre
également dû à la Repu=
blique sur la partie
de cette Province qui Lui
appartient. Cependant
comme rien ne seroit
plus utile aux deux
Puissances, que d'y fai=
re fleurir le Commer=
ce, qui produiroit des
avantages reciproques,
il seroit à souhaiter
que Sa Majesté le Roi
et la Republique puis=
sent conclure un Traité
formel de Commorce avec
Sa Majesté le Roi de
Prusse, le quel en cim=
entant de plus en plus
la bonne harmonie des
deux Etâts, procureroit
aux Polonois l'entrée,
la sortie, et le passage
libre des denrées de Po=
logne dans les Domaines,
et par les Etâts de sa
Majesté Prussienne, ce
qui jusqu' à present a
été souvent sujet à beau=
coup de difficultés, dont
il suffit de citer la des=
sus l'exemple des Gentils=

hommes, ou des Marchands Polonois, lorsqu' ils se rendent aux foires de la Silesie avec leur betail, leur laines, ou leur gré, au moment qu' ils veulent retourner en Pologne, ou passer plus loin en Boheme, ou en Saxe, ils se voyent obligés ou de payer une nouvelle doüane très considerable, ou de se defaire de leurs denrées au prix modique, qu' on veut bien leur en offrir, il en est de même de la nouvelle augmentation d'impôt du transit, au quel toutes les Marchandises, qui passent par les Etâts de Sa Majesté le Roi de Prusse pour entrer en Pologne sont réellement assujettis.

Quant aux Passeports pour les chevaux de remonte donnés de tems à autre par les Grands Tresoriers de la Republique, aux quels l'on s'adressoit pour en obtenir, les mêmes Passeports prouvent, que ces chevaux de re=

remonte n'ont jamais
pû jouir du droit de fran=
chise, et Mr le Resident
de Benoit ne sauroit en
disconvenir, dans le fond
des semblables Passeports
ont été accordés aux tra=
nsports des betails nom=
breux pour l'usage des
Economies de Sa Majesté
le Roi de Prusse, et Mon=
sieur le Resident de Be=
noit ne faisoit point de
difficulté d'assurer le Grand
Tresorier d'une indemni=
sation au cas que la Re=
publique ne voulut point
l'accepter en ligne des
Comptes, ce qui prouve,
que l'expedition des pa=
reils Passeports de fran=
chise n'etoient, qu'un
Acte volontaire de Mes=
sieurs les Tresoriers, et
non de droits, et qui ac=
tuellement lui sont de=
fendus par la teneur de
la nouvelle Loi. D'aille=
urs ce n'est pas dans
la classe de ces égards,
que les Souverains se te=
moignent mutuellement
/: et dont le Roi et la
Republique sont toujours
disposés a donner des
marques non équivoques:/
aux quels le nom de Fürs

Fürstenguth est appliqué, que l'on devroit mettre des chevaux de remonte destinés par milliers chaque année pour une Armée aussi nombreuse, que l'est celle de Sa Majesté Prussienne, il en resulteroit, que la France, l'Angleterre, la Hollande pourroient au même titre de Fürstenguth demander à la Republique, que sans payer le moindre droit la sortie des bois de mats, de l'hanvre pour leurs vaisseaux de guerre, ainsi que les bleds pour les subsistances de leurs Armées, toutes choses, que ces Puissances tirent de la Pologne. Au reste Sa Majesté le Roi et la Republique de Pologne toujours fideles aux Traités et aux enggagemens contractés avec toutes les Puissances voisines de même qu'avec Sa Majesté le Roi de Prusse, ne sauroient toutefois se manquer à eux mêmes dans le maintien des droits d'une Souveraineté entiere et independante. À Var=

Varsovie ce 18 Fevrier 1765
André Zamoyski Grand
Chancellier de la Couronne.
Prince Czartoryski Grand
Chancellier du Grand Du=
ché de Lithvanie.
André Młodziejowski Vi=
ce=Chancellier de la Couronne.

* Citationes Legum

Ktoremi deducitur że Cło Generalne nemi=
ne excepto w Krolestwie Polskim nie iest
sprzeciwiaiące się Traktatom Welawskim 1657.

Dla zupełney o tym konwikcyi deducere należy.
1mo Że Cło generalne nie iest Cło nowe.
2do Że Cło generalne było przed Traktatem
y po Traktacie Welawskim.
3tio Że Słowa Traktatu in gravamen niemogą
się ściągać nietylko quo ad Cives Państwo
Króla Pruskiego, ale też e converso.

Ad 1mum Że Cło Generalne nemine
excepto tak w Koronie
iako y w Prusiech od Wie=
ków ustanowione było
dowodzi się:

1404 Traktat między Władys=
ławem Jagiełłem a Kon=
radem de Jungingiem
Mistrzem Pruskim, gdzie
iest obwarowana wol=
ność handlów dla Państw
zobopolnych: „ Salvis
„tamen teloneis et ins=
titutis, ac quibuslibet

"edictis Nostris editis et
" edendis in Terris Ordinis,
"quibus Nostri Arctantur,
"et dicti D: Regis suorumq;
"Successorum homines per
"Lithvaniam et Russiam
"sunt arctati."

1422. Traktat między Władysła=
wem Jagiełłem a Pautem
de Rusdorf Mistrzem Wiel=
kim Pruskim: "Quod
"nos in gravamen Subdi=
"torum Ordinis duntaxat
"nova telonea ac datias
"imponere minime debe=
"amus, antiquis tamen
"teloneis et depositis
"sive modis deponendi
"merces, consvetudini=
"bus et observantiis ali=
"is semper salvis."

1424 Ratificatio ejusdem
Tractatûs per Vladisla=
um Regem z dokładem:
" salvis tamen semper
" antiquis teloneis et Con=
"svetudinibus."

1424 Ratificatio Magistri
Ordinis z tym dokładem:
" Antiquis tamen teloneis
"et depositis consvetudi=
"nibus et observantiis
"aliis semper salvis.

1433. Inducia duodecim An=
norum inter Vladisla=
um Jagiello et Magis=

trum Ordinis: „Nova telo=
„nea et datias minime
„imponere debeant salvis
„semper antiquis.„

1436 Traktat Władysława Ja=
giellończyka z Mistrzem
Pruskim: „Novum telo=
„neum nullatenus in gra=
„vamen et præjudicium
„duntaxat Subditorum
„Ordinis prædicti impo=
„nemus, et si quod novi
„est impositum in Terris
„Nostris et Ducatibus
„prædictis à tempore con=
„cordiæ circa locum Mel=
„no factæ, omnino depo=
„nantur; teloneis et depo=
„sitis antiquis semper
„salvis.

Po śmierci Władys=
ława rozne Cła abusive
zagęściły się, były, ktore
zniesione Statutem 1447
fol. 152: „Telonea post
„mortem D. Vladislai
„Genitoris Nostri concessa
„tanquam Rempublicam
„lædentia Cassamus.„
Co deducit, że tylko
nowe Cło zniesione,
dawne zaś generalnie
in toto zostały.

1466. Traktat między Kazimie=
rzem, a Ludowikiem de
Erlichshausen Mistrzem
Pruskim z tym wyrażeniem

" Quod nulla Telonea, depo-
" sita, gabellas, foralia,
" sive quascunque alias
" censationes locis et per-
" sonis in Regno nostro,
" Principatibus et Do-
" miniis Nostris, et Re-
" gni nostri imponemus
" de novo, aut imponi
" permittemus tam in
" Terris, quam in aquis,
" sed tantum modo ute-
" mur impositis, quod
" idem Dominus Magister
" et Successores ejus ob-
" servabunt in Terris
" Prussie."

Tym Traktatem pro-
batur, że iuż post incor-
porationem Prussow,
do Polski 1454 Anno
Cło iednakowoż płaco-
ne było.

1525. Traktat Zygmunta I z
Albrychtem Xiążęciem
Pruskim: " Nulla telo-
" nea contra antiquam
" consuetudinem et Pri-
" vilegia ab ulla partium
" institui debeant, sed
" vetera telonea perma-
" nere, si autem ab al-
" terutra partium à tem-
" pore translationis Regis
" Casimiri telonea essent

	instituta, ea quoque abrogari debent." A że przed y w czasie Traktatu Kazimierza Cło dawne iest zmiankowane, więc tey approbacyi nie podpada.
1496	fol. 261. et fol. 269. de libertate Nobilium in Teloneis: tym prawem Stan Szlachecki uwolniony od płacenia Cła od towarow na swoią potrzebę prowadzonych, co dowodzi, że ante hanc gratiam Regis nemine excepto każdy Cło opłacać musiał.
1504	fol. 290.: de Teloneis in terra et aqua solvendis, ktora toż samo popiera.
1507.	fol. 360: deinde Statutum de libertate toż samo dowodzi.
1510	fol. 375 Nobilitas Regni toż samo dowodzi.
1527	fol. 479: Suspensionem libertatum, quæ erat ad quinquennium facta a solvendis Teloneis antiquis omnibusque ad pristinum Statum

restitutis, ipsam suspensionem penitus sustulimus.

1538 fol. 518. Tą Konstytucyą Stan Szlachecki iest uwolniony od Cła od rzeczy proprii laboris.

Są y inne podobne Konstytucye, ktore superfluum iest cytować, iako toż samo ewinkuiące.

Więc cytowane Traktaty y Konstytucye iaśnie dowodzą, że Cło generalne ab antiquo tempore było w Koronie, w Xięstwie Litewskim, y Pruskim opłacone y że nemine excepto, bo tylko ex Munificentia Regum Nobilitas czasami bywała uwolniona, adeoque podciaggnione być niemoże pod Nomenklaturę nowego Cła, ktorego Traktat Welawski stanowić nie dozwala.

Ad 2dum Że Cło generalne bywało tak w Koronie, Xięstwie Litewskim, iako w Prusiech pred Traktatem Welawskim. y po tymże Traktacie Zwyż cytowane Konstytucye

cye iuż obiaśniły, że Cło generalne było w Krolestwie Polskim, co też deducitur wieloratkiemi Konstytucyami, Tit: Cło generalne: albo, Pobory tak wodne iako y Lądowe, ktore cytować wszystkie byłoby Volumina przepisować. Te Cła y Pobory nietylko Woiewodztwa Pruskie per directum przyimowały, uti fusius deducetur, ale kiedy one ad referendum do braci brali zawsze z tym ostrzeżeniem na siebie: iako się pokazuie z wielu Praw, mianowicie:

1603. Te Woiewodztwa y Powiaty, ktorych Posłowie na Seymie Poborcow niemianowali, y co do Braci obieranie ich wzięli, powinni ich obrać na przyszłych Relacyach y listami onych Podskarbiemu donieść; a gdyby ich nie mianowali, Podskarbi Koronny podać ich będzie powinien, aby się przez to potrzebom Rzeczypospolitey nie omieszkało.

Że zaś per directum Cło
w Prusiech było deducitur:
1568. fol: 698: „Sól Pruską z Gdańs-
„ka, Krolewca y innych Miast
„Pruskich drogami zwyczay-
„nemi wozić maią, a Pi-
„sarzom naszym od każdey
„beczki po groszy 6. dawać."

Tym prawem probatur,
że Cło opłacać musieli, y
aby nieprzemykali, trakty
były przepisane, y Pisarze
Postanowieni.

1573. fol: 852. „A w Prusiech sta-
„wnych mieściech, iako w
„Toruniu, Elblągu, Gdańsku
„uchwalamy mocą Seymu
„niniejszego, aby taki poda-
„tek na potrzebę teraźnieysze
„złożyli, y do Poborcow
„oddawali, iaki zwykli
„składać na obronę mieyską.

Tą Konstytucyą probatur,
że Miasta Pruskie do wszel-
kich podatkow dla Rzeczy-
pospolitey dokładać się
musieli.

1578. fol: 989. „Rotmani Wiślni
„od Osoby po Złotemu, od
„Dubasa po trzy, od Lichta-
„na po Złotych dwa dawać
„będą. To ma wybierać
„u Głowy nad Nogatem
„Urodzony Krzysztof Kras-
„nicki, ktory w Elblągu

ma

ma mieć swego Sukkollektora."

Eodem Anno fol: 992. "Poborcy w "Chełmińskim Urodzony "Jan Płuchowski, w Malborskim Urodz: Jerzy "Sokołowski, w Pomorskim "Urodz: Maceykoss Podkomorzy Chełminski."

1581. fol: 996. "A Woyt y Przysięż"nik pod przysięgą doyrzeć "maią, aby takowi nieuch"raniali się poboru tego; "a ktory na flisie są za"razem u Płowy nad Noga"tem płacić maią."

Eodem Anno fol: 1003. "Rotmani "Wislni od Osoby po Zło"temu iednemu, od Duba"sa po trzy Złote monety, "od Lichtana po Złotych "dwa, To ma wybierać "u Płowy nad Nogatem "Urodz: Krzysztof Krasnicki, "ktory w Elblągu ma mieć "swego Sukkollektora."

Te Konstytucye dowodzą, że nie tylko Woiewodztwom Pruskim do poboru Cła generalnego Rzeczypospolita na Seymie kollektorow naznaczała, ale nawet że u Nogatu y w Elblągu też Cło wybierane było.

1589. fol: 1301. "Do Nogatu na

„Białą Górę naznaczamy Urodz
„Macieia Orzelskiego do wy
„bierania niżey opisanych
„towarow tak tych, ktore mi
„mo Białą Gorę idą, iako y
„wszystkich inszych, ktore
„szkarpową z Gdańska y do
„Gdańska idą."

Ta Konstytucya probuie
także Komorę nad Nogatem
y Cło wybierane w Prusiech
od towarow nietylko z Gdań
ska y do Gdańska z Polski
wodą idących, ale y lądem
mimo Białą Gorę z Pruss
do Brandeburgii idących.

1590. fol. 1357. „Do Nogatu na Bia
„łą Gorę naznaczamy do wy=
„bierania niżey opisanych
„Towarow, ktore mimo Bia
„łą Gorę z Gdańska y do Gdań
„ska idą.

Ta Konstytucya pot=
wierdza rowniez Cło wy=
bierane w Prusiech.

1593. fol. 1419. „Miasta Spiskie,
„wsie wszystkie in genere
„et specie z wszelkich
„ciężarow podatku tego
„na ten czas wolne czynie=
„my, a w Prusiech y In=
„flanciech takowemu po=
„borowi y Czopowemu
„podlegli wszyscy bydź maią.

Ta Konstytucya dowodzi,

ze

że mimo wolności miast
Spiża, Pruskie miasta
płacić Cło musiały.

1601. fol. 1549: „Instructio novi
„Telonei finitimi &c. &c. Item:
„Instructio exigendi Telo=
nei antiqui &c.

Tym probatur, że nie=
tylko Stare było Cło, ale
y nowe Rzeczpospolita
juxta exigentiam posta=
nowiła.

1613. fol. 185. „Seymik generał=
„ny w Prusiech na czy=
„nienie liczby z poborow
„y dla obrania Poborcow
„procz tych, ktorych były
„na Seymie mianowano
„na przyjęte pobory nar=
„naczamy."

Tą Konstytucyą pro=
buie się exystencya pobo=
row w Prusiech.

Eodem Anno fol. 198. Pod Tyt:
Porty Cło krolewieckie,
Iż Seymu przeszłego Kons=
tytucyą zestany kommis=
sarz Urodz: Januk Ska=
min Tyszkiewicz Pisarz
Wo Xa Litt do Krolewca
widząc Portu nowego spo=
sobną y bespieczną prze=
prawę nakładem Miasta
Krolewieckiego sporządzoną

za te unkopta do pewnych lat Cło temuż miastu pozostanowił; to postanowienie y wßystkie pomienionego Kommißarza otymże prawie tranzakcye Approbuiemy.

Eodem Anno Privilegium Sigismundi Regis na toż Cło pod Krolewcem w Libawie ustanowione de data 1ma Aprilis 1618.

Ta Konstytucya y Przywiley dowodzą istność Cła nie tylko dawnego, ale y moc Rzeczypospolitey świeżo nowe postanowienie tylko w Woiewodztwach Pruskich ale y w Xięstwie Pruskim in Feudo będącym.

Eodem Anno fol. 232. „Z Miast „Pruskich iako Gdanska, „Elblaga, Torunia, Malborka y inßych maią dać „mimo pobory troie nowe „po Zł 2 z domu każdego.

Ta Konstytucya probuie się, że do każdego nowego podatku Woiewodztwa y Miasta Pruskie rownie z innemi należeli.

Eodem Anno fol. 258. „A wybieranie ma bydź na mieyscach „sposobnych wedle Uniwersału Seymowego Anni 1578 „u Nogatu albo u Głowy.

Ta Konstytucya rownież

dowo=

dowodzi Cło wodne y komorę w Prusiech.

1623. fol. 455. Tit. O Soli Zamorskiey: „Mieszczanie Toruńscy że zamiast pomocy „Strażnikowi Solnemu służącey do Soli z Gdańska idącey Monopolia sobie czynią, podwyższamy na nich winę Tysiąca grzywien, „zabraniać im tego.„

Ta Konstytucya probuie komorę w Toruniu nad Wisłą, a przeto w Prusiech.

1628. fol. 590. „A wsie przez nieprzyiaciela popalone lub „spustoszone w Ziemiach „Pruskich, Ruskich y innych od tego poboru wolne czyniemy.„

1629. fol. 615. „Miasto Toruń durante hoc bello od akcyzu „poborow y innych wszystkich podatków uwalniamy.

Fol. 128: „Miasta przez „nieprzyiaciela spustoszone „Grudziądz w Chełmińskim, „Nowe w Pomorskim „od tego poboru uwalniamy.

Te Konstytucye dowodzą że Rzeczpospolita gdy chciała mieć ziemię lub miasto Pruskie wolnemi od ktorego Cła lub Akcyzy, spe-

specyalnym to warowała

ostrzeżeniem.

1632 fol. 711. „Do podatków Pruskich

„które wystarczyć nie mogą,

„podatek Xiążęcia Pruskiego

„poborowy tego roku za trzy

„many na zapłatę wojsku

„naznaczamy.

Probatur tą Konstytucyą

że oprócz podatków Pruskich

był podatek poborowy Xią

żęcia Pruskiego.

1638. fol. 940. „Cła y myta w mia

„stach Krolewskich pod tytu

„tem Zulagu, gabel, akcy

„zów, kościów wprowadzone

„znosiemy, y nikomu poz

„wolone mieć niechcemy,

„wyiąwszy communem na

„Seymie omnium Ordinum

„Consensum.„

Tym probatur, że Ordi

nes Regni maią moc zno

sić y stanowić cła w Pru

siech.

1649. fol. 280. „Od podatków Rze

„czypospolitey ordynaryinych

„y Ceł naszych żadne miasto

„y Miasteczko w Koronie

„nie ma bydź wolne, ale

„wszyscy onym podlegać.„

Tą Konstytucyą proba

tur, że Cło nemine excepto

było w Polszcze.

1655. fol. 502. „Komory nasze tak